

Møteinnkalling

Formannskapet 2023 - 2027

Dato: 15.02.2024 kl. 13:00
Sted: Bystyresalen

Forfall meldes til formannskapssekretær Kathinka Messel på telefon 982 66 789 eller e-post kathinka.messel@sarpsborg.com.

Varamedlemmer møter kun etter nærmere beskjed.

Gruppemøter

Partiene organiserer selv sine gruppemøter og reserverer møterom v/gruppeleder.

Orienteringer

- Årsregnskap og status økonomi
- Status om arbeidet knyttet til søksmål fra Sports-Medisinske Produkter Norge AS ved advokat Karoline Henriksen –unntatt offentlighet

SAKSKART			Side
Saker til behandling			
5/24	24/01989-1	Oppstartsnotat - Revidering av kommunens delegeringsreglement	4
6/24	23/35204-5	Oppstartsnotat: Revidering av forskrift om folkevalgtes godtgjøring	7
7/24	23/34236-1	Utvikling av BPA-tilbudet i Sarpsborg kommune	9
8/24	23/41893-6	Handlingsprogram avlastning og pårørendestøtte	21
9/24	23/40836-2	Forskriftsendringer som følge av endret fylkesinndeling fra Viken til Østfold 01.01.2024	25
10/24	24/03280-2	Harald G. Rønneberg - fritak fra politiske verv i Sarpsborg kommune	27
11/24	23/45583-1	Oppnevning av kandidater til styrer i aksjeselskaper og stiftelser	28
12/24	24/01122-2	Søknad om tilskudd til Parkfest 2024	33
13/24	23/41960-2	Innbyggerforslag – Oppretthold Ullerøy skole	35
14/24	24/01922-1	Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap - revidering	38

15/24	23/43049-3	Anmodning om bosetting av flyktninger i 2024	41
16/24	23/35080-1	Fastlegestrategi 2024	48
17/24	23/34420-6	Handlingsprogram Østre bydel 2024	54
18/24	24/01316-1	Sarpsborg tennisklubb - Søknad om investeringstilskudd til tennishall	58
19/24	24/02897-1	Tiltak for næringsattraktivitet og byutvikling, og samspill og samskaping med næringsliv, frivillighet og andre aktører	62
20/24	24/01137-1	Forhandlinger om byvekstavtale	67
21/24	23/46811-2	Høringsuttalelse - Områderegulering for Viken Park, Fredrikstad kommune	71
22/24	24/03297-1	Revidert gebyrregulativ for reguleringssaker - Høringsutkast	78
23/24	24/01293-1	Samarbeidsavtale interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA) - revidering	81
24/24	24/02068-1	Justeringsavtale - Vetaberget Utvikling AS - Nedre Vetaberget	84
25/24	24/00073-1	Strategi for tilsyn og ulovlighetsoppfølging 2024	87
26/24	23/25353-1	Gnr 1133 bnr 5 - Bukkenes - videre bruk av eiendommen	90
27/24	23/37709-1	Sarpsborg fengsel- Videre bruk	95
Referatsaker			
5/24	23/24131-9	Protokoll Formannskapet 18.01.2024	101
6/24	24/01309-1	Frikjøp av folkevalgte - fordeling av stillingsressurs for bystyreperioden 2023 - 2027	101
7/24	23/46649-2	Høringsuttalelse - forslag til endringer i energiloven og plan- og bygningsloven knyttet til solkraftanlegg på land	101
8/24	23/46793-2	Høringsuttalelse - Forslag til endringer i forskrift om konsekvensutredning	101

Sarpsborg, 06.02.2024

Magnus Arnesen
Ordfører

Kathinka Messel
Formannskapssekretær

Saker til behandling

5/24 Oppstartsnotat - Revidering av kommunens delegeringsreglement

Arkivsak-dok. 24/01989-1

Saksbehandler Bengt Andre Formoe Odsbu

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	5/24

Saksordførersak.

Saksordfører: Margrethe Motzfeldt og Therese Thorbjørnsen

Medsaksbehandlere: Ida Odsæter, Ellen Juliussen

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

[Nåværende delegeringsreglement, gjeldende fra 12.10.23 \(lenke\)](#)

Sammendrag:

Bystyret skal etter kommuneloven vedta et reglement for delegasjon av avgjørelsesmyndighet og innstillingsrett innen 31. desember året etter kommunestyret ble konstituert. Dette innebærer en revidering av gjeldende delegeringsreglement.

Kommunedirektøren ser ikke et behov for endringer i de folkevalgtes organers oppbygning eller ansvarsfordeling, men vil anbefale å tydeliggjøre roller og myndighet på enkelte områder.

Proessen bør sikre god forankring av delegeringsreglementet blant de folkevalgte. Det planlegges sluttbehandling i bystyret tidlig høst 2024.

Utredning:

Det følger av kommuneloven § 5-14 at kommunestyret innen 31. desember året etter at kommunestyret ble konstituert skal vedta et reglement for hvordan vedtaksmyndighet og innstillingsrett skal delegeres.

Delegeringsreglementet er styrende for fordelingen av myndighet mellom ulike folkevalgte organer, og mellom folkevalgte organer og kommunedirektøren.

Hensikten med bestemmelsen er å bevisstgjøre kommunestyret om sitt forhold til administrasjonen og hvilke saker kommunestyret bør avgjøre.

Ved tidligere hovedrevidering – bystyrets vedtak av 24.09.2020 sak 83/20 – ble deler av reglementet for politisk styring klargjort og presisert. Videre ble det vedtatt regler som ivaretar møte- og talerett for ansatte og råd i ulike utvalg. Det ble også foretatt noen

endringer og presiseringer opp mot særlovsbestemmelsene. Beløpsgrenser som fremkommer av reglementet ble knyttet opp mot folketrygdens grunnbeløp, slik at de indeksreguleres.

Ved en mindre revidering i september 2023 ble utvalget for plansaker og utvalget for miljø og teknikk slått sammen til ett utvalg – utvalg for plan, miljø og teknikk. Dette var en reversering av vedtak gjort i 2019.

Ved forestående hovedrevidering bør det avklares tidlig om det skal legges opp til endringer i oppgavefordelingen mellom råd og utvalg eller andre prinsipielle eller strukturelle endringer, slik at dette eventuelt kan legges til grunn for det videre arbeidet. Kommunedirektøren ser – fra et administrativt ståsted ved tidspunktet for oppstartsnotatet – ikke behov for endringer i ansvarsfordelingen mellom og oppbygningen av de ulike utvalgene og rådene.

Slik kommunedirektøren ser det bør følgende punkter vurderes ved forestående revidering:

- Tydeliggjøring av ordførers myndighet, til å fortolke hva som anses som prinsipielle saker – som ikke kan delegeres administrasjonen – og hva som anses som ikke-prinsipielle saker, hvor det da er delegeringsadgang. Det kan også være behov for en tilsvarende tydeliggjøring for utvalgsledere
- Oppdatere bestemmelser om oppnevning av kandidater til styrer i kommunale selskaper i samsvar med vedtak i egen sak som behandles av bystyret i februar
- Om «bystyret»-betegnelsen skal videreføres eller om man skal bruke begrepet «kommunestyret», en vurdering bystyret tidligere har bedt om
- Om det tidligere begrepet «hovedutvalg» skal gjeninnføres for utvalg for plan, miljø og teknikk, utvalg for kultur og oppvekst og utvalg for velferd og folkehelse
- Om reglementets punkt 3 – regler for politiske saks- og møteprosesser – kan forenkles, uten at man foretar noen realitetsendringer
- Fange opp problemstillinger i særlovgivningen som ikke er forenlig med dagens delegeringsreglement
- Slette overflødig tekst hvor ny lovtekst – hovedsakelig kommuneloven – regulere delegeringsadgangen
- Tydeliggjøring av formannskapetets myndighet knyttet til kommunens privatrettslige interesser i saker/sammenhenger der kommunen ikke utøver forvaltningsmyndighet
- Klargjøring av administrasjonsutvalgets funksjon
- Gjennomgå delegeringsreglementets bestemmelser for råd for personer med funksjonsnedsettelse, eldrerådet og ungdomsrådet med sikte på samsvar med lovverkets bestemmelser

Denne revideringen løper parallelt med revideringen av Sarpsborg kommunes forskrift om folkevalgtes godtgjøring.

Kommuneloven inneholder ikke begrensinger for delegering innenfor kommunens administrasjon. I og med at det er kommunedirektøren som får delegert myndighet fra de folkevalgte organer, er det et stort behov for å kunne delegerer denne videre i administrasjonen. Forbedring av dagens interndelegeringssystem – som er ressurskrevende ved stadig utforming av nye delegeringsbrev – løper som en administrativ prosess parallelt med revideringen av delegeringsreglementet.

Delegeringsreglementet er et styringsverktøy for bystyret, og det er viktig at dette har god forankring blant de folkevalgte. Posisjonsleder og opposisjonsleder vil være saksordførere for arbeidet. Kommunedirektøren og saksordførerne vil ha dialog om hvordan man kan få til en god medvirkning, herunder involvere gruppelederne for partiene i bystyret.

Det er ønskelig at bystyret kan behandle revideringen i august- eller septembermøtet. Det tas sikte på underveismelding til formannskapetets møte i mai.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ikke vurdert

Miljø:

Ikke vurdert

Folkehelse:

Ingen

Kommunedirektørens anbefaling:

Oppstartsnotatet legges til grunn for det videre arbeidet med revideringen av delegeringsreglementet.

6/24 Oppstartsnotat: Revidering av forskrift om folkevalgtes godtgjøring

Arkivsak-dok. 23/35204-5

Saksbehandler Ida Marie Odsæter

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	6/24

Saksordførersak.

Saksordfører: *Margrethe Motzfeldt og Therese Thorbjørnsen*

Medsaksbehandlere: *Andre Odsbu, Ellen Juliussen*

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

Beregning av frikjøp 2024, og regnskapsført møtegodtgjøring for 2023

[Lov om kommuner og fylkeskommuner \(kommuneloven\) - Kapittel 8. Rettigheter og plikter for folkevalgte - Lovdata](#)

[Forskrift om folkevalgtes godtgjøring og dekning av utgifter mv., Sarpsborg kommune, Viken - Lovdata](#)

Sammendrag:

I forbindelse med at delegeringsreglementet skal revideres og behandles av nytt bystyre, gjennomgås også forskrift om folkevalgtes godtgjøring og dekning av utgifter. Kommunedirektøren anser at gjeldende forskrift i all hovedsak har fungert tilfredsstillende, men det er ønskelig å vurdere utformingen av noen punkter. Det legges opp til sluttbehandling høsten 2024.

Utredning:

Forskrift om folkevalgtes godtgjøring og dekning av utgifter m.v. i Sarpsborg kommune ble vedtatt 14.11.2023. Som følge av at delegeringsreglementet skal gjennomgås og vedtas av nytt bystyre, er det naturlig med en ny gjennomgang av forskriften samtidig. Disse to sakene er planlagt behandlet parallelt, med sluttbehandling i bystyret høsten 2024.

En forskrift skal utformes etter gitte krav og oppfylle forvaltningsloven § 38. Anbefalingen fra departementet er å utforme forskriftens regler på en slik måte at de i størst mulig grad angir det som er nødvendig å kjenne til for å fremme rettigheter og krav. Veiledende tekst bør ikke tas med, men gjøres tilgjengelig på annen måte.

Kommuneloven beskriver plikter og rettigheter som følge av å være folkevalgt. Blant annet står det at medlemmer av et kommunalt folkevalgt organ plikter å delta i organets møter, og at medlemmer har rett på å få dekket hele eller deler av sine utgifter i forbindelse med sitt verv. Kommunestyret må i tillegg vedta en forskrift om godtgjøring. Forskriften fastsetter godtgjøring for ordfører. Godtgjøringen for øvrige folkevalgte i Sarpsborg bygger i stor grad

på ordførers godtgjøring. Det betyr at en endring i ordførerens godtgjøring, vil ha betydning for øvrige medlemmers godtgjøring for møter slik forskriften er utformet nå.

I tillegg beskriver forskriften frikjøpsordningen, hvilke rettigheter medlemmene har i forbindelse med sykdom og permisjon, tapt arbeidsfortjeneste og barnepass. Den beskriver også dekning av reiseutgifter, andre utgifter, bruk av mobilt utstyr m.m.

Kommunedirektøren anser at gjeldende forskrift i all hovedsak har fungert tilfredsstillende, men det er ønskelig å vurdere utformingen av noen punkter. Det kan i noen sammenheng framstå uklart hvorvidt representanter som har en fast godtgjørelse i tillegg skal få godtgjørelse for bestemte møter, eller om dette er dekket av den faste godtgjørelsen. Videre bør det vurderes om reglene for tapt arbeidsfortjeneste skal justeres eller tydeliggjøres.

Videre fremdrift:

Underveismelding i mai-møtet, sluttbehandling i august/september-møtet.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Kostnader til frikjøp inkludert sosiale kostnader er etter dagens regelverk beregnet til om lag 11 millioner kroner i 2024. Møtegodtgjøring utgjør i tillegg om lag 2,25 millioner kroner (basert på regnskapstall fra 2023).

Miljø:

Ikke relevant.

Folkehelse:

Ikke relevant.

Kommunedirektørens anbefaling:

Oppstartsnotatet legges til grunn for det videre arbeidet med revidering av forskriften.

7/24 Utvikling av BPA-tilbudet i Sarpsborg kommune

Arkivsak-dok. 23/34236-1

Saksbehandler Lene Guthu Ryen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2023 - 2027	20.11.2023	2/23
2 Utvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	21.11.2023	32/23
3 Formannskapet 2023 - 2027	30.11.2023	108/23
4 Bystyret 2023 - 2027		
5 Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2023 - 2027	05.02.2024	3/24
5 Utvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	06.02.2024	3/24
7 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	7/24
8 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Saksfremlegg

Saksordførersak.

Saksordfører: *Linda Engsmyr (Ap)*

Medsaksbehandlere: *Anders Reknes*

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

Revisjonsrapport - Brukerstyrt personlig assistanse - Sarpsborg kommune (2021)

Revisjonsrapport - Brukerundersøkelse BPA - Sarpsborg kommune (2023)

Økonomiske konsekvenser av innføring av fritt brukervalg for BPA-ordningen

Sammendrag:

Bystyret vedtok i 2019 at det skulle fremmes en sak om gjennomgang og utvikling av kommunens tilbud om brukerstyrt personlig assistent (BPA). Sluttbehandling av saken har vært utsatt i påvente av at det skulle gjennomføres en brukerundersøkelse i regi av Østre Viken kommunerevisjon IKS (ØVKR). Brukerundersøkelsen ble gjennomført i 2022, og revisjonsrapporten ble behandlet i bystyret 2.3.2023 (sak 2/23).

ØVKR konkluderer i sin rapport at Sarpsborg kommune sine rutiner og praksis for tildeling av BPA er i tråd med lovverk og føringer. Revisjonen påpeker at kommunen ivaretar de formelle kravene i saksbehandlerprosessen, herunder hvordan kommunen oppfyller sin informasjonsplikt til brukerne. Etter kommunedirektørens oppfatning gir revisjonsrapporten ikke grunnlag for at kommunen skal endre rutiner og praksis for tildeling av BPA.

Brukerundersøkelsen og uttalelser fra flere brukerorganisasjoner viser at det er et sprik mellom hva som er lovkrav og føringer ved ordningen, og hva brukere forventer av en slik tjeneste og kommunens forvaltning av denne. I samarbeid med Rådet for personer med funksjonsnedsettelse har kommunen deltatt på informasjons- og innspillmøter med ulike brukerorganisasjoner. Det er viktig at informasjon om tjenestetilbudet er lett tilgjengelig og at det er kunnskap om kommunens tjenestetilbud, på tvers av ulike tjenesteområder. Dette skal

kommunen jobbe videre med å forbedre. For å sikre medvirkning i utvikling av kommunens BPA-tilbud foreslår kommunedirektøren at det etableres et brukerråd for ordningen.

Kommunedirektøren anbefaler ikke å innføre fritt brukervalg for BPA-ordningen i Sarpsborg. BPA er en liten tjeneste målt i antall brukere. Pr. i dag har 11 personer BPA i Sarpsborg kommune, mens det i løpet av et år er i overkant av 5.000 personer som får pleie- og omsorgstjenester. Innføring av fritt brukervalg vil medføre en annen organisering og økt ressursbruk til administrasjon av ordningen. Dette gjelder spesielt kontraktsforhandlinger, tilsyn og kontroll. Dersom det er ønskelig å vurdere fritt brukervalg bør dette ses i en større sammenheng, der pleie- og omsorgstjenestene som helhet er omfattet av vurderingen. I en slik sammenheng bør også administrative og økonomiske konsekvenser belyses nærmere. Kommunedirektøren anbefaler med grunnlag i kommunens økonomiske situasjon ikke at en slik vurdering igangsettes nå.

I enkeltsaker der det på grunn av manglete kapasitet ikke er forsvarlig med kommunal drift av tiltaket bør kommunen inngå avtale med ideelle organisasjoner på samme måte som det gjøres i dag.

Utredning:

Bakgrunn

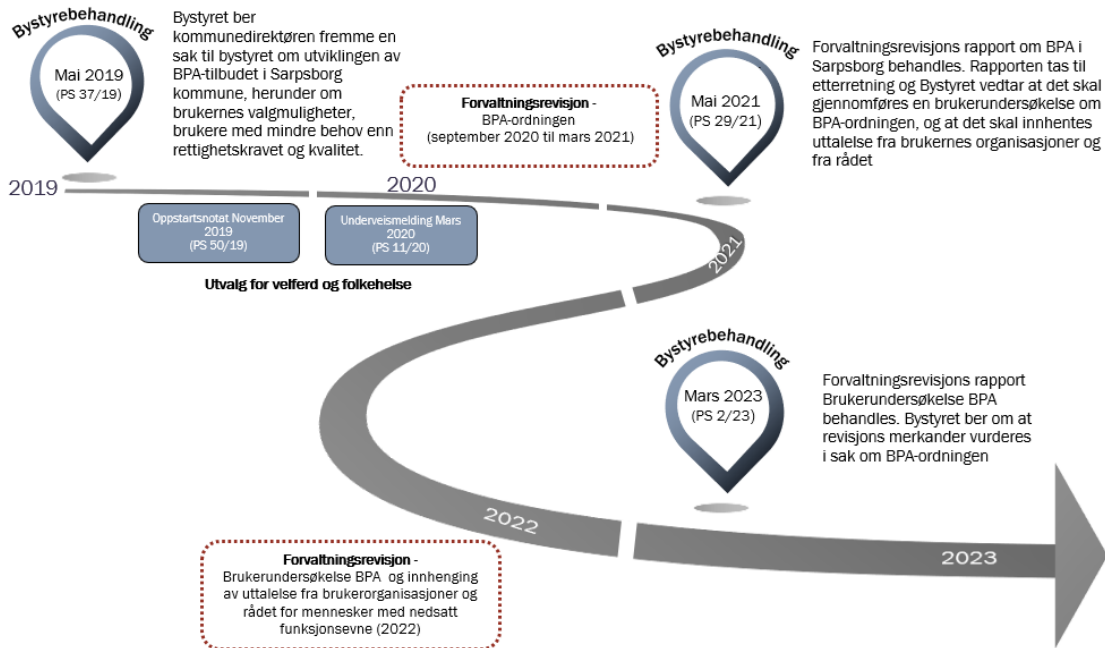
I 2019 ba bystyret (sak 37/19) kommunedirektøren fremme en sak om utvikling av kommunens BPA-tilbud. Kommunedirektøren oppfordret ØVKR til å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt om kommunens BPA-ordning for å få en ekstern gjennomgang av bystyrets bestilling. Forvaltningsrevisjonen ble gjennomført og bystyret behandlet rapporten 20.05.2021. Revisjonen konkluderte den gang med at kommunens rutiner og praksis for tildeling av BPA var i samsvar med lovverk og føringer.

Etter innstilling fra kontrollutvalget vedtok bystyret at det skulle gjennomføres en brukerundersøkelse for personer som enten har vedtak om BPA ordning, og/eller personer som har fått avslag på vedtak om BPA-ordning. Brukernes organisasjoner og Rådet for personer med funksjonsnedsettelse skulle anmodes om en uttalelse på hvordan de opplever dagens BPA-ordning. ØVKR gjennomførte brukerundersøkelsen i 2022, og rapporten ble behandlet i bystyret 2.3.2023. Brukerundersøkelsen belyser brukernes perspektiv knyttet til om lovens intensjon for BPA-ordningen blir ivaretatt. Forvaltningsrevisjonen konkluderer med at svarene tyder på at brukerne «er delt i sin opplevelse av om tjenesten ytes på tilfredsstillende måte opp mot det som er deres forventninger» og at tilgangen til ordningen kan oppleves som begrenset. Videre fremkommer at brukerne opplever at informasjon om BPA-ordning ikke er tilstrekkelig/god nok. I behandlingen av revisjonsrapporten vedtok bystyret at kontrollutvalgets merknader skulle vurderes i denne saken. Det gjelder merknader om at noen opplever at:

- BPA-ordningen i kommunen i for stor grad er begrenset
- informasjonen som gis i forbindelse med søkeprosessen er utilstrekkelig
- de alternative tjenester som tilbys i for liten grad dekker brukernes reelle behov

Utvalg for velferd og folkehelse har behandlet ett oppstartsnotat og en underveismelding i saken. Her ble det blant annet redegjort for hva BPA er, regelverk, tildelingspraksis og status for ordningen i Sarpsborg.

Prosess

Regelverk

Kommunen plikter å tilby personer nødvendige helse- og omsorgstjenester, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1. I det ligger at kommunen etter en helse- og omsorgsfaglig behovsvurdering skal tilby faglig forsvarlig hjelp i tide og i tilstrekkelig omfang. Kommunen har relativt stor frihet til å sette sammen tjenester og tiltak som skal dekke personers hjelpebehov. Likevel tilsier nasjonale og lokale faglige og politiske føringer at kommunen legger avgjørende vekt på mestring, selvhjelpenhet, normalisering, deltakelse og god ressursutnyttelse når tjenestetilbudet settes sammen.

Personlig assistanse (helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b) er praktisk bistand og opplæring i gjøremål i og utenfor hjemmet til personer som av ulike grunner ikke mestrer dagliglivet. Tjenesten har som mål å gjøre folk mest mulig selvhjulpne og selvstendige, og kan organiseres på mange ulike måter, f.eks. som hjemmehjelp, støttekontakt, boveiledning eller hjelp til personlig stell og egenomsorg. Tjenesten kan også organiseres som brukerstyrt personlig assistanse (BPA), jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-8. Det skal legges stor vekt på brukermedvirkning og brukerstyring uansett hvordan tjenestene organiseres.

Personer under 67 år¹ med langvarig og stort behov for personlig assistanse har med visse begrensninger² rett til å få tjenesten organisert som BPA, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 d³. Rettigheten omfatter også avlastningstiltak til personer med foreldreansvar for hjemmeboende barn under 18 år med nedsatt funksjonsevne. Bestemmelsen innebærer en innskrenkning av kommunenes frihet til selv å organisere tjenestetilbudet. Rettigheten gjelder personer med særlig stort behov for personlig assistanse, mer enn 32 timer per uke. Også for brukere som ikke er omfattet av rettighetsbestemmelsen har kommunen plikt til å vurdere om tjenestene skal organiseres som BPA i de tilfellene der bruker ønsker det, jf.

¹ Herunder også personer som har fått innvilget BPA før fylte 67 år

² Rettigheten omfatter ikke tjenester som krever flere enn én tjenesteyter til stede eller natttjenester, med mindre brukeren kontinuerlig har behov for slike tjenester.

³ Med langvarig behov menes behov ut over 2 år

pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1 andre ledd og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-8. Personer med assistansebehov mellom 25 og 32 timer per uke kan ha rett til å få tjenesten organisert som BPA, men bare hvis BPA ikke er vesentlig dyrere for kommunen enn alternativ organisering.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Hovedpersonen i BPA-organiseringen er personen som skal motta assistansen. Selve essensen i BPA-ordningen er at den skal være brukerstyrt slik at tjenestemottakeren får større mulighet til å leve et aktivt og mest mulig uavhengig liv. Personlig assistanse ytes av assistenter. Ved tradisjonell organisering av personlig assistanse ledes assistentene av en kommunalt ansatt leder. Ved BPA-organisering ledes assistentene av personen som skal motta assistansen, enten på egen hånd eller sammen med en annen person.

Organisering av BPA

Arbeidsleder

Arbeidslederrollen ivaretas av personen som mottar assistansen. Arbeidsleder har det daglige lederansvaret i den enkelte BPA-ordning. Dette innebærer blant annet å ansette, lære opp og organisere assistentene og det arbeidet de gjør, i henhold til gjeldende lover og avtaler og innenfor vedtakets tidsramme. Gjennom rollen som assistentenes nærmeste leder får den enkelte selv stor grad av innflytelse og kontroll over ytelsen av assistansen fra et begrenset antall assistenter.

Medarbeidsleder

Dersom tjenestemottakeren selv ikke kan være arbeidsleder, for eksempel på grunn av ung alder eller kognitive funksjonsnedsettelse, kan en medarbeidsleder ivareta disse oppgavene sammen med tjenestemottaker (dvs. arbeidsleder). Medarbeidsleder bør være en person som kjenner brukeren godt, for eksempel foreldre eller annen nær pårørende. I BPA-ordning med medarbeidsleder ligger det et særlig ansvar for å sikre reell brukerstyring, herunder at arbeidslederen får størst mulig selvbestemmelse.

Arbeidsgiver

Arbeidsgiver er den som tilbyr tjenesten BPA. Kommunene står fritt til å kunne ivareta arbeidsgiveransvaret selv, eller inngå avtaler med andre offentlige eller private aktører om å tilby tjenesten BPA. Funksjonen kan også overlates til tjenestemottakeren selv, der det vurderes som hensiktsmessig og forsvarlig. Alle leverandører av BPA er forpliktet til å gjennomføre obligatorisk arbeidslederkurs for sine arbeidsledere.

BPA beskrives i dag som en alternativ måte å organisere tjenesten personlig assistanse på, for personer med funksjonsnedsettelse med stort behov for bistand i dagliglivet, både i og utenfor hjemmet. Målet er å bidra til at den som mottar personlig assistanse skal få et aktivt og mest mulig selvstendig liv til tross for funksjonsnedsettelsen. Brukeren skal kunne bruke BPA-timene slik at han/ hun i størst mulig grad kan ivareta plikter, interesser, behov og ønsker, slik andre samfunnsborgere kan.

Rettigheten til BPA omfatter ikke tjenester som krever flere enn én tjenesteyter til stede eller natttjenester, med mindre brukeren kontinuerlig har behov for slike tjenester. Dagens BPA-ordning omfatter ikke den tiden personer trenger bistand under arbeid, i barnehage eller er under utdanning. Under disse aktivitetene er det andre assistentordninger som gjelder. Disse er hjemlet i annet lovverk og ansvar for finansiering er lagt til andre.

Kommunens BPA-tilbud

Bystyret har bedt om (sak 37/19) at saken skal ta for seg følgende tema:

1. Utviklingen av BPA-tilbudet i Sarpsborg kommune, herunder om brukernes valgmuligheter, brukere med mindre behov enn rettighetskravet og kvalitet.
2. Gjennomgå Sarpsborg kommunes saksbehandlingsrutiner opp mot de nasjonale føringene for tildeling av BPA, samt sikre nødvendig kompetanse om rettigheten hos kommunens saksbehandlere.
3. Utrede ulike løsninger og de økonomiske konsekvensene ved å gi brukere av en BPA- ordning driftet av kommunen tilgang til driftskonto til dekning av kostnader knyttet til bruk av assistentene, slik man har i andre kommuner.

Med grunnlag i behandling av underveismelding i Utvalg for velferd og folkehelse 10. mars 2020 og Bystyrets behandling av forvaltningsrevisjons rapport om brukerundersøkelse av BPA i mars 2023, vurderes også følgende punkter:

4. Fritt brukervalg - om kommunen skal kjøpe BPA-tjenester av private tilbydere og om brukere fritt skal kunne velge mellom ulike private tilbydere og kommunal organisering av BPA.
5. Vurdering av revisjonens merknader i brukerundersøkelse om kommunens BPA-tilbud.

1. Utviklingen av BPA-tilbudet i Sarpsborg kommune, herunder om brukernes valgmuligheter, brukere med mindre behov enn rettighetskravet og kvalitet.

I Sarpsborg kommune forvaltes BPA-ordningen med grunnlag i nasjonale føringer gitt i lov, tilhørende rundskriv og faglige skjønnsvurderinger. Det ble gjennomført en forvaltningsrevisjon fra september 2020 til mars 2021 som konkluderte med at kommunens rutiner og praksis for tildeling av BPA er i tråd med lovverk og føringer⁴. ØVKR påpeker at kommunene har stor frihet i hvilke tiltak og tjenester som skal tilbys for å oppfylle brukernes rett til nødvendige og forsvarlige tjenester, med unntak av de brukerne som oppfyller vilkårene for BPA. Revisjonsrapporten viser til at Sarpsborg kommune vurderer tjenestetildelingen ut ifra hva som er hensiktsmessig ved at også brukere som søker BPA, men som faller utenfor rettighetsbestemmelsene, får vurdert om en BPA-ordning kan være et alternativ til tjenester fra hjemmetjenesten. Det vises til at dette er i overensstemmelse med føringene for området. Revisjonen viser videre til at vurderingene rundt tildeling av BPA i Sarpsborg kommune er i overensstemmelse med bestemmelsene i lovverk og føringer, herunder at brukermedvirkning er ivaretatt, arbeidslederrollen er vurdert, og at det ikke er skjevdeling i tildelte timer mellom tradisjonelle tjenester og BPA.

Pr. 31.10.23 er det 11 personer som har BPA i Sarpsborg kommune.

⁴ Revisjonsrapport - Brukerstyrt personlig assistanse - Sarpsborg kommune (2021) s. 4.

Tabell 1: Tildeling av BPA de fem siste årene

År	Personer med BPA	Antall søknader	Resultat av søknader		
			Nye innvilgende søknader	Avslag	Søknader som er trukket av søker
2022	12	12	1	8	3
2021	10	15	2	11	2
2020	8	13	1	7	5
2019	8	4	1	3	0
2018	10	8	2	4	2

Gjennom dialog med søker blir det i mange tilfeller avklart at BPA ikke er den tjenesten vedkommende ønsker eller har behov for, og søknaden om BPA trekkes av søker. I 2022 fikk 8 av 12 søknader avslag, mens dette gjaldt 11 av 15 søknader i 2021. Søknadene ble avslått fordi søker ikke kvalifiserer til BPA. I 2022 behandlet Statsforvalteren i Oslo og Viken to klager på BPA-vedtak i Sarpsborg kommune. Ett vedtak ble opphevet og ett ble stadfestet av Statsforvalter. I 2023 har antall klager på kommunens vedtak økt. Foreløpig i år har Statsforvalter behandlet seks klager på BPA-vedtak. I tre av sakene ble vedtaket fra kommunen stadfestet. De tre øvrige sakene ble sendt tilbake til kommunen for en mer inngående vurdering av noen momenter. I én av de tre klage i 2023 ble kommunen i etterkant av fornyet vurdering bedt om å innvilge BPA.

En oversikt over BPA-tiltak de siste 5 årene viser at kommunen også har BPA-tiltak til brukere som ikke har en rett til det i henhold til lovverket. Tildeling av tjenesten skjer da ut fra en vurdering av hensiktsmessighet.

Tabell 2: Innvilgede BPA-tiltak fordelt på år og vedtakstimer

	2019	2020	2021	2022	Per juni 2023
Mindre enn 25 timer	2	2	3	4	4
25 - 32 timer	1	1	1	2	2
Mer enn 32 timer	5	5	6	6	5
Sum	8	8	10	12	11

Etter kommunedirektørens oppfatning gir revisjonsrapporten ikke grunnlag for at kommunen skal endre rutiner og praksis for tildeling av BPA.

2. Gjennomgå Sarpsborg kommunens saksbehandlingsrutiner opp mot de nasjonale føringene for tildeling av BPA, slik Trondheim kommune gjorde i 2016, samt sikre nødvendig kompetanse om rettigheten hos kommunens saksbehandlere.

Kommunen har i dag en praksis hvor saksbehandlere, brukere og eventuelt pårørende og tjenesteutøvere i felleskap kommer fram til hvilke tjenestetilbud som vil dekke brukerens behov. BPA tilbys i hovedsak i de tilfellene hvor kommunen i samarbeid med brukeren ser at denne måten å organisere tjenestetilbudet på er mest hensiktsmessig. Tjenesten tilbys både til personer som søker og ikke søker spesifikt om BPA, og til personer med og uten rettskrav på denne måten å organisere tjenesten på. Omfanget varierer fra 10 timer til 171 timer per uke. Det tilbys også hybridløsninger, som f.eks. ved Karl Johans gate bofelleskap, hvor enkelte brukere har personlig assistanse som er brukerstyrt, men hvor kommunen har organiseringsansvaret, og i samarbeid med brukerne styrer når de ønsker å benytte timene.

Hybridvarianter er ikke med i statistikken over antall brukere med BPA-vedtak. Dette gjelder per 31.10.2023 2 brukere.

Sarpsborg kommune har hatt en gjennomgang av saksbehandlingsrutiner og praksis for å vurdere om dagens praksis er i tråd med nasjonale faglige retningslinjer, lokale føringer og lovbestemte krav. Kommunen har utviklet en veileder for sakshandling av BPA. Formålet med veilederen er å gi saksbehandler en oversikt over de viktigste momentene som det skal legges vekt på i saksbehandling av tjenester til personer som søker om BPA. Det er også iverksatt et opplæringsopplegg for alle saksbehandlerne.

ØVKR konkluderer i sin rapport at Sarpsborg kommune ivaretar de formelle kravene i saksbehandlerprosessen. Revisjonen påpeker at dette også gjelder i hvordan kommunen oppfyller sin informasjonsplikt til brukerne. Kommunens rutiner, retningslinjer og kompetanse på BPA-området tilfredsstiller lovverkets krav. Revisjonen konkluderer derfor med at kommunes rutiner og praksis for tildeling av BPA er i samsvar med lovverk og føringer. Revisjonen konkluderer med at det ikke er grunnlag for å gi anbefalinger for å endre saksbehandlingen.

Kommunedirektøren ser ikke grunnlag for å endre kommunens saksbehandlingsrutiner for BPA.

3. Utrede ulike løsninger og de økonomiske konsekvensene ved å gi brukere av en BPA-ordning driftet av kommunen tilgang til driftskonto til dekning av kostnader knyttet til bruk av assistentene, slik man har i andre kommuner.

En ordning der brukerne selv får tilgang til driftskonto vil være i konflikt med forvaltningens krav om prinsipper for likebehandling. Kommunens organisering av tjenester som BPA er i hht det kommunale selvstyret jf. Kommuneloven § 2-1.

Driftskonto er ikke en del av den lovpålagte tjenesten. Driftskontoen brukes til å dekke utgifter knyttet til å ha med seg en assistent, for eksempel på reiser, arrangementer eller møter. Enkelte private / ideelle aktører tilbyr driftskonto, blant annet Uloba. Oftest er det 5 % av timesprisen til kommunen som settes på driftskonto.

Kommunen er ansvarlig for å dekke kostnader som anses nødvendige for å yte de innvilgede tjenestene. Hvordan kommunen velger å innrette dette er innenfor kommunens frihet til å organisere tjenestene jfr rundskriv Nr. I-9/2015: Rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) punkt 4.3. Brukeren har i utgangspunktet ikke krav på å få dekket utgifter til tjenesteyting som går ut over det brukeren har rett til etter pasient og brukerrettighetsloven § 2-1 a. En bruker kan ikke kreve å få dekket merutgifter til eks. ferieavvikling selv om bruker har spart opp timer til dette. Kommunen har ingen plikt til å betale lønn eller godtgjøring for oppgaver knyttet til arbeidsledelse. ØVKR påpeker i sin rapport at hverken Fredrikstad eller Trondheim har kompensasjonsordninger for dekning av kostnader til assistenter. Dette er heller ikke en ordning som Halden eller Moss har.

Stange kommune i Innlandet er kjent for å være en av de kommunene i Norge med flest innbyggere med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) i forhold til innbyggertallet. Kommunen avviklet ordningen med driftskonto i 2020. Beslutningen ble tatt med bakgrunn i at praksisen med driftskonto skapte et skille for de som får tjenestene sine organisert som BPA, og de som har ordinære helse- og omsorgstjenester. En slik forskjellsbehandling kan sees på som usaklig og utfordrer det grunnleggende prinsipp om likebehandling.

Kommunedirektøren ser ikke grunnlag for å innføre tilgang til driftskonto for brukerne.

4. Fritt brukervalg – om kommunen skal kjøpe BPA-tjenester av private tilbydere og om brukere skal kunne velge mellom ulike private tilbydere og kommunal organisering av BPA

I underveismeldingen for denne saken, behandlet i utvalg for velferd og folkehelse mars 2020 (11/20) ble det vedtatt at den politiske saken også skal avklare om kommunen skal kjøpe BPA-tjenester av private tilbydere, og om brukere skal kunne velge mellom ulike private tilbydere og kommunal organisering av BPA-tjenestene.

Etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1, er det kommunen som skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Det fremgår av samme bestemmelse at disse tjenestene kan ytes av kommunen selv eller ved at kommunen inngår avtale med andre offentlige eller private tjenesteytere. Dette betyr at kommunene kan velge å la private virksomheter yte tjenestene på sine vegne. Kommunene står etter denne loven fritt til selv å avgjøre på hvilken måte den ønsker å ta i bruk private leverandører. Fritt brukervalg er derfor etter dagens regelverk en valgfri ordning for landets kommuner. Sarpsborg kommune har ikke innført fritt brukervalg. ØVKR konkluderer etter sin revisjon av kommunens BPA-tilbud i 2021 at: «Hvordan kommunen organiserer BPA-ordningen er opp til den selv å bestemme, og det er ikke mulig å påklage dette.

I 10 av de 11 BPA-tiltakene som kommunen har per i dag er kommunen arbeidsgiver, mens i én sak er det ekstern leverandør av tjenesten. En ordning med fritt brukervalg for BPA vil kunne påføre kommunen økte kostnader. BPA er en liten tjeneste målt i antall brukere. Pr. i dag har 11 personer BPA i Sarpsborg kommune, mens det i løpet av et år er i overkant av 5.000 personer som får pleie- og omsorgstjenester. Innføring av fritt brukervalg vil medføre en annen organisering og ressursbruk knyttet til administrasjon av ordningen. Flere undersøkelser av kommuner som har innført fritt brukervalg viser til at dette har resultert i økte transaksjonskostnader⁵. Dette er kostnader til utarbeidelse av anbuds dokumentasjon og kravspesifikasjoner, gjennomføring av kontraktsforhandlinger, og kostnader i forbindelse med tilsyn/kontroll og oppfølging av kontraktene inkludert fakturakontroll og betaling.

Det er opp til Sarpsborg kommune selv å avgjøre om det skal være fritt brukervalg eller ikke. Kommunedirektøren anbefaler at Sarpsborg kommune ikke innfører fritt brukervalg for BPA-ordningen. Dette begrunnes nærmere nedenfor.

I enkeltsaker der det på grunn av manglede kapasitet ikke er forsvarlig med kommunal drift av tiltaket, bør kommunen inngå avtale med ideelle organisasjoner på samme måte som det gjøres i dag.

5. Vurdering av revisjonens merknader i brukerundersøkelse om kommunens BPA-tilbud

ØVKR gjennomførte en brukerundersøkelse om BPA-ordningen i 2022. 9 personer som hadde BPA i 2022 svarte på undersøkelsen. I tillegg ble det innhentet svar fra 5 personer som har søkt og fått avslag på BPA. Imidlertid var det kun 3 respondenter som svarte på påstandene knyttet til helse- og omsorgstjenestelovens formål. Det er viktig å påpeke at dette er en tjeneste som gjelder få personer og at tallgrunnlaget dermed er basert på svært få respondenter. Revisjonen innhentet også uttalelser fra Rådet for personer med funksjonsnedsettelse og flere brukerorganisasjoner.

⁵ KS-FoU; Fritt brukervalg i hjemmetjenesten

Brakerundersøkelsen viser at det er et sprik mellom hva som er lovkrav og føringer ved ordningen, og hva brukere forventer av en slik tjeneste og kommunens forvaltning av denne. Forvaltningsrevisjonen konkluderer med at svarene tyder på at brukerne «er delt i sin opplevelse av om tjenesten ytes på tilfredsstillende måte opp mot det som er deres forventninger» og at tilgangen til ordningen kan oppleves som begrenset. Videre fremkommer det at brukerne opplever at informasjon om BPA-ordning ikke er tilstrekkelig/god nok, det gjelder også de som har fått avslag. Dette er et område som kommunen vil jobbe mer med.

Sarpsborg kommune må forholde seg til de lovkrav og føringer som gjelder. ØVKR påpeker i sin gjennomgang av tjenestetildelingen i kommunen at kommunen ivaretar de formelle kravene i saksbehandlerprosessen og at kommunen vurderer tjenestetildelingen ut fra hva som er hensiktsmessig. Det vises til at også brukere som søker BPA som ikke tilfredsstillere rettighetskravet blir vurdert til tjenesten, og at kommunen også oppfyller sin informasjonsplikt til brukerne. Kommunen skal sikre forsvarlige helse- og omsorgstjenester til innbyggerne ut fra behovene til hver enkelt bruker/pasient. I kommunens tjenestetilbud og oppbygging av dette tilstrebes en kontinuerlig utvikling i tråd med de behov tjenesten til enhver tid skal dekke.

Kommunedirektøren vil vurdere tiltak for å forbedre informasjonen om BPA-ordningen til brukerne, og sikre brukermedvirkning i utvikling av tjenestetilbudet.

Veien videre

Det har pågått en prosess det siste året for å se på organiseringen av virksomheter og tjenester innenfor helse og omsorg. Utgangspunktet har vært å se på hvordan kommunen best skal rigge seg for å møte fremtidens utfordringer på en bærekraftig måte. Blant annet har det vært behov for å se på hvordan Sarpsborg kommune organiserer sitt BPA-tilbud slik at sårbarheten ved endringer i behov minimeres, og at kommunen tildeler BPA etter klare kriterier. Det skal derfor jobbes videre med en organisasjonsmodell der alle BPA-tiltak i Sarpsborg kommune samles i en avdeling.

ØVKR er tydelig i sin konklusjon om at Sarpsborg kommunes rutiner og praksis for tildeling av BPA er i tråd med lovverk og føringer. Derimot fremkommer det at brukere og brukerorganisasjoner opplever at tilgjengeligheten og informasjon om ordningen ikke er tilfredsstillende. I samarbeid med Rådet for personer med funksjonsnedsettelse har kommunen deltatt på informasjons- og innspillmøter med ulike brukerorganisasjoner. Det er viktig at kommunen har en klar og tydelig kommunikasjon om kommunens tjenestetilbud, at informasjon er lett tilgjengelig, og at kunnskap og kompetanse om kommunens tjenestetilbud herunder BPA, er godt forankret på tvers av ulike tjenesteområder og virksomheter. Dette skal kommunen jobbe videre med å forbedre og i dette arbeidet blir det viktig å involvere brukerorganisasjonene.

Brakermedvirkning er en forutsetning for å tilby gode tjenester. Kommunedirektøren mener det å etablere et brukerråd vil være et viktig virkemiddel for å gi brukerne økt innflytelse på kvalitet og omfang i tjenesten. Brukerrådet vil være en møteplass som skal være preget av likeverdighet og gjensidig respekt for hverandres ulike perspektiv og ståsted. Brukerrådet skal bestå av brukere/representanter for brukere av BPA, samt leder og ansatte ved tjenesten. Sammen skal brukerrådet jobbe for at tjenesten til enhver tid skal være best mulig.

Kommunedirektøren anbefaler ikke å innføre fritt brukervalg for BPA-ordningen i Sarpsborg. BPA er en liten tjeneste målt i antall brukere. Innføring av fritt brukervalg vil medføre en annen organisering og økt ressursbruk til administrasjon av ordningen. Dette gjelder spesielt kontraktsforhandlinger, tilsyn og kontroll. Dersom det er ønskelig å vurdere fritt brukervalg bør dette ses i en større sammenheng, der pleie- og omsorgstjenestene som helhet er

omfattet av vurderingen. I en slik sammenheng bør også administrative og økonomiske konsekvenser belyses nærmere.

Med bakgrunn i Sarpsborg kommunes økonomiske situasjon og at en slik vurdering vil kreve betydelig utredningskapasitet, anbefaler kommunedirektøren ikke at en slik vurdering igangsettes nå.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ut fra kommunedirektørens vurdering vil det ikke bli vesentlige merkostnader. Tiltak knyttet til informasjonsarbeid, kompetansehevende tiltak og etablering av Brukerråd gjennomføres innenfor eksisterende ramme.

Miljø:

Ingen vesentlig konsekvens.

Folkehelse:

Et velfungerende og forutsigbart tjenestetilbud vil være viktig for livskvaliteten til innbyggere.

Kommunedirektørens anbefaling:

- 1) Ordningen med brukerstyrt personlig assistent (BPA) skal ha som hovedregel at kommunen er arbeidsgiver. I enkeltsaker der det på grunn av manglede kapasitet ikke er forsvarlig med kommunal drift av tiltaket inngår kommunen avtale med ideelle organisasjoner på samme måte som det gjøres i dag.
- 2) For å sikre brukerinvolvering i utvikling av kommunens BPA-tilbud etableres det et brukerråd for BPA-ordningen.

Råd for personer med funksjonsnedsettelse har behandlet saken i møte 20.11.2023 sak 2/23

Møtebehandling i Råd for personer med funksjonsnedsettelse 20.11.2023:

Følgende hadde ordet til behandling av saken:

Arild Karlsen (Ap), Christian Granli-Østmark (H), Atle Midtgård (NFU), Runar Tønnesen (HBF), Anna M. Solberg (KrF), Chatrine Amundsen (Autismeforeningen), Margrethe Grothe (NBF)

Representanten Christian Granli-Østmark (H) fremmet følgende forslag:

1. Ordningen med brukerstyrt personlig assistent (BPA) åpner for fritt brukervalg, hvor den kommunale ordningen stiller på lik linje med private og ideelle tilbydere.
2. For å sikre brukerinvolvering i utvikling av kommunens BPA-tilbud etableres det et brukerråd for BPA-ordningen.

Representanten Atle Midtgård (NFU) fremmet følgende forslag til punkt 3:

Kommunen inngår avtaler med BPA tilbydere med tilfredsstillende tariff- og pensjonsavtaler.

Votering

Forslaget fra Høyre ble enstemmig vedtatt.

Forslaget fra representanten Atle Midtgård ble enstemmig vedtatt.

Uttalelse fra Råd for personer med funksjonsnedsettelse:

1. Ordningen med brukerstyrt personlig assistent (BPA) åpner for fritt brukervalg, hvor den kommunale ordningen stiller på lik linje med private og ideelle tilbydere.
2. For å sikre brukerinvolvering i utvikling av kommunens BPA-tilbud etableres det et brukerråd for BPA-ordningen.
3. Kommunen inngår avtaler med BPA tilbydere med tilfredsstillende tariff- og pensjonsavtaler.

Utvalg for velferd og folkehelse har behandlet saken i møte 21.11.2023 sak 32/23**Møtebehandling**

Saksordfører Linda Engsmyr (Ap) orienterte om saken.

Følgende hadde ordet ved behandling av saken:

Mona Brevik (Ap), Christian Granli-Østmark (H), Kristine Gustavsens (SV), Margrethe Motzfeldt (H), Walther Blix (INP), Nancy Githmark (Ap), direktør Kirsti Skaug, Elin Ileby Nakstad (H)

Saksordfører Linda Engsmyr (Ap) fremmet følgende innstilling:

1. Ordningen med brukerstyrt personlig assistent kan ha kommune eller en ikke-kommersiell profesjonell BPA leverandør som arbeidsgiver.
2. For å sikre brukerinvolvering i utvikling av kommunens BPA tilbud etableres det er brukerråd for BPA ordningen.
3. BPA skal gi personer med funksjonsnedsettelser praktisk og personlig bistand og mulighet for aktivitet og deltagelse i samfunnslivet. BPA er et likestillingsverktøy som må ivaretas i kommunens arbeid med BPA.

Representanten Christian Granli-Østmark (H) fremmet på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Pensjonistpartiet følgende forslag:

Saken utsettes, og kommunedirektøren får i oppdrag å belyse de økonomiske konsekvenser av fritt brukervalg i BPA-ordningen, og kommer tilbake til utvalget med relevante saksopplysninger før neste behandling.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Pensjonistpartiet ble satt opp mot saksordførers innstilling. Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Pensjonistpartiet ble vedtatt med 7 mot 4 stemmer (mindretallet Ap 3, Sp 1)

Innstilling fra Utvalg for velferd og folkehelse

Saken utsettes, og kommunedirektøren får i oppdrag å belyse de økonomiske konsekvenser av fritt brukervalg i BPA-ordningen, og kommer tilbake til utvalget med relevante saksopplysninger før neste behandling.

Formannskapet har behandlet saken i møte 30.11.2023 sak 108/23**Møtebehandling**

Følgende hadde ordet ved behandlingen av saken:

Therese Thorbjørnsen (Ap), Margrethe Motzfeldt (H), Andreas Brännström (Frp), Kristine Gustavsens (SV), Anna Margaretha Solberg (KrF)

Votering

Innstillingen fra Utvalg for velferd og folkehelse ble vedtatt med 6 mot 5 stemmer (mindretallet Ap4, SV1).

Formannskapetets innstilling

Saken utsettes, og kommunedirektøren får i oppdrag å belyse de økonomiske konsekvenser av fritt brukervalg i BPA-ordningen, og kommer tilbake til utvalget med relevante saksopplysninger før neste behandling

Behandlingene fra råd og utvalg vil bli tilgjengelig på våre nettsider så snart de er klare.

8/24 Handlingsprogram avlastning og pårørendestøtte

Arkivsak-dok. 23/41893-6

Saksbehandler Marianne Horgen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2023 - 2027	05.02.2024	1/24
2 Eldrerådet 2023 - 2027	05.02.2024	2/24
3 Utvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	06.02.2024	1/24
4 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	8/24
5 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Saksordførersak.

Saksordfører:

Christian Granli-Østmark

Medsaksbehandlere:

Mathilde Askelien (Hjemmetjenesten)

André Paulsberg (Boveiledningstjenesten)

Marianne Syverstad (Lærings- og mestringskoordinator)

Sonja Scherffenberg (Eplehagen bofellesskap – demensomsorgen)

Anders Reknes (Forvaltning og utvikling - Livslange tjenester)

Berit Dahl Ranum (Heldøgnsomsorg)

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

Pårørendeundersøkelsen Sarpsborg 2023

Kunnskapsgrunnlag Avlastning og pårørendestøtte 2024-2028

Handlingsprogram avlastning og pårørendestøtte

Sammendrag:

I 2019 ble det igangsatt et arbeid med å utvikle et handlingsprogram for avlastning og pårørendestøtte. Koronapandemien og andre forhold har forsinket arbeidet.

Det foreligger nå et bredt handlingsprogram med tiltak på 6 ulike innsatsområder. Innsatsområdene er i tråd med Kommunedelplan helse og omsorg 2017-2028, Regjeringens pårørendestrategi 2021-2025 «Vi - de pårørende» og pårørendeundersøkelsen i Sarpsborg 2023.

Innsatsområdene i handlingsprogrammet er:

1. Tidlig identifisering og ivaretagelse
2. God informasjon og veiledning
3. Forutsigbare og koordinerte tjenester
4. Tilstrekkelig støtte og avlastning
5. Familieorienterte tjenester

6. Pårørendemedvirkning

Utredning:

Kommunen har siden 2019 arbeidet med å videreutvikle sin innsats innen pårørendestøtte og avlastning. Et oppstartsnotat ble behandlet i Utvalg for velferd og folkehelse 3.09.2019. Det skisserte et handlingsprogram som skulle sikre varierte og fleksible tjenester til familier som har hjemmeboende barn og unge med kognitive funksjonsnedsettelse.

Underveis i arbeidet ble det tydelig at målgruppen for handlingsprogrammet var for begrenset, og at mange av innsatsområdene og tiltakene også vil være gjeldende for andre pårørendegrupper. Kommunedirektøren foreslo derfor at handlingsprogrammet ble utvidet til en bredere målgruppe, og at arbeidet med handlingsprogrammet ble videreført. Grunnet koronapandemien ble arbeidet utsatt. Arbeidet ble gjenopptatt høsten 2022 med ny og bredt sammensatt arbeidsgruppe med deltakere fra de ulike virksomhetsområdene i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Utvalg for velferd og folkehelse vedtok 21.11.23 sak 33/23 at Regjeringens pårørendestrategi «Vi – de pårørende» og pårørendeundersøkelsen i Sarpsborg skulle legges til grunn for det videre arbeidet med målrettede tiltak for pårørende.

Gjennom kommunedelplan helse og omsorg 2017-2028 er det vedtatt at kommunen skal utvikle en lokal veileder for pårørendearbeid og pårørendestøtte, og at kommunen skal videreutvikle og styrke sitt arbeid med barn som pårørende.

Kommunen legger til grunn at pårørende skal ses på som en ressurs og en viktig samarbeidspartner på tvers av ulike helse- og omsorgstjenester. Handlingsprogrammet favner derfor bredden av pårørende i Sarpsborg kommune. Dette er i tråd med regjeringens Pårørendestrategi 2021-2025, «Vi – de pårørende», lansert desember 2020.

Strategien definerer og omfatter pårørende i vid forstand. Pårørende er nærstående – både familie og venner – i livet til mennesker som er syke, har funksjonsnedsettelse eller rusproblemer. Pårørende er mennesker i alle aldre – barn og unge, unge voksne, voksne og eldre. På tross av forskjellene viser innspill til den nasjonale strategien at mange pårørende også har en del felles utfordringer og behov. Regjeringens pårørendestrategi har tre definerte hovedmål for pårørendearbeidet:

1. Anerkjennelse pårørende som en ressurs,
2. Ingen barn skal måtte ta omsorgsansvar for familie eller andre, og
3. Sikre en god og helhetlig ivaretagelse av alle pårørende.

Kommunens handlingsprogram for avlastning og pårørendestøtte bygger på den nasjonale planens definisjoner og sentrale føringer.

Sarpsborg kommune har i dag flere tiltak som på ulik måte og i ulik grad kan sees som pårørendestøtte. De eksisterende tilbudene beskrives i Sarpsborg kommunes «Kunnskapsgrunnlag for avlastning og pårørendestøtte».

Handlingsprogrammet favner bredden i pårørendegruppen. Tiltakene er bygd opp rundt de 6 satsingsområdene i «Vi – de pårørende»:

1. Tidlig identifisering og ivaretagelse

Tidlig identifisering av pårørende er nødvendig for å kartlegge deres behov og tilby tilstrekkelig ivaretagelse på et tidlig tidspunkt. Tidlig ivaretagelse forebygger unødvendig slitasje og forverret helsetilstand hos de pårørende.

2. God informasjon og veiledning
Helsetjenesten har en generell veiledningsplikt om aktuelt regelverk og rettigheter. For mange kan fortløpende kontakt med helsetjenesten være nok, men det kan også være behov for å snakke med en person som er i samme situasjon, såkalt likemann.
3. Forutsigbare og koordinerte tjenester
Vissheten om at den man er pårørende til ivaretas med omsorg og av kompetent personell er av stor betydning for pårørendes trygghet, helse og livskvalitet.
4. Tilstrekkelig støtte og avlastning
Samfunnet må bidra med tilstrekkelig støtte og avlastning i tide og før omsorgsoppgavene går utover den pårørendes helse og livskvalitet.
5. Familieorienterte tjenester
Kommunen ønsker å legge til rette for at alle familier skal kunne skape trygge rammer rundt sitt liv, ha mulighet til å opprettholde hverdagen og gjøre familielivet så godt som mulig.
6. Pårørendemedvirkning
Pårørende er i de fleste tilfeller en viktig støttespiller og ressurs for brukeren. Å sikre at deres stemme blir hørt, både på individ og systemnivå er viktig både for brukeren, den pårørende og for utvikling av tjenestene.

Prosess/involvering

Arbeidet med handlingsprogrammet har vært prosjektorganisert. Saksordfører har vært involvert i prosessen gjennom deltagelse på arbeidsgruppemøter og oppfølgingsmøter. Råd for personer med funksjonsnedsettelse og Eldrerådet har hatt mulighet til å komme med innspill til kunnskapsgrunnlaget og planlagt innretning på programmet gjennom de ulike underveismeldingene. Utvalget har kommet med innspill til kunnskapsgrunnlag og utarbeidelse av handlingsprogrammet. Medvirkning fra pårørende har vært sikret gjennom åpen elektronisk spørreundersøkelse.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi: En betydelig vekst i antall eldre, samtidig med en økning av yngre med omfattende hjelpebehov vil påvirke både behovet for og tilgjengelighet til ressurser i framtiden. Å styrke pårørende som ivaretar omsorgsoppgaver for sine nære slik at de kan stå i pårørenderollen og fortsatt leve gode liv så lenge som mulig bidrar til å utsette og redusere behovet for kommunale tjenester.

Miljø: Ikke vurdert

Folkehelse: Opplevelse av anerkjennelse og tilstrekkelig støtte kan bidra til bedre livskvalitet, som igjen kan påvirke helsen til de berørte positivt.

Kommunedirektørens anbefaling:

Handlingsprogram avlastning og pårørendestøtte 2024-2028 vedtas.

9/24 Forskriftsendringer som følge av endret fylkesinndeling fra Viken til Østfold 01.01.2024

Arkivsak-dok. 23/40836-2

Saksbehandler Nanna Aaby

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	9/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

Vedlagte «Forskrift om endring av lokale forskrifter i Sarpsborg kommune - Viken erstattes med Østfold» vedtas.

Vedlegg:

Forslag til forskrift om endring av lokale forskrifter - Viken erstattes med Østfold

Sammendrag:

Fra 01.01.2024 er fylkesinndelingen i Norge endret. Sarpsborg er nå en del av Østfold fylke og ikke Viken fylke. Som følge av dette må de lokale forskriftene endres, slik at navnet «Viken» byttes ut med navnet «Østfold». Det er åtte lokale forskrifter fastsatt av Sarpsborg bystyre som inneholder navnet Viken og som dermed skal endres. Dette er kun en formalitet og har ingen betydning for innholdet i forskriftene.

Utredning:

Fra 01.01.2024 fikk Norge ny fylkesinndeling idet fylkene Troms og Finnmark, Vestfold og Telemark og Viken ble oppdelt. Alle de berørte kommunene har blitt kontaktet av Norsk Lovtidend med anmodning om å endre sine lokale forskrifter som inneholder de gamle fylkesnavnene. Norsk Lovtidend påpeker at dette må skje ved at kommunen vedtar forskrift for å endre forskriftene de selv har vedtatt og har ansvaret for, slik at forskriftstitlene blir i overensstemmelse med nytt fylkesnavn. For Sarpsborg kommune er det åtte forskrifter som er vedtatt av bystyret som inneholder ordet «Viken», og som dermed endres til «Østfold». I vedlagte forslag til ny forskrift er de åtte forskriftene listet opp.

Bortsett fra endringen i tittelen gjøres det ingen endringer i forskriftene. Vedtakelsen har ingen betydning for forskriftenes innhold.

Ved nye forskrifter og endringer av forskrifter gjelder forvaltningsloven kap VII, som blant annet inneholder regler om utredningsplikt og forhåndsvarsling / høring. I lovens § 38 er det gjort unntak fra plikten til forhåndsvarsling hvor dette anses åpenbart unødvendig. Dette omfatter blant annet hvor det gjelder endringer som er av så liten praktisk betydning at det ikke vil ha nevneverdig verdi å gjennomføre forhåndsvarsling. Kommunedirektøren vurderer at det åpenbart er unødvendig å sende det aktuelle forslaget på høring eller på annen måte forhåndsvarsle før forskriftene blir endret.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi: Ingen

Miljø: Ingen

Folkehelse: Ingen

Behandlingene fra råd og utvalg vil bli tilgjengelig på våre nettsider så snart de er klare.

10/24 Harald G. Rønneberg - fritak fra politiske verv i Sarpsborg kommune

Arkivsak-dok. 24/03280-2

Saksbehandler Kathinka Messel

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	10/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

Harald G. Rønneberg (H) fritas fra politiske verv i Sarpsborg kommune grunnet utflytting fra kommunen. Dette gjelder følgende verv:

- Bystyret (varamedlem nr. 1 Høyre)

Sammendrag:

Harald G. Rønneberg er valgt inn i Bystyret som første varamedlem for Høyre for perioden 2023-2027. Grunnet utflytting til annen kommune er han ikke lenger valgbar til politiske verv i Sarpsborg kommune, og må derfor tre ut av vervet. Som følge av dette vil øvrige varamedlemmer for Høyre til bystyret rykket opp én plass på varalisten.

Utredning:

Harald G. Rønneberg er for bystyreperioden 2023-2027 valgt inn for Høyre i følgende politiske organer:

- Bystyret (varamedlem nr. 1 Høyre)

Harald G. Rønneberg har nylig meldt om flytting fra Sarpsborg kommune, og er ifølge folkeregisteret registrert bosatt i Oppegård fra 01.02.2024. Han er på bakgrunn av dette ikke lenger valgbar til politiske verv i Sarpsborg kommune (jfr. kommuneloven § 7-9, 1. ledd), og må derfor tre ut av sitt verv i kommunen.

Kommuneloven § 7-10 gir regler for opprykk og nyvalg. Dersom et medlem trer ut av kommunestyret, skal varamedlem fra samme liste tre inn i den nummerorden de er valgt. På bakgrunn av dette rykker Julie Åvold Stordal opp som varamedlem nr. 1 og de øvrige vararepresentanter rykker opp tilsvarende.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi: Ingen konsekvenser.

Miljø: Ingen konsekvenser.

Folkehelse: Ingen konsekvenser.

11/24 Oppnevning av kandidater til styrer i aksjeselskaper og stiftelser

Arkivsak-dok. 23/45583-1

Saksbehandler Kathinka Messel

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	11/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Lars Noreng, Elisabeth Drillestad Engebretsen

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg kommune skal som eier eller deleier av selskaper tilstrebe god sammensetning og kompetanse i selskapenes styrer. Som hovedregel skal selskapene benytte valgkomité ved styreutnevnelser. «Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll» fra KS legges til grunn.
2. Ordfører gis fullmakt til å foreslå kandidater til alle selskaper der Sarpsborg kommune er eier eller deleier.
3. Ordfører gis fullmakt til å oppnevne Sarpsborg kommunes representanter til styrer og eventuelle andre organer i stiftelser.
4. Kommunedirektøren innarbeider endringer i forslag til revidert delegeringsreglement i samsvar med punktene 1 og 2. Fullmaktene gjelder fram til revidert delegeringsreglement er vedtatt.
5. Det igangsettes en prosess med sikte på at Sarpsborg ASVO AS skal ha en valgkomité som foreslår styremedlemmer når dette skal velges av generalforsamlingen. Kommunedirektøren legger fram sak om endring av selskapets vedtekter for formannskapet.
6. Sarpsborg kommune endrer tidligere anmodning til Skjeberg Marinesenter AS (bystyresak 36/21) slik at det ikke lenger kreves at to faste medlemmer av styret utpekes blant medlemmene av Sarpsborg bystyre.

Vedlegg:

Oversikt over selskaper

[KS Folkevalgprogram 2023-2027 – Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll](#)
(lenke)

Vedtekter for Sarpsborg ASVO AS og Skjeberg Marinesenter AS

Sammendrag:

I henhold til delegeringsreglementet skal formannskapet oppnevne kandidater til styrer i selskaper av strategisk betydning for Sarpsborg kommune. Flere av selskapene der kommunen er eier eller deleier har vedtektsfestet at en valgkomité skal utarbeide forslag til styre. Det er derfor kun Sarpsborg ASVO AS og tre stiftelser det er aktuelt for formannskapet å oppnevne styrekandidater til.

Kommunedirektøren innstiller på at det igangsettes en prosess med sikte på at også Sarpsborg ASVO AS skal benytte en valgkomité til å utarbeide forslag til styre, som velges av generalforsamlingen. Dette er i tråd med KS sin anbefaling for selskapsstyring.

Kommunedirektøren anbefaler dessuten at Sarpsborg kommune som eier tar initiativ til å endre instruks for valgkomitéen for Skjeberg Marinesenter AS, slik at det ikke lenger skal være et krav at to av styremedlemmene også skal være medlemmer av Sarpsborg bystyre.

Kommunedirektøren foreslår videre at myndigheten til å oppnevne kommunens representanter til styret i stiftelser legges til ordføreren.

Utredning:

Bakgrunn

I henhold til delegeringsreglementets kapittel 7 er formannskapet gitt myndighet til å oppnevne kommunens kandidater til styrer og selskaper som er av strategisk betydning.

Kapittel 18 i reglementet gir ordføreren fullmakt til å oppnevne kommunens kandidater til styrer i selskaper som ikke er av strategisk betydning, med krav om at valget skal drøftes med posisjonsleder og opposisjonsleder. Ordføreren er videre gitt fullmakt til å avslå representasjon i stiftelser og i aksjeselskaper der kommunen har en eierandel på under 5 prosent. Reglementet gir også ordføreren myndighet til å representere kommunen ved alle generalforsamlinger, årsmøter og tilsvarende, eventuelt oppnevne representanter til disse.

Sarpsborg kommune fremmer forslag til kandidater til selskapene. Oppnevningen av medlemmer og eventuelle varamedlemmer foretas i generalforsamlingen til det enkelte selskap.

For fire år siden, i februar 2020, ble formannskapet forelagt en sak om oppnevning av kandidater til følgende:

- Sarpsborg ASVO AS
- Skjebergkilens Marina AS (nå Skjeberg Marinesenter AS)
- Høisand Bad AS (nå fusjonert med Skjeberg Marinesenter AS)
- Stiftelsen Sarpsborg Øst Frivilligsentral.
- Storedal-stiftelsen
- Stiftelsen Borgarsyssel museum

Bystyret vedtok 20.05.21 (sak 36/21) følgende: «Sarpsborg kommune henstiller om at generalforsamlingen i Skjeberg Marinesenter AS endrer vedtektene slik at selskapets styre velges med grunnlag i forslag fra en valgkomité, men at to faste medlemmer skal utpekes blant medlemmene av Sarpsborg bystyre». Dette har vært praktisert av selskapet siden. Ordføreren er generalforsamling for selskapet.

Saksopplysninger

Bestemmelsen om at formannskapet skal oppnevne kandidater til selskaper av strategisk betydning, mens ordfører oppnevner til selskaper som ikke har strategisk betydning, åpner for noe skjønn i vurdering i hvilke selskaper formannskapet skal oppnevne til.

Kommunedirektøren ser det ikke som naturlig at formannskapet skal oppnevne kandidater til selskaper der dette ikke har vært praktisert ved de siste valgene.

Derfor er det nå kun Sarpsborg ASVO AS og de tre stiftelsene kommunedirektøren det er aktuelt at formannskapet skal foreta valg til. Til Sarpsborg ASVO AS, som er heleid av Sarpsborg kommune skal det velges fem styremedlemmer og like mange varamedlemmer, mens det til de tre stiftelsene skal velges ett medlem og ett varamedlem fra Sarpsborg kommune. Til Stiftelsen Sarpsborg Øst Frivilligsentral skal det også velges et rådsmedlem.

Det har gjennom de siste årene blitt mindre vanlig, også for Sarpsborg kommunes del, å oppnevne folkevalgte til styret i selskaper i egenskap av at de er folkevalgte. Dette henger sammen med at Stortinget med virkning fra 2011 innførte skjerpede habilitetsregler for folkevalgte som sitter i styret i offentlig heleide selskaper, gjennom endringer i forvaltningsloven.

KS har utarbeidet «Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll». En av anbefalingene er at kommunen som eier bør «sørge for god sammensetning og kompetanse i styret». Styrets kompetanse samlet sett bør være tilpasset det enkelte selskaps formål og virksomhet. Selv om folkevalgte kan ha egnet kompetanse til å sitte i et selskapsstyre, tilsier dette hensynet at det også bør kunne velges styremedlemmer som ikke er folkevalgte i kommunen.

KS anbefaler også å «vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser». Valgkomiteen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret. Det bør ifølge KS lages retningslinjer som regulerer komiteens arbeid.

Flere av de selskapene der Sarpsborg kommune er deleier har vedtektsfestet at en valgkomité skal utarbeide forslag til styre. Det gjelder blant annet Østfold Energi AS og Inspiria Eiendom AS, Borg Havn IKS. Vedtaket om valgkomité for Skjebergkilens Marinesenter AS innebærer at det også er innført for et aksjeselskap heleid av Sarpsborg kommune.

På bakgrunn av dette bør det vurderes om ordningen med at formannskapet foretar denne type valg bør videreføres eller opphøre, herunder om det bør innføres en valgkomité også for Sarpsborg ASVO AS mens fullmakt til å oppnevne kandidater til stiftelser overføres til ordfører.

Saken er drøftet med sittende ordfører. Ordføreren ønsker at oppnevning av styremedlemmer skal skje på grunnlag av kompetanse og en intensjon om best mulig sammensetning av styret. Han anser at ordninger for oppnevning bør tilpasses dette.

ASVO er en forkortelse for «Arbeidssamvirke innen offentlig virksomhet». Selskapets formål er å skape varige arbeidsplasser for yrkeshemmede med så lav arbeidsevne at de ikke er i stand til å gjøre nytte av andre arbeidstilbud. Selskapet skal ikke gi utbytte til eier, eventuelt overskudd skal bli i bedriften. Administrasjonen har vært i kontakt med styreleder for Sarpsborg ASVO AS, Svein Larsen, om oppnevning av styret for dette selskapet. Det har vært etablert praksis at formannskapet har oppnevnt fem folkevalgte som kommunens kandidater til styret. Styreleder anser at dette har fungert godt. Han anser at det også kan fungere med en valgkomité, men at det er avgjørende at styret består av personer som forstår selskapets samfunnsansvar og sosiale formål.

Ordføreren har tatt opp med kommunedirektøren at for selskaper som har en ordning med valgkomité, bør det etter hans oppfatning ikke legges føringer om at noen av styrets medlemmer skal ha folkevalgte verv. Han anser at valgkomiteen fritt bør kunne anbefale det den mener blir et best mulig styre, basert på selskapets behov for kompetanse. Dette tilsier at kommunen endrer henstillingen til Skjeberg Marinesenter AS, som ble vedtatt i mai 2021.

Vurdering

Kommunedirektøren anser på bakgrunn av det som er beskrevet ovenfor at det ikke er hensiktsmessig å videreføre en generell praksis med at formannskapet foretar valg til selskaper. Endringen bør innarbeides i delegeringsreglementet.

Kommunedirektøren mener ordfører i utgangspunktet bør ha myndighet til å foreslå kandidater til styret i alle selskaper der Sarpsborg kommune er eier eller medeier. Dette inkluderer selskaper av vesentlig strategisk betydning som Østfold Energi AS, Inspiria Eiendom AS og Borg Havn IKS, som alle har valgkomité. For å få et best mulig sammensatt styre er det naturlig at en valgkomité vurderer styrekandidaters kommunetilhørighet i kombinasjon med bakgrunn, kompetanse, alder og kjønn, og har dialog med eierne om flere mulige kandidater. Denne dialogen bør ivaretas av ordfører, og det er vanskelig å forene med at det skal foretas et valg i formannskapet. For flere selskaper praktiseres dette allerede. Det at ordfører gis en eksplisitt myndighet til dette vil i så måte være en tydeliggjøring av praksis.

For Sarpsborg ASVO AS kan det innføres en ordning med valgkomité, som vil kunne ha dialog med ordfører om styrekandidater. Alternativt kan det videreføres at formannskapet oppnevner medlemmer som en egen ordning for dette selskapet, noe som i så fall bør begrunnes med at selskapet med sitt sosiale formål skiller seg fra andre selskaper. En eventuell valgkomité bør ha som oppdrag å sette sammen et best mulig styre, som da vil kunne inkludere både folkevalgte og ikke folkevalgte. Ordningen med at formannskapet oppnevner styrekandidater har til nå medført at styret har bestått av folkevalgte, med partilhørighet som speiler bystyrets sammensetning. Kommunedirektøren anser at begge ordninger vil kunne fungere tilfredsstillende, men innstiller på at det innføres en ordning med valgkomité, i samsvar med anbefalingen fra KS. Kommunedirektøren ser det også som en fordel å unngå at ti folkevalgte (medlemmer og varamedlemmer) er inhabile i behandling av saker om Sarpsborg ASVO AS.

Dersom bystyret ønsker å innføre en valgkomité for Sarpsborg ASVO AS, bør det igangsettes en prosess for å ta dette inn i selskapets vedtekter. Denne prosessen bør avklare hvilke føringer som skal legges for valgkomiteens arbeid. Kommunedirektøren vil i så fall legge fram sak til neste formannskapsmøte om dette.

Kommunedirektøren anser, blant annet med grunnlag i anbefalingene fra KS, at det ikke bør legges føringer om at en valgkomité skal finne en andel av styremedlemmene blant medlemmene av bystyret. Derfor foreslår kommunedirektøren at Sarpsborg kommune som eier går bort fra dette overfor Skjeberg Marinesenter AS.

Der det skal oppnevnes en representant fra Sarpsborg kommune til styret i stiftelser, er det som følge av at stiftelsene har dette i sine vedtekter. De tre nevnte stiftelsene har samfunnsmessige formål, som kommunen også støtter opp om. Det er etter kommunedirektørens oppfatning ønskelig å oppnevne medlemmer til disse styrene som kan fremme et godt samspill mellom kommunen og stiftelsene, men det kan også være et vesentlig hensyn å unngå at folkevalgte blir inhabile i behandling av saker om stiftelsene. Kommunedirektøren anser at det er mest hensiktsmessig at ordfører gjør disse avveiningene og utpeker styremedlemmer. Ordfører bør således tillegges en eksplisitt myndighet til å oppnevne kommunens representanter til styret i stiftelser.

Kommunedirektørens anbefalinger i saken tilsier at kommunens delegeringsreglement bør endres. Kommunedirektøren foreslår at bystyret gjennom denne saken vedtar å gi ordføreren de fullmakter som er beskrevet, og at endringene innarbeides i delegeringsreglementet når dette revideres høsten 2024. Frem til da gjelder fullmaktene slik de fremgår av kommunedirektørens innstilling punkt 1 og 2.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi: Ingen vesentlige konsekvenser.

Miljø: Ingen vesentlige konsekvenser.

Folkehelse: Ingen vesentlige konsekvenser.

12/24 Søknad om tilskudd til Parkfest 2024

Arkivsak-dok. 24/01122-2

Saksbehandler Thea Skyvulstad

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	12/24

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg kommune yter et tilskudd på 100.000 kr til Parkfest 2024 i regi av Sarpsborgfestivalen 31.august 2024. Tilskuddet utbetales under forutsetning av at det gjennomføres et arrangement i tråd med søknaden.
2. Bevilgningen finansieres ved bruk av formannskapets tilleggsbevilgningsfond.

Vedlegg:

Parkfesten - Sarpsborgfestivalen 2024

Budsjett Parkfest 2024

Sammendrag:

Sarpsborgfestivalen AS har søkt om økonomisk tilskudd for å arrangere Parkfest 2024. Parkfest skal være et gratisarrangement for de under 18 år, og skal arrangeres samme dag som Sarpsborgfestivalen 31.august.

Kommunedirektøren anser et gratisarrangement for kommunens unge innbyggere som et positivt tiltak, og foreslår derfor å yte et tilskudd pålydende 100.000 kr.

Utredning:

Sarpsborgfestivalen AS har søkt om økonomisk tilskudd til å arrangere «Parkfest 2024» lørdag 31.august 2024. Søknadsbeløpet er 100.000 kr, mens det samlede budsjettet er på 770.000 kr. Utover tilskuddet det er søkt om fra Sarpsborg kommune, er det budsjettet med tilskudd fra fylket, stiftelse, bank og andre sponsorinntekter.

Sarpsborgfestivalen

Sarpsborgfestivalen ble første gang arrangert i 2015, og har siden den gang markert seg som en viktig del av kulturtilbudet i byen. Festivalen arrangeres i 2024 siste lørdag i august, i Kulåsparken. Tidligere har festivalen hatt fokus på å løfte lokale artister, med konseptet Festival Ø.

Sarpsborgfestivalen skriver i sin søknad at det har vært utfordrende å planlegge for 2024. På grunn av den usikre økonomiske situasjonen, har de besluttet å kun arrangere konserter én dag i 2024. De håper på denne måten å få flere artister på programmet, og få en god miks av kjente artister og lokale artister fra Østfold.

Sarpsborgfestivalen AS fikk i 2023 engangstilskudd pålydende 150.000 kr for gjennomføring av arrangementet. Bevillingen ble finansiert av formannskapetets tilleggsbevilgningsfond.

Gratis barne- og ungdomsarrangement

Sarpsborgfestivalen AS ønsker nå å utvide sitt tilbud, med et eget arrangement for de under 18 år, *Parkfest*. Formålet med dette arrangementet er å gi unge i området en smakebit på hvordan det er å være på Sarpsborgfestivalen. Arrangøren håper at Parkfesten på sikt skal bli et årlig arrangement i byen. Arrangementet skal være gratis for deltakerne, og det planlegges at billettene skal formidles via egne billettsider, samt gjennom partnere, skoler, kulturskoler og lokale fritidsklubber.

Kommunedirektørens vurdering

Konserter og festivaler bidrar til å skape en levende og attraktiv by. Sarpsborg kommune ønsker å være en attraktiv by for sine innbyggere, og legge til rette for et variert kulturliv. Gjennom ulike støtteordninger får lag og foreninger støtte til arrangementer av ulik art. Kommunedirektøren mener Sarpsborgfestivalen er viktig for Sarpsborg-samfunnet. Den oppleves samlende og inspirerende både for publikum og det lokale kulturlivet.

At det planlegges et gratisarrangement for unge under 18 år på samme dato som Sarpsborgfestivalen anser kommunedirektøren som svært positivt. Er slikt arrangement bør kunne oppleves inkluderende og samlende for kommunens yngste innbyggere.

Sarpsborg kommune har en ordning med aktivitetstilskudd, som forvaltes av virksomhet kultur. Gjennom denne kan tiltak for barn og unge, og tiltak i regi av frivillige lag få støtte til lokale initiativ. Kommunedirektøren ønsker allikevel å fremme forslag om bruk av formannskapetets tilleggsbevilgningsfond, slik at støtten til Parkfest ikke går på bekostning av andre tiltak som i større grad engasjerer ungdom som aktører.

Kommunedirektøren anser videre at årets støtte til Sarpsborgfestivalen kanaliseres til Parkfest, hvilket betyr at det ikke kan påregnes kommunalt tilskudd til hovedarrangementet.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi: Kommunedirektøren foreslår at tilskuddet finansieres over formannskapetets tilleggsbevilgningsfond. Før møtet 15. februar gjenstår 3 964 000 kroner på fondet.

Miljø: Ingen direkte konsekvenser.

Folkehelse: Å skape gode møteplasser er viktig for folkehelsen. Festivaler er en slik møteplass. Det er særlig positivt at det tilbys slike opplevelser for barn og unge, og at arrangementet er gratis slik at det er tilgjengelig for alle uavhengig av økonomi.

13/24 Innbyggerforslag – Oppretthold Ullerøy skole

Arkivsak-dok. 23/41960-2

Saksbehandler Thea Skyvulstad

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	13/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

Sarpsborg bystyre vurderer om Ullerøy skole skal opprettholdes i forbindelse med kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet.

Vedlegg:

Sak 2957 - Ullerøy skole

Sammendrag:

Sarpsborg kommune har mottatt et innbyggerforslag om å bevare Ullerøy skole, det vil si at skolen ikke legges ned.

Bystyret besluttet 15. desember 2022 at det skal utarbeides ny kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet. Kommunedelplanen skal trekke opp linjer for fremtidig skolestruktur, basert på arealnorm og elevtallprognoser. Dette arbeidet pågår.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at spørsmålet om opprettholdelse av Ullerøy skole vurderes i prosessen med kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet.

Utredning:

Bakgrunn:

Sarpsborg kommune mottok 31. oktober 2023 et innbyggerforslag om Ullerøy skole. Forslaget er sendt inn av Ingrid Olseng, Ole Olseng og Tia Louise, og det er registrert 375 underskrifter på nettsiden minsak.no.

Forslagsstillerne vil bevare skolen, og ønsker derfor at politikerne i Sarpsborg kommune skal jobbe for at Ullerøy skole ikke blir lagt ned. Det vises til at alle på Ullerøy skole må flyttes til Hornes skole dersom skolen skulle legges ned. Ifølge forslagsstillerne, som selv har gått på Ullerøy skole, har Ullerøy skole et trygt skolemiljø, hvor alle kjenner alle og man får godt med hjelp i timene.

Krav til innbyggerforslag:

Innbyggernes mulighet til å fremme forslag til politisk behandling, reguleres gjennom kommuneloven §12-1 Innbyggerforslag. Kommunestyret plikter selv å ta stilling til forslaget

hvis minst to prosent av innbyggerne står bak det. Likevel er 300 underskrifter i kommunen alltid tilstrekkelig. Kommunestyret skal selv ta stilling til om det aktuelle forslaget gjelder kommunens virksomhet.

Kommunestyret skal ta stilling til forslaget senest seks måneder etter at det er fremmet. Denne tidsfristen gjelder ikke hvis forslaget blir henvist til behandling i forbindelse med en pågående plansak etter plan- og bygningsloven.

Sarpsborg kommune mottok forslaget 31. oktober 2023. Ved at forslaget forelegges bystyret 28. februar oppfylles lovens frist. Forslag til vedtak tar ikke stilling til forslaget som sådan, men oppfyller lovens krav ved at det fastlegges løp for videre saksgang.

Det er kun personer som er bosatt og folkeregistrert i kommunen som kan opprette og signere et forslag. I tillegg skal folkeregistrert adresse oppgis når man skriver under. Selv om listen ikke er kontrollert mot folkeregisteret, framstår det sannsynlig at forslaget støttes av minst 300 innbyggere bosatt i Sarpsborg.

Saksopplysninger:

Det går i dag totalt 44 elever på Ullerøy skole, fordelt på 1.-4.klasse. Fra 5.klasse flyttes elevene over på Hornes skole.

Bystyret besluttet i forbindelse med behandling av handlingsplan og årsbudsjett 2023-2026 å ikke legge ned Ullerøy skole. Kommunedirektøren hadde da foreslått dette.

Det foreligger per i dag ingen forslag om å legge ned skolen.

Bystyret vedtok i sak 22/11925, 15.desember 2022 at det skal utarbeides en kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet. Kommunedelplanen skal trekke opp linjer for framtidig skolestruktur, og skissere utbyggingsbehov ut fra denne. Planen skal angi kapasiteten ved den enkelte skole og vurdere behovet for utvidelser av eksisterende skoler ut fra arealnorm og elevtallsprognoser. Kommunedirektøren tar sikte på å sende kommunedelplanen på høring før sommeren 2024.

Vurdering:

Kommunedirektøren anser at innbyggerforslaget om å opprettholde Ullerøy skole bør vurderes som en del av kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet. Bystyret har vedtatt at framtidig skolestruktur skal vurderes gjennom denne prosessen, og det vil være uheldig for prosessen hvis det fattes særskilte vedtak for enkelte skoler.

Selv om kommuneloven krever at bystyret skal ta stilling til innbyggerforslag innen seks måneder, betyr ikke det at bystyret må fatte en endelig avgjørelse om realitetene i forslaget. Det er tilstrekkelig å fastsette et løp for videre saksgang, slik kommunedirektøren anbefaler i denne saken.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ikke vurdert i denne saken.

Miljø:

Ikke vurdert i denne saken.

Folkehelse:
Ikke vurdert i denne saken.

14/24 Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap - revidering

Arkivsak-dok. 24/01922-1

Saksbehandler Julie Emilsen Bäckstrøm

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Administrasjonsutvalg/ADMU 2023 - 2027	15.02.2024	2/24
2 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	14/24
3 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Jannicke Aasen, Camilla Sævareid og Nathalie Oberti Karlsen

Kommunedirektørens innstilling:

«Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap» vedtas.

Vedlegg:

Vi i Sarpsborg - Plattform for ledelse og medarbeiderskap i Sarpsborg kommune - Utkast februar 2024

Sammendrag:

Dokumentet «Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap i Sarpsborg kommune» revidert med utgangspunkt i arbeidsgiverstrategien som KS har utarbeidet. Plattformen er grunnlag for mer detaljerte planer og strategier innenfor arbeidsgiverområdet, og vil brukes både i rekrutteringssammenheng og i prosesser i virksomhetene for å drøfte viktige temaer knyttet til tjenesteutvikling og et godt arbeidsmiljø. Dokumentet er strukturert rundt fem hovedområder: å våge, å lære, å lede, å mobilisere og å samarbeide. Verdier og visjonen videreføres fra den gamle plattformen.

Utredning:

«Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap i Sarpsborg kommune» skal bidra til gode kommunale tjenester. Den viser hvilke verdier som skal prege god og effektiv ledelse og medarbeiderskap, og peker ut en retning framover.

Revideringen av «Vi i Sarpsborg» startet opp vinteren 2021. KS har de siste årene jobbet med ny arbeidsgiverstrategi for kommunesektoren. I dette arbeidet er det mye godt grunnlag å benytte i revideringsjobben i Sarpsborg kommune. KS har også utarbeidet en egen nettside med ulike verktøy og metodikk for å jobbe med implementering av arbeidsgiverstrategi. Dette materialet er tett koblet til de verktøy som Sarpsborg kommune også benytter, som blant annet medarbeiderundersøkelsen 10-faktor. Det ble derfor vurdert som hensiktsmessig og ressursbesparende for Sarpsborg kommune å legge KS sitt arbeid til grunn for revideringen av «Vi i Sarpsborg». Arbeidet i regi av KS er godt gjennomarbeidet, basert på forskning og med god forankring. Sarpsborg kommune står i stor grad overfor de samme utfordringene som kommunesektoren for øvrig, og kommunens strategi bør derfor samsvare mest mulig med de øvrige kommunene.

KS har fokus på nyskapende arbeidsgiverpolitikk som sikrer en bærekraftig kommunesektor nå og i framtida. Gjennom god ledelse, evne til omstilling, kontinuerlig læring og samarbeid må vi løse oppgaver på nye måter. Vi må våge mer, og mobilisere. For å lykkes med omstilling og for å sikre bærekraftige kommuner trenger vi nyskapende arbeidsgivere som viser handling gjennom:

- å våge – å utfordre handlingsrommet og ha mot til å endre, feile og lære
- å lede – å drive strategisk ledelse av omstillinger og drive mestringsorientert ledelse
- å lære – å utvikle læringskultur og mestringsklima og å lære for å endre
- å mobilisere – å ta alle ressurser i bruk og ta vare på innbyggerperspektivet
- å samarbeide – å utvikle nye løsninger sammen med andre.

Hovedstrukturen i plattformen følger disse fokusområdene. Den nye «Vi i Sarpsborg» skal være et verktøy for medarbeidere og ledere i utviklingsarbeid. Dette gjelder både utvikling av arbeidsmiljø og tjenesteleveranser til innbyggerne. Plattformen har derfor refleksjonsspørsmål gjennom alle fokusområder, med mål om at disse jobbes med på den enkelte avdeling.

Plattformen beholder hovedelementene fra visjon, verdier og roller nedfelt i den tidligere «Vi i Sarpsborg». Visjonene og verdiene står uendret, men det er lagt til ett punkt om mangfold. Dette er basert på tilbakemeldinger fra flere ansatte gjennom revideringsarbeidet. Medarbeiderskap står sentralt i den nye «Vi i Sarpsborg» og gjelder alle ansatte uavhengig av rolle. Samtidig beskriver plattformen hva de ulike rollene i kommunen innebærer og hva som forventes. Den nye plattformen vil ivareta koblingen til dagens visjon, verdsett og målene i samfunnplanen.

Verdsett til Sarpsborg kommune videreføres slik det er i dag:

- Framtidsrettet
- Åpen
- Respektfull
- Troverdige

Visjonen videreføres med de samme innsatsområdene som er beskrevet i dag. Visjonen har et overordnet mål: «Et attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve». Visjonen har tre innsatsområder:

- Det gode hjemstedet
- Jobbene for fremtiden
- Opplevelser for livet

Prosess

Kommuneledelsen og administrasjonsutvalget har vært orientert om saken og har behandlet et oppstartnotat samt tre underveismeldinger i løpet av prosessen. Videre har arbeidet vært forankret i flere referansegrupper med både tillitsvalgte og ledere, som «Vi i Sarpsborg»-gruppen, instruktørgruppen, arbeidsgivernetverket og medarbeidere på virksomhet HR. Team kommunikasjon har utarbeidet den digitale versjonen av plattformen og kommet med tilbakemeldinger på språk og tilgjengelighet.

Implementering

«Vi i Sarpsborg» skal være en levende og dynamisk arbeidsgiverstrategi som er forankret i alle ledd i organisasjonen og være noe alle kjenner igjen og er stolte av å etterleve. «Vi i Sarpsborg» vil kunne bli et viktig symbol på hvordan vi løser utfordringer i fellesskap. Det har vært et ønske fra ulike høringsinstanser at plattformen oppleves relevant og brukervennlig.

Den tidligere plattformen ble trykket opp i papirformat. Kommunedirektøren har nå lagt opp til at plattformen skal publiseres digitalt og på den måten være dynamisk. Plattformen blir publisert som en nettside der det lenkes videre til relevante dokumenter, verktøy og ressurser for arbeid med «Vi i Sarpsborg». Eksempler på dette, kan være mangfoldsplanen, kvalitetssystemet, HR-siden, KS-verktøy, osv. I tillegg er det utarbeidet en utskriftsvennlig versjon som inneholder kjerneelementene i arbeidsgiverplattformen.

Den nye «Vi i Sarpsborg» skal være et verktøy for medarbeidere og ledere i utviklingsarbeid. Dette gjelder både utvikling av arbeidsmiljø og tjenesteleveranser til innbyggerne. Plattformen har derfor refleksjonsspørsmål gjennom alle fokusområder, med mål om at disse jobbes med på den enkelte avdeling. Det vil bli jobbet med å spre «Vi i Sarpsborg» til de ulike arbeidsplassene i kommunen, samt gjennomføre prosesser på virksomhetsnivå for å sikre en god implementering. Et eksempel på dette er korte filmer som viser suksesshistorier i Sarpsborg kommune. Videre vil det bli utarbeidet gruppeøvelser som ledere kan benytte i arbeid med de ansatte. Det er viktig at alle team-/avdelingsledere kjenner godt til innholdet og føler seg trygge på å gjennomføre utviklingsarbeid i tråd med plattformen.

Etter at plattformen er vedtatt vil flere prosesser og revideringer gjennomføres med utgangspunkt i den nye plattformen, blant annet:

- Utlysningstekster
- Intervjumaler ved tilsetting
- Lederavtaler
- Innfasing av ansatte i nye stillinger
- Medarbeidersamtaler
- Lederopplæring- og utvikling
- HMS-kurs
- Belønningsstrategi

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Miljø:

Folkehelse:

15/24 Anmodning om bosetting av flyktninger i 2024

Arkivsak-dok. 23/43049-3

Saksbehandler Flemming Johnsen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Flerkulturelt råd 2023 - 2027	05.02.2024	2/24
1 Råd for personer med funksjonsnedsettelse 2023 - 2027	05.02.2024	4/24
2 Utvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	06.02.2024	2/24
3 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	15/24
4 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Trude Dokken Johansen, Kjersti Lilleby, Rohan Christopher, Robin Brynhildsen, Lillian Sundsby

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg kommune bosetter 50 flyktninger i 2024, herav enslige ut fra ledige plasser i bemannet bofellesskap.
2. Sarpsborg kommune kan, pga stor sekundærtflytting og stort press på tjenestene, ikke ta imot flyktninger med helse- og atferdsutfordringer som gir krevende bosetting.
3. Sarpsborg kommune tar en ny behandling av bosettingsanmodningen innen utgangen av 1. halvår 2024 for å vurdere eventuell bosetting av flere.

Vedlegg:

Korrigert oppmoding om busetting 2024 - Sarpsborg kommune

Sammendrag:

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) anmoder Sarpsborg kommune om å bosette 130 flyktninger i 2023, herav 9 enslige mindreårige.

Det er beregnet et samlet behov for å bosette 37 000 flyktninger i Norge 2024. Behovet kan endres i løpet av året.

130 flyktninger representerer ca 0,4 % av det totale antallet flyktninger planlagt bosatt i Norge i 2024, mens Sarpsborg kommunens andel av det nasjonale innbyggertallet er på ca 1 %. Anmodningen har dermed tatt hensyn til situasjonen i Sarpsborg med et stort antall flyktninger som flytter til kommunen (sekundærflyktninger) etter 5 års botid i andre kommuner, og Sarpsborgs samlede levekårsutfordringer. Disse utfordringene presser kommunens ressurser og økonomi, og dermed muligheten til å bosette flyktninger.

Sarpsborg kommune har en prognose på kapasitet til årlig bosetting, kvalifisering og inkludering av ca. 45 flyktninger, inklusive enslige mindreårige. To forhold gjør bosetting av nye flyktninger ytterligere krevende: Det videre arbeidet med å kvalifisere og integrere det store antallet flyktninger, inklusive familiegjenforente, som ble bosatt i 2022 og 2023, og arbeidet med å integrere den fortsatt store strømmen av sekundærtflyttede flyktninger som bosetter seg i kommunen.

På grunn av situasjonen kan ikke kommunedirektøren innstille på IMDi's anmodning om bosetting av 130 flyktninger i 2024. Det innstilles på bosetting av 50 flyktninger, herav enslige mindreårige, under gitte forutsetninger som er påpekt i utredningen. Kommunedirektøren foreslår en revidert behandling av anmodningen innen utgangen av 1. halvår 2024 for å se på muligheten til å bosette flere enn 50.

Utredning:

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) anmoder Sarpsborg kommune om å bosette 130 flyktninger i 2023, herav 9 enslige mindreårige. Svarfrist er satt til 25.02.24. Sarpsborg kommune har orientert IMDi om at anmodningen vil bli behandlet av bystyret 28.02.2024, og at svar kommer umiddelbart etter det.

Det er i ny prognose beregnet et samlet behov for å bosette 37 000 flyktninger i Norge i 2024. Pga stor usikkerhet, særlig knyttet til krigen i Ukraina, kan behovet endres i løpet av året.

130 flyktninger representerer ca 0,4 % av det totale antallet flyktninger planlagt bosatt i Norge i 2024, mens Sarpsborg kommunens andel av det nasjonale innbyggertallet er på ca 1 %. Anmodningen har dermed tatt hensyn til situasjonen i Sarpsborg med et stort antall flyktninger som flytter til kommunen («sekundærflyktninger») etter 5 års botid i andre kommuner, og Sarpsborgs samlede levekårsutfordringer. Disse utfordringene presser kommunens ressurser og økonomi, og dermed muligheten til å bosette flyktninger.

Sarpsborg kommune har en prognose på kapasitet til årlig bosetting, kvalifisering og inkludering av ca. 45 flyktninger, inklusive enslige mindreårige. To forhold gjør bosetting av nye flyktninger ytterligere krevende: Det videre arbeidet med å kvalifisere og integrere det store antallet flyktninger, inklusive familiegjenforente, som ble bosatt i 2022 og 2023, og arbeidet med å integrere den fortsatt store strømmen av sekundærtillflyttede flyktninger som bosetter seg i Sarpsborg. Det ankommer fortsatt mange flyktninger som ble bosatt i andre kommuner i perioden 2015-2017 ifm flyktningekrisen, hovedsakelig fra Syria, hvorav mange med behov for økonomisk bistand fra NAV og kostnadskrevede tjenester fra Sarpsborg kommune.

Statistikk over befolkning og flyktninger:

Veksten i befolkningen i Sarpsborg kommune de senere årene har i stor grad kommet som følge av netto innvandring, mens veksten i innvandrerbefolkningen i liten grad skyldes vedtaket om bosetting av flyktninger. De fleste kommer fra andre kommuner i Norge (sekundærtillflytting), og som regel etter mer enn 5 års botid i annen kommune, som innebærer at hele integreringstilskuddet er brukt opp. Unntaket fra dette var i 2022 da det i tillegg også ble bosatt flere enn 150 flyktninger fra Ukraina.

Sarpsborgs beliggenhet på Østlandet med kort vei til Oslo og til Sverige/Europa medfører en vedvarende situasjon der mange flyktninger ønsker seg hit på grunn av økonomi, nettverk og klima. Flyktningene velger å bosette seg her uavhengig av hvilken kommune de først blir bosatt i. En intensjon fra staten om mer desentral bosetting, som har vært målet i mange år, ser ikke ut til å forhindre en slik tilflytting.

Befolkningsstatistikk og innvandrerstatistikk pr 1. januar 2024 er først klar henholdsvis 21. februar og 7. mars.

Tabell 1: Innvandrerbefolkningen* etter hovedgrupperinger pr 1. januar 2022 og 2023 (SSB):

	Antall innvandrere 2022	Andel**	Antall innvandrere 2023	Andel **	Andel flyktninger av innvandrerne ***
Norge	1 025 175	18,9	1 091 037	19,9	32,1
Sarpsborg	12 964	22,3	13 830	23,4	50,5
Fredrikstad	16 833	20,1	17 674	20,9	50,9

*Innebærer innvandrere og norskfødte med to innvandrerforeldre. **Andelene er i %.

***Tallet er fra IMDi

Tall pr 1. januar 2023 er de senest oppdaterte. Tabellen viser forskjellen mellom landet og Sarpsborg (Fredrikstad), både i andel innvandrere og særlig i andelen innvandrere som har flyktningbakgrunn. Innenfor flyktningeandelen er det også slik at blant de som velger Nedre Glomma-regionen er det overrepresentert med grupper som har størst utfordringer innen ulike økonomiske indikatorer (SSB).

Det er større vekst i innvandrerbefolkningen enn landsgjennomsnittet, og større vekst i Sarpsborg enn i Fredrikstad. Det forventes at denne utviklingen ytterligere forsterkes når statistikken for befolkningen i 2024 blir offentliggjort.

Innvandrerbefolkningen i Sarpsborg økte med 866 personer i 2022 mot 737, 633, 720, 405 og 436 i de fem foregående årene. Andelen innvandrerbefolkning var på 23,4 % 1. januar 2023. Uten veksten i innvandrerbefolkningen ville Sarpsborg kommune hatt en langt lavere, eventuelt ingen, vekst i antall innbyggere de senere årene.

Tabell 2: Bosatte i Sarpsborg fordelt på primærbosatte og familiegjenforente:

Kategori	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Primærbosatte	43	22	41	50	60	65	124	90	42	38	25	25	200	72
Familiegjenforente	19	15	18	11	4	34	2	10	1	15	7	14	5	33
Nyankomne totalt	62	37	59	61	64	99	126	100	43	53	32	39	205	105
Vedtak (p):	50	30	60	50	65	65	130	90	45	44	35	24	200*	70**

*Opprinnelig vedtak = 30. Tilleggsvedtak = 170 ukrainere.

**Opprinnelig vedtak= 50. Tilleggsvedtak= 20

Primærbosatte og familiegjenforente er de flyktningene som bosettes direkte i Sarpsborg. Veksten i innvandrerbefolkningen blant nyankomne i 2023 var samlet på 105 personer, som er ca. 2 promille av befolkningen. Et vedtak om å bosette 50 flyktninger i 2024 vil gi ca. 0,8 promille befolkningsvekst.

Tabell 1 og 2 viser at de innvandrerne kommunen bosetter selv utgjør en liten del av veksten i innvandrerbefolkningen. For 2023 var antallet 105 (primær + familiegjenforente), mens samlet vekst i innvandrerbefolkningen i 2022 var på 737 (samlet vekst i 2023 blir først kjent i mars 2024). Bosetting av 50 nye flyktninger i 2024 vil øke den samlede befolkningen av innvandrere med ca. 0,35 %. Dette er den delen av innvandringsveksten som det er størst

mulighet til å arbeide aktivt med å integrere og inkludere, og som utløser statlig tilskudd (se tabell 4 og 5).

Sekundærtilflytting

Sekundærtilflytting er flyktninger som flytter til Sarpsborg etter bosetting av staten i en annen kommune. De aller fleste flytter etter at det er gått 5 år, da dette er lovlig uavhengig av om man på nytt bosted blir totalt avhengig av offentlig støtte. Da har primærbosettingskommunen mottatt hele integreringstilskuddet, som er ment å dekke kostnader til inkludering og kvalifisering. Dette må ofte delvis revitaliseres etter flytting til ny kommune. Denne «flyttestrømmen» er en demografisk situasjon som det må planlegges for i Sarpsborg kommunes arbeid med tjenester til innbyggerne, og i dialogen med fylke og stat. Sarpsborg kommune har størst sekundærtilflytting per capita, og bosetter årlig et stort antall sekundærtilflyttede med like store eller større behov for tjenester som de kommunen primærbosetter. Forskjellen er at for de sekundærbosatte følger det ikke med statlige midler. Det høye antallet sekundærtilflyttede forventes å vedvare. Dette på grunn av Sarpsborgs beliggenhet kombinert med et rimelig boligmarked sammenlignet med andre bykommuner på Østlandet.

Bosettingen i 2023

Det er fortsatt krevende å arbeide med kvalifisering og tilpassing av boliger for flyktninger fra Ukraina. I og med at det fortsatt pågår en brutal krig har de fleste stort fokus på situasjonen i hjemlandet og mange reiser på besøk, noe som gir utfordringer i arbeidet med å følge opp den enkelte. Her har det kommet lovendringer som vil redusere reisingen fra 2024. Videre har tilgangen på boliger som kan anvendes til bosetting av flyktninger blitt sterkt redusert utover i 2023, dels pga primærbosettingen, men mest pga sekundærtilflytting. Prisveksten i leiemarkedet har vært stor, både pga færre boliger til leie og pga stor kostnadsvekst.

Dette innebærer at NAV, St. Marie Læringsssenter, flyktningteamet, helseteamet for flyktninger og boligteamet har store utfordringer med å finne boliger og med å kvalifisere og inkludere flyktningene kommunen bosetter.

Økonomi- og ressursituasjonen for kommunen er stadig mer presset, slik at bosetting av flyktninger og ankomst av flyktninger fra andre kommuner reduserer mulighetene til å gi gode tjenester innen helse, velferd og oppvekst. Det gjelder til de som allerede er bosatt i Sarpsborg og til nyankomne.

Enslige mindreårige flyktninger (EM)

Sarpsborg kommune har ved inngangen til 2024 ett bemannet bofellesskap med kapasitet til å bosette 5 enslige mindreårige flyktninger (EM). I tillegg til tjenester til beboerne, følger bofellesskapet opp de som har flyttet ut til de er ca 25 år. Det bidrar til at mange fullfører videregående skole i trygge rammer og overgang til fortsatt utdanning og/eller inn i arbeidslivet. Som følge av endringer i rammene for bosetting av EM ved at flertallet får familiegjenforening innen kort tid, ble det ikke etablert ytterligere et bemannet bofellesskap for EM i 2023. Det innebærer at kommunen kun bosetter EM når det er ledige plasser i bofellesskapet. Det forventes to ledige plasser i løpet av 2024. Det vil være aktuelt å bosette EM med følgeperson, som de kan bo sammen utenfor bofellesskapet, men med oppfølging/støtte fra bemanningen i bofellesskapet. Bosetting av EM finansieres isolert sett av staten på en tilfredsstillende måte. Ved familiegjenforeninger risikerer imidlertid den enkelte kommune å få kostnader som ikke kompenseres, til tjenester kommunen er forpliktet til å gi.

Kvalifisering og helse

Tabell 3: Tabellen viser andelen flyktninger i utdanning eller arbeid ett år etter endt introduksjonsprogram* i Sarpsborg:

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022
40 %	61 %	53 %	55 %	51 %	67 %	55 %	79 %	75 %	65 %	57 %	59 %

*Introduksjonsprogrammet er et kvalifiseringsløp som flyktninger i alderen 18-55 år har rett og plikt til å følge. Oppstart er senest 3 mnd. etter bosetting. Programmet består i første fase i hovedsak av norsk og samfunnskunnskap og i tillegg individuelt tilpasset kvalifisering. Innholdet er deretter ytterligere individuelt tilpasset og økende rettet mot arbeid og utdanning.

Selv om det har vært en reduksjon i måloppnåelsen er det gjennomgående gode resultater i forhold til sammenlignbare kommuner. Med samlokaliseringen av flyktningsteamet og St. Marie Læringssenter, som har det samlede ansvaret for bosetting, introduksjonsprogrammet og norskundervisning og grunnskole, har resultatene blitt veldig bra. Tilbakefallet i 2022/2023 kommer i hovedsak av at det er krevende å oppnå gode resultater or den store ankomsten av ukrainere.

NAV Team Flyktning har pr 31.12.23 totalt 170 personer under oppfølging. Flyktningsteamet har fra november 2023 re-startet med 1 års oppfølging av primærbosatte flyktninger etter avsluttet introduksjonsprogram, noe som gir kontinuitet i oppfølgingen av de som ikke er i skole/arbeid ved endt programtid. Dette forhindrer avbrudd i oppfølgingen ved avsluttet introduksjonsprogram, gir færre på sosialhjelp, bedre oppfølging av barn i lavinntektsfamilier, bedre foreldreveiledning og avlaster både NAV og barnevernet.

Ny integreringslov trådte i kraft 01.01.21 der varigheten av introduksjonsprogrammet er endret fra inntil 2 år for alle til 3 ulike rettigheter med henholdsvis maksimalt 6 mnd., 2 år og 4 år programtid. Ifm krigen i Ukraina er det midlertidige endringer i regelverket med tilpasninger for personer med kollektiv beskyttelse. Regelendringen gjelder til 1. juli 2023. Det pågår en høring i forbindelse med at regelendringen vil bli forlenget til 1. juli 2024, der det blant annet foreslås at introduksjonsprogrammet skal inneholde 50% arbeid eller arbeidspraksis.

Vurdering

Kommunedirektøren ønsker at Sarpsborg kommune tar en rimelig del av det nasjonale ansvaret med bosetting av flyktninger.

Kommunedirektøren ønsker i utgangspunktet å primærbosette de flyktningene som har nettverk i Sarpsborg og ytrer ønske om å bosette seg her fordi det

- 1) sikrer at starten på integreringen skjer i den kommunen flyktningene ønsker å bosette seg,
- 2) sikrer at kommunen får hele integreringstilskuddet til personer som bosetter seg i Sarpsborg
- 3) motvirker at familier som har vært på flukt fortsetter med flyttingen.

Sarpsborg har landets største tilstrømming av flyktninger fra andre kommuner per capita. Dette medfører at kommunen allerede uten primærbosetting av flyktninger mottar flere flyktninger enn de fleste kommuner i Norge. Kartlegginger viser at mange sekundærttilflyttede flyktninger har et større behov for offentlige tjenester og økonomisk sosialhjelp enn de flyktningene kommunen selv bosetter, uten at dette kompenseres med integreringstilskudd. Antallet sekundærttilflyttede de senere årene og kommunens generelle utfordringsbilde gjør det vanskelig å bosette flere flyktninger i 2024 enn de ca 45 kommunen har gitt anslag på å

kunne bosette årlig. Kommunedirektøren anbefaler at Sarpsborg kommune sier ja til å bosette 50 flyktninger inkludert to enslige mindreårige.

Kommunedirektøren mener Sarpsborg kommune også må bryte med IMDi's pkt 3 i anmodningsbrevet: «Vedtaket må ikke inkludere familiegjenforente eller inneholde andre reservasjoner». Den generelle levekårssituasjonen i Sarpsborg, ankomsten av mange sekundærttilflyttede flyktninger med store helseutfordringer og det store presset på helsevesenet tilsier at kommunen må motsette seg bosetting av overføringsflyktninger og flyktninger med kjente store behov for helsetjenester. Det er for øvrig allerede kjent at minst 35 personer ankommer som familiegjenforente i løpet av 2024. Dette er flyktninger med samme rettigheter og utfordringer som primærbosatte, og som kommunen mottar samme tilskudd for.

Kommunedirektøren anbefaler videre at Sarpsborg kommune behandler anmodningen om bosetting på nytt innen utløpet av første halvår 2024, for å vurdere om det likevel kan være grunnlag for å bosette flere.

Primærbosetting av 48 «ordinære» flyktninger og 2 enslige mindreårige vil gi økonomisk tilskudd til å opprettholde et flyktingteam og kompetanse som bidrar til å styrke tjenestene til alle flyktninger med oppfølgingsbehov. Samtidig påvirker dette i liten grad kommunens samlede antall flyktninger, og det er flyktninger kommunen stort sett lykkes godt med å integrere.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Tabell 4: Sats for integreringstilskudd i 2024 (fra statsbudsjettet – ikke endelig):

	Voksne og barn i familie	Enslige voksne	Enslige mindreårige
År 1	194 400	241 100	187 000
År 2	249 500	249 500	249 500
År 3	177 400	177 400	177 400
År 4	88 000	88 000	88 000
År 5	72 000	72 000	72 000
Sum	781 300	828 000	773 900

Innenfor 5-årsperioden innebærer det at satsene er økt fra 2022 med ca 2,6 % på integreringstilskuddet. Videre gis det et barnehagetilskudd på kr 27 100 som et engangstilskudd for barn under skolealder og et engangstilskudd på kr 176 000 for personer som har fylt 60 år ved bosetting. Normalt er det svært få flyktninger over 60 år, men ved bosetting av ukrainere i 2022 og 2023 ble det bosatt 20 personer som var 60 år og eldre. Dette medførte at kommunen mottok over 3 millioner kr. mer i tilskudd de to årene.

For enslige mindreårige mottar kommunen i tillegg et særskilt tilskudd på kr 1 194 800 til og med det året de fyller 16, og kr 753 500 årlig fra det året de fyller 17 til de fyller 20. Dette kommer i tillegg til integreringstilskuddet. Begge tilskuddene til EM er økt med ca 7 % fra 2022.

Som det kommer frem av tabellen: Integreringstilskuddet som kommunene mottar for å bosette flyktninger er på fra kr 773 900 til kr 828 000 fordelt over fem år. Felles for tilskuddene er at det kun er kr 160 000 (85 700 + 70 200) som utbetales de siste 2 årene. Det innebærer en forventning om resultater etter 3 år.

Redusert bosetting av flyktninger som allikevel flytter til Sarpsborg fra andre kommuner gir hovedinntekten til andre kommuner, reduserer inntektssiden til Sarpsborg kommune, og gir en betydelig dårligere start på integreringsarbeidet.

Tabell 5: Anslag på integreringstilskudd for 2024 (og resultat 2023) ved å primærbosette 50

Bosettings - år	Antall primær + familie og sekundær	Sats	2023	Sats	2024
2024	50+40=90			200 000 (snitt)	18 000 000
2023	105	200 000 (snitt)	21 000 000	249 500	26 197 500
2022	210	243 100	51 051 000	177 400	37 254 000
2021	45	172 900	7 780 500	88 000	3 960 000
2020	30/35	85 700	2 571 000	72 000	2 520 000
2019	61	70 200	4 282 200		
Sum			86 684 700		87 931 500

Tallene i tabellen for 2024 er anslag, da det ofte skjer inn- og utflyttinger. Det er basert på 40 familiegjenforeninger, bosetting av 50 inklusive enslige mindreårige, netto tilflytting i år 5 (2020-årgangen) på 5 og en sammensetting av gruppen kommunen bosetter som gir gjennomsnittlig kr 200 000 pr bosatt i år 1.

I tillegg til integreringstilskuddet får kommunen særskilt tilskudd for enslige mindreårige, barnehagetilskudd og eldretilskudd, og kan søke tilskudd til tiltak som settes inn for de med funksjonsnedsettelse. For 2024 anslås samlet tilskudd til enslige mindreårige til 16 mill. kr, 0,5 mill. kr i barnehage- og eldretilskudd og 3,5 mill. kr i funksjonsneds. - tilskudd, til sammen ca 20 mill. kr.

Samlet anslås et tilskudd fra IMDi på ca 108 mill. kr i 2024 ved vedtak i tråd med kommunedirektørens innstilling.

Miljø:

Ingen vesentlige konsekvenser.

Folkehelse:

Forholdet til religion og kulturtilhørighet fører til at mange innvandrere, både barn/unge og voksne/eldre, i ulik grad og av sammensatte årsaker har deltakelse i aktiviteter og kosthold som gir folkehelseutfordringer. De fleste flyktninger vil i første fase etter bosetting også ha dårlige levekår som kan gi folkehelseutfordringer. Det er derfor viktig at det både arbeides aktivt med kvalifisering og formidling til arbeid, og med inkludering for å bygge deltakelse og nettverk umiddelbart etter bosetting.

Behandlingene fra råd og utvalg vil bli tilgjengelig på våre nettsider så snart de er klare.

16/24 Fastlegestrategi 2024

Arkivsak-dok. 23/35080-1

Saksbehandler Karianne Jensen Bergman

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Utvalg for velferd og folkehelse 2023 - 2027	06.02.2024	4/24
2 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	16/24
3 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: *Benedicte Braathe og Patrycja Monika Korpalska*

Kommunedirektørens innstilling:

- Følgende tiltak fra fastlegestrategien for 2023 videreføres i 2024:
 - Rekrutteringstilskudd
 - Kompensasjon ved fraværdekning (utover kollegial fraværdekning)
 - Møtekompensasjon
- Følgende tiltak i fastlegestrategien for 2023 videreføres ikke:
 - Kommunalt ansatt vikar
 - 60% praksiskompensasjon for fravær ved egen eller barns sykdom i inntil 10 dager
 - 60% praksiskompensasjon for fravær til kurs for spesialister i inntil 10 dager
 - Ansettelse av praksiskonsulent
- Ved rullering av handlingsprogrammet for legetjenester vurderes det behov for ytterligere videreføring av tiltakene nevnt i punkt 1, eventuelle andre tiltak og økonomisk konsekvens av disse. Handlingsprogrammet legges frem for politisk behandling i løpet av 2024.
- I forbindelse med behandling av tilstandsrapport for 2. tertial vil det justeres for økte utgifter til fastlegestrategien utover de 0,5 mill. kr som er budsjettet for 2024. Finansiering av eventuelle tiltak med effekt etter 2024 vurderes i forbindelse med årsbudsjett 2025 og handlingsplan 2025 – 2028

Vedlegg:

Fastlegestrategi 2023

Handlingsprogram for legetjenestene i Sarpsborg 2020-2026

Uttalelse fra ALU Sarpsborg

Sammendrag:

Fastlegestrategi for 2023 ble vedtatt i Bystyret 11.05.23. Fra Lokalt Samarbeidsutvalg (LSU) har det vært et felles ønske om å videreføre tiltakene i strategien i 2024 med tillegg av innkjøp av ALIS-portalen.

Fastlegestrategien kostet kommunen ca. 3,1 mill. kr i 2023. Videreføring av tiltakene samt innkjøp av ALIS-portalen er anslått å koste kommunen 4,21 mill. kr i 2024. Grunnet

kommunens utfordrende økonomiske situasjon, er det ikke funnet rom for videreføring av alle tiltak i strategien. Kommunedirektøren foreslår å videreføre tiltakene møtekompensasjon, rekrutteringstilskudd og kompensasjon ved fraværdeknning (utover kollegial fraværdeknning). Kommunedirektøren foreslår ikke å videreføre øvrige tiltak, og heller ikke å kjøpe inn ALIS-portalen nå.

Det er tendens til en bedring i fastlegesituasjonen både nasjonalt, regionalt og lokalt. Kommunedirektøren anser likevel situasjonen som ustabil. Det er en risiko for at stabiliteten i ordningen blir redusert og at rekruttering vil kunne bli dårligere ved å ikke videreføre alle tiltakene. Forslagene er drøftet i LSU og det foreligger en uttalelse fra fastlegerepresentantene som er vedlagt saken.

Det er satt av 0,5 mill. kr i årsbudsjettet for 2024. Bruk av rekrutteringstilskudd, møtekompensasjon og kompensasjon ved fraværdeknning har en estimert kostnad på 1.850.000 kr. i 2024. Justering av driftsbudsjettet for å videreføre disse tiltakene håndteres i tilstandsrapport for 2. tertial.

Utredning:

Bakgrunn

Det vises til sak 33/23 til bystyret, Fastlegestrategi, behandlet og vedtatt 11.05.23. Saken redegjorde for de utfordringer og problemer som har utviklet seg med rekruttering av fastleger, og behov for tiltak for å løse utfordringene.

Høsten 2023, etter at statsbudsjettet for 2024 ble lagt frem, ble det arbeidet med revisjon og evaluering av fastlegestrategien. Arbeidet er forankret i Allmennlegeutvalget (ALU) og Lokalt samarbeidsutvalg (LSU). Det ble avholdt to arbeidsmøter med representanter utpekt av LSU, inkludert tillitsvalgte for de kommunalt ansatte fastlegene. Midtveis i arbeidet ble det i tillegg avholdt et ekstraordinært LSU der arbeidet ble forankret.

Det var i arbeidet enighet om at tiltakene hadde vart i for kort tid til å kunne evalueres hensiktsmessig med tanke på rekruttering og stabilisering. Foreløpige vurderinger var at tiltakene virket å gi økt likebehandling og forutsigbarhet.

Særlig tiltakene med kompensasjon ved fraværdeknning (utover kollegial fraværdeknning) og kommunal sykefraværdeknning har blitt brukt mye.

Både kommunens og fastlegenes representanter var høsten 2023 enige om at nåværende tiltak i strategien burde videreføres ut 2024. I tillegg ble det foreslått et nytt tiltak; innkjøp av ALIS-portalen.

ALIS-portalen er et utviklet digitalt verktøy. Det er en opplæringsressurs som gjennomgår og konkretiserer alle 88 obligatoriske læringsmål for allmennleger i spesialisering. Det er enighet i LSU om at ALIS-portalen fremstår som et godt og nyttig verktøy som vil lette arbeidet for både ALIS, kommunen og veileder, og kunne bidra til stabilisering og rekruttering. Et slikt verktøy vil også kunne gjøre det mer attraktivt for fastleger å bli veiledere.

Det kom ikke tiltak i regjeringens utkast til statsbudsjett 2024 som møter de nasjonale og lokale utfordringene. Ifølge høringsbrev til rapporten «Gjennomgang av allmennlegetjenesten» tas det sikte på å implementere flere endringer i fastlegeordningen fra 1.juli 2025.

I kommunens årsbudsjett for 2024 ble det satt av 0,5 mill. kr til fastlegestrategien. Det var et ønske om å avvete resultatet for hele 2023 for å få en bedre oversikt over bruken av tiltakene før dette ble løftet politisk.

Bruk av tiltak i fastlegestrategien 2023

Tiltak	Estimert kostnad 2023	Reell kostnad 2023
Rekrutteringstilskudd	2.100.000 kr	150.000 kr
Sykefraværsordning	400.000 kr	765.532 kr
Kurs	800.000 kr	240.056 kr
Kompensasjon for fraværsdekning og møtekompensasjon	340.000 kr	1.199.399 kr
Kommunal vikar (med annonsering, fratrukket inntekter)	350.000 kr	710.000 kr
Praksiskonsulent	150.000 kr	0 kr
Totalt	4.140.000 kr	3.064.987 kr

Da fastlegestrategien for 2023 ble politisk behandling i april -23 hadde fire fastleger sagt opp sine avtaler med kommunen, og det var i tillegg behov for å øke antall fastleger. Det ble derfor beregnet rekrutteringstilskudd til nye leger inn i 5 eksisterende hjemler og 4 nye hjemler. Legene som hadde sagt opp trakk senere tilbake sine oppsigelser, og det ble dermed mindre bruk av rekrutteringstilskudd enn estimert.

Det er et økende bruk av sykefravær- og kurskompensasjon mot slutten av året. Det er naturlig at refusjon for sykefravær blir brukt i større grad på vintersesongen grunnet mye infeksjonssykdommer. Bruken ble høyere enn estimert.

Kompensasjon for fraværsdekning ble brukt i langt større grad enn kommunen hadde regnet med. Dette har sammenheng med flere tilfeller av alvorlig sykdom, et dødsfall og manglende vikarmuligheter ved foreldrepermisjoner.

Som vedtatt i fastlegestrategien 2023 ansatte kommunen en fastlønnet vikar som var tenkt brukt som vikar for selvstendig næringsdrivende fastleger der en ikke fikk tak i andre vikarer og alternativet var vikarbyrå. Dette har vist seg å være et utfordrende tiltak å få god effekt av, da det å jobbe på en liste til en selvstendig næringsdrivende når du er fastlønnet, gir utfordringer både når det gjelder kapasitet, arbeidstid og sykefravær. Stillingen krever både god kompetanse og erfaring som fastlege. Det er krevende å finne riktig kandidat til en slik stilling. Kommunen har avsluttet arbeidsforholdet.

I tillegg til legen som ble ansatt, har kommunen pr i dag en ALIS (allmennlege i spesialisering) fra kommunale legetjenester som jobber som vikar på et selvstendig næringsdrivende kontor for å ta sin obligatoriske praksis i allmennpraksis. Her er det utprøvd ulike varianter av arbeidsforhold og dette evalueres fortløpende for å finne gode løsninger. Videre håndtering av slike tilfeller vil drøftes i arbeidet med rullering av handlingsprogrammet for legetjenestene. Det å kunne bruke ALIS i vikariater i allmennmedisin, kan være en fordel både for ALIS, for selvstendig næringsdrivende som ikke finner vikar og for kommunen der alternativet er bruk av vikarbyrå, men krever en bærekraftig organisering for alle parter.

Stillingen som praksiskonsulent ble lyst ut på slutten av 2023, en fastlege søkte og har fått tilbud om stillingen. Det var etter ønske fra legen planlagt oppstart først 1.3.24, men stillingen foreslås nå fjernet.

I 2023 kostet bruk av vikarbyrå for fastlegetjenester kommunen ca. 1.240.000 kr.

Kommunene i Østfold har ulike tiltak for å øke stabilitet og rekruttering til fastlegeordningen. Rekrutteringstilskudd er et tiltak de aller fleste har. Sarpsborg har med strategien for 2023 hatt flere tiltak enn en del av våre nabokommuner. Et par kommuner har lokalt basistilskudd, men ikke de store bykommunene i Østfold. Halden kommune har kompensasjon til spesialister for kursdager. Det brukes også enkelttiltak i ulike situasjoner i de ulike kommunene der det er behov for dette for å ivareta innbyggernes rett på fastlege.

Status for fastlegeordningen

Alle kommunene i vår region har merket en bedring i rekruttering og stabilitet i fastlegeordningen de siste månedene. Det er tegn som tyder på at fastlegesituasjonen er i bedring, både nasjonalt, regionalt og lokalt. Nasjonalt viste Helsedirektoratets halvårsrapport for allmennlegetjenesten i oktober 2023 at det i 2023 hadde vært større økning i antall fastleger enn tidligere. Rapporten viste imidlertid også at kapasiteten i fastlegeordningen ikke hadde økt tilsvarende, noe som skyldes befolkningsvekst og reduserte listestørrelse hos fastlegene.

Siden fastlegestrategien ble lagt frem i 2023, har det også kommet endringer i tiltak nasjonalt. Fra 1.mai 2023 ble basistilskuddet endret. Før dette fikk legene samme beløp for hver enkelt pasient, men nå er tilskuddet pr pasient ulik utfra ulike indikatorer. Intensjonen er at fastlegene skal få mer i støtte til pasienter som statistisk sett krever mer tjenester. Blant annet gir økende alder, mye bruk av fastlegetjenester foregående år og lavt utdanningsnivå til innbyggerne i kommunen økt utbetaling. For fastlegene i Sarpsborg medførte dette en økning av basistilskudd på mellom 18-44%, med en gjennomsnittlig økning på 30%, noe som utgjør en økt inntekt for fastlegene på ca. 10.000-37.000 kr pr mnd. Fra 01.07.23 ble gjennomsnittssatsen for basistilskuddet økt med 7%, som da kom på toppen av dette. Dette innebærer en betydelig styrking av fastlegeordningen i Sarpsborg. Kommunen er ikke fullkompensert for økt basistilskudd fra staten, og 9 millioner kroner må kommunen selv finansiere i 2024 gjennom omprioriteringer i kommunebudsjettet.

I Sarpsborg har det kommet flere gode søkere på de siste stillingsutlysningene enn det har gjort de foregående årene, og det har blitt ansatt to leger i nye hjemler som starter i februar og mars, og to leger i eksisterende hjemler. Det er imidlertid en skjør situasjon og kommunene i vår region melder om en situasjon som føles ustabil, og man kan ikke utelukke en ny forverring.

Tiltak i 2024

Anslåtte utgifter for 2024 ved videreføring av alle tiltakene i fastlegestrategi for 2023 og i tillegg innkjøp av ALIS-portal er beregnet til følgende:

Tiltak	Estimert utgift 2024
Rekrutteringstilskudd	1.050.000 kr
Sykefraværsordning	1.000.000 kr
Kurs	600.000 kr
Kompensasjon ved fraværdekning og møtekompensasjon	800.000 kr
ALIS-portal	360.000 kr

Praksiskonsulent	400.000 kr
Totalt	4.210.000 kr

Det er avsatt 0,5 mill. kr i årsbudsjettet til videreføring av fastlegestrategien. Kommunedirektøren har ikke funnet midler til å videreføre alle tiltakene.

Kommunedirektøren foreslår prioritere møtekompensasjon, kompensasjon ved fraværskompensasjon og rekrutteringstilskudd som tiltak ved revisjon av handlingsprogram for legetjenesten. Disse tiltakene må være mulig å bruke når det er behov for det, men er vanskelig å budsjettere da det vil komme an på hvordan situasjonen i fastlegeordningen blir fremover. For 2024 estimeres utgiften til 1.850.000 kr. Kommunedirektøren understreker at tallet er svært usikkert.

Tiltaket med rekrutteringstilskudd brukes også i alle våre nærmeste nabokommuner, og det anses umulig å rekruttere i vårt område uten dette tiltaket.

Tiltaket med kompensasjon for fraværskompensasjon, er et tiltak som brukes når det ikke er mulig å få tak i vikar eller ved fravær der fastlegene og kommunen er enige om at det er mest hensiktsmessig at fastlegene ivaretar listen til hverandre. Kommunen måtte ellers iverksette andre tiltak som f.eks. vikarbyrå. Dette er tiltak som fører til likebehandling og forutsigbarhet, anerkjenner fastlegenes innsats for å ivareta kollegers pasienter og kan bidra til å begrense bruk av vikarbyrå. Det anbefales derfor at disse tas inn i handlingsprogrammet og brukes ved behov.

Det ble avholdt et ekstraordinært LSU 18.01.24 grunnet de økonomiske utfordringene og manglende midler til videreføring av fastlegestrategien. Situasjonen ble lagt frem for representantene for fastlegene og drøftet. Fastlegerepresentantene i LSU har etter møtet kommet med en uttalelse som er vedlagt saken. Fastlegerepresentantene mener at fastlegestrategien har bidratt til stabilitet og bedre rekruttering. De fremhever tiltak med praksiskompensasjon for kurs og sykdom, som viktige tiltak og anbefaler at det prioriteres å styrke fastlegestrategien.

Kommunedirektøren mener at det er en risiko i å ikke videreføre strategien i sin helhet. Det kan medføre mindre stabilitet og vanskeliggjøre rekruttering, men oppsummert er det et mindre akutt behov for tiltak for å styrke fastlegeordningen nå enn for et år siden. Kommunedirektøren understreker også at det i utgangspunktet er staten som skal fastsette de økonomiske rammene for fastlegeordningen. Det kan ikke påregnes at midlertidige tiltak i en akutt situasjon skal bli permanente. Med bakgrunn i dette og kommunens utfordrende økonomiske situasjon anbefaler kommunedirektøren nå endringene som beskrevet ovenfor.

Hvilke tiltak som er hensiktsmessig å videreføre etter 2024 vil bli vurdert ved revidering av handlingsprogram for legetjenesten. Dette er planlagt behandlet av bystyret i løpet av 2024. Statlige tiltak og andre forhold som påvirker fastlegeordningen kan da ha betydning. Endelig avklaring av tiltak for det enkelte år vil uansett ikke kunne gjøres før kommunens årsbudsjett er behandlet.

Da handlingsprogrammet for legetjenester ble vedtatt i 2020, var situasjonen i fastlegeordningen i Sarpsborg en annen enn i dag og det er behov for å oppdatere planen ut fra dagens situasjon. Situasjonen i fastlegeordningen får ringvirkninger og samspiller med kommunens øvrige legetjenester og det er viktig å se disse i sammenheng. Det å implementere tiltak for fastlegeordningen i handlingsprogrammet for legetjenester vil bidra til dette. Flere kommuner i vår region skal oppdatere sine handlingsprogram for legetjenesten i 2024 og kommunene har god dialog om tiltak. Det er et mål å unngå økt konkurranse mellom kommunene.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Kommunedirektøren anslår at en videreføring av tiltakene i fastlegestrategien vil kunne medføre en utgift på 4,21 mill. kr. i 2024, men dette avhenger av hvor mye tiltakene ville bli brukt. Tiltakene som i denne saken foreslås videreført har en estimert utgift i 2024 på 1.850.000 kr. Det er i kommunedirektørens forslag til årsbudsjett 2024 og handlingsplan 2024 – 2027 satt av 0,5 mill. kr til tiltak i 2024.

Tiltak med rekrutteringstilskudd og kompensasjon ved fraværdekning, foreslås videreført i handlingsprogram for legetjenesten. Ved behandling av tilstandsrapport for 2. tertial vil det bli vurdert hvordan disse tiltakene skal finansieres. Videreføring av ordningen fremover i tid vil medføre at det er behov for å se på innsparingstiltak innenfor andre områder for å finansiere handlingsprogrammet for legetjenestene i handlingsplan 2025-2028. Det å fjerne tiltakene, innebærer også en økonomisk risiko ved at det kan bli mindre stabilitet, noe som kan medføre økt behov for rekrutteringstilskudd og vikarutgifter.

Miljø:

Ingen vesentlige konsekvenser

Folkehelse:

Kommunen skal sørge for at alle innbyggere som ønsker det tilbys fastlege. Dersom mange innbyggere står uten fastlege, vil det ha negative konsekvenser for innbyggernes helse og kommunen. Den demografiske utviklingen med flere eldre, samhandlingsreformen med overføring av oppgaver fra sykehus til kommune, kortere liggetid på sykehus og større terskel for å få sykehjemsplass, vil medføre økt behov for fastlegene. Kommunens dreining til en mer hjemmetjenestebasert kommune vil også medføre økt behov for fastleger til flere pasienter.

Behandlingen fra utvalg vil bli tilgjengelig på våre nettsider så snart de er klare.

17/24 Handlingsprogram Østre bydel 2024

Arkivsak-dok. 23/34420-6

Saksbehandler Guro Elise Berg

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	17/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Maria Skundberg Strøm

Kommunedirektørens innstilling:

Programbeskrivelse Østre bydel og handlingsprogram Østre bydel 2024 vedtas, Sarpsborg kommune sender programbeskrivelsen til Kommunal- og distriktsdepartementet for anmodning om utbetaling av tilskudd for 2024.

Vedlegg:

1. Avtale mellom staten og Sarpsborg kommune om en områdesatsing i Østre bydel
2. Programbeskrivelse Østre bydel
3. Handlingsprogram Østre bydel 2024

Sammendrag:

Kommunal- og distriktsdepartementet har gitt tilsagn om inntil 5 millioner kroner til områdesatsing Østre bydel i 2023, og en femårig intensjonsavtale (2023-2027) om statlig samarbeid om områdesatsingen. Arbeidet er organisert gjennom en intensjonsavtale, programbeskrivelse, årlige handlingsprogrammer og et rapporteringssystem.

De årlige handlingsprogrammene skal utarbeides i samarbeid med Kommunal- og distriktsdepartementet. Handlingsprogram Østre bydel 2024 beskriver hvordan områdesatsingen ønsker å bruke de statlige midlene overført fra 2023 og nye statlige midler for 2024, i tillegg til kommunens avsatte driftsmidler og investeringsmidler for 2024. Årets fokus vil være mobilisering etter et år med oppstart og igangsettelse. Det er angitt flere tiltak under innsatsområdene BO, JOBBE og OPPLEVE.

Kommunedirektøren anbefaler at programbeskrivelse Østre bydel og handlingsprogram Østre bydel 2024 vedtas. Programbeskrivelsen sendes Kommunal- og distriktsdepartementet for anmodning om utbetaling av tilskudd for 2024.

Utredning:

Kommunal- og distriktsdepartementet har gitt tilsagn om inntil 5 millioner kroner til områdesatsing Østre bydel i 2023, og en femårig intensjonsavtale (2023-2027) om statlig

samarbeid om områdesatsingen. Denne saken redegjør for samarbeidet, i tillegg til bruken av statlige midler for 2023 og 2024 samt kommunens egne midler satt av til områdesatsing Østre bydel i 2024.

Sarpsborg kommunes samarbeid med staten ved Kommunal – og distriktsdepartementet er organisert gjennom;

- en femårig intensjonsavtale (2023-2027)
- programbeskrivelse
- årlige handlingsprogrammer
- rapporteringssystem.

Intensjonsavtalen mellom Kommunal- og distriktsdepartementet og Sarpsborg kommune om områdesatsing Østre bydel beskriver hovedmålet for satsingen, innsatsområder og delmål under hvert av innsatsområdene, jf. vedlegg 1. I tillegg beskrives forventninger til at det gjøres tiltak for de fysiske omgivelsene, det sosiale miljøet og tjenestene som tilbys i området. Arbeidet skal dokumenteres underveis og nye erfaringer, kunnskap og arbeidsformer skal deles og formidles videre. Det skal gjøres en sluttevaluering etter avtaleperiode.

Programbeskrivelse Østre bydel ble vedtatt av Sarpsborg bystyre høsten 2022 før kommunen hadde et statlig samarbeid om områdesatsingen, jf. sak PS 69/22. I henhold til avtale mellom Kommunal- og distriktsdepartementet og Sarpsborg kommune om områdesatsing Østre bydel skal partene i fellesskap utarbeide en programbeskrivelse med plan for gjennomføring av satsingen. Det arbeidet startet høsten 2023. Departementet hadde ingen innvendinger på allerede vedtatt programbeskrivelse for Østre bydel, men ønsket å inkludere arbeidet med evaluering. Kommunedirektøren anbefaler å gjøre mindre endringer i vedtatte programbeskrivelse som hensyntar dette.

Det er avtalen og programbeskrivelsen som utgjør styringsdokumentene for områdesatsingen i Sarpsborg kommune.

Det skal utarbeides årlige handlingsprogram i samarbeid med Kommunal- og distriktsdepartementet. De årlige handlingsprogrammene vil gi grunnlag for anmodning om utbetaling av det statlige tilskuddet hvert år. Handlingsprogrammet skal beskrive forslag til tiltak det gjeldende året, hvordan tiltakene bidrar til innsatsområder og mål, forslag til budsjett samt synliggjøre kommunens egenandel. Det skal i tillegg inneholde en årsrapport.

Handlingsprogram Østre bydel 2024 beskriver hvordan områdesatsingen ønsker å bruke de statlige midlene overført fra 2023 og nye statlige midler for 2024, i tillegg til kommunens avsatte driftsmidler og investeringsmidler for 2024. Det er kunnskapsgrunnlaget, programbeskrivelsen Østre bydel, avtalen med Kommunal – og distriktsdepartementet samt erfaringer og innspill som danner grunnlaget for handlingsprogram Østre bydel 2024.

I 2024 prioriterer kommunedirektøren mobilisering etter et år med fokus på oppstart og igangsettelse. Dette vil være en gjennomgående prioritering innen stedsutvikling, tjenesteutvikling og ressursmobilisering.

Under innsatsområdet BO gjøres det tiltak innen byforskjønnelse og videreutvikling av kvartal 88, samt tiltak for å bedre boforhold og styrke foreldrerollen.

Under innsatsområdet JOBBE inngås det en partnerskapsavtale med Smart Innovation for å nå delmålene og se på mulighetene for å etablere Østre bydel unlimited – en inkubator for sosialt entreprenørskap. Sistnevnte tiltak er gjennomført av andre områdesatsinger med stor suksess.

Sentrumsutviklingen styrkes gjennom samarbeid med Bykraft, herunder Sarpsborg næringsforening og isarpsborg, og i et samarbeid med NAV skal flere unge få sommerjobb.

Under innsatsområdet OPPLEVE er det satt mål om å gi gode betingelser for kulturlivet, styrke Østre bydel som kultursentrum samt skape sosiale møteplasser og inkluderende lokalsamfunn med økt deltakelse. Dette gjøres blant annet ved å videreføre suksessen fra 2023 med å dele ut nærmiljøtilskudd. I tillegg skal områdesatsingen etablere et nabolagshus, følge opp resultatene av innovasjonsprosessen GNIST og styrke bydelens ungdomstilbud gjennom samarbeid med Ungdommens kulturhus (UK) og Inspira.

Programledelsen jobber videre med ressursmobilisering blant annet ved gjennomføringen av programmet Bydelsmødre og drift av bydelskontoret. Suksessfaktorer fra andre områdesatsinger har vært å bli kjent med bydelen og styrke nærmiljøet. Derfor fortsetter arbeidet med å etablere møteplasser, nettverk og fôra innenfor hvert innsatsområde. Dette skal være uformelle møteplasser for erfaringsutveksling, innspill og medvirkning mellom kommunen, næringsliv, beboere, frivillighet og regionale eller nasjonale samarbeidspartnere.

Sarpsborg kommune fikk tildelt de statlige midlene for 2023, 5MNOK, sent på høsten 2023. Det har derfor ikke vært anledning til å sette i gang tiltakene som var planlagt finansiert med statlige midler.. Kommunedirektøren anbefaler at det søkes om overføring av hele tilskuddet fra i fjor. Dette kan gjøres i inntil 2 år.

Kommunedirektøren anbefaler at programbeskrivelse Østre bydel og handlingsprogram Østre bydel 2024 vedtas. Programbeskrivelsen sendes til Kommunal- og distriktsdepartementet for anmodning om utbetaling av tilskudd for 2024.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Sarpsborg kommune har prioritert 3 millioner kroner årlig i kommunens handlingsplan for perioden 2024-2027 for å drifte områdesatsingen. Midlene skal finansiere programledelse og prosessarbeid, og gjennomføring av tiltak og prosjekter i handlingsprogrammet.

I kommunens investeringsprogram for Østre bydel er det avsatt 16 millioner kroner til investeringer i perioden 2024-2027. Dette omfatter blant annet utvikling av kvartal 88 til park/møteplass og etablering av bydelshus. Investeringene kan også bidra til å utløse statlige og/eller regionale tilskuddsmidler.

Statlig tilskudd på inntil 5 millioner kroner fra Kommunal – og distriktsdepartementet for 2024 utbetales etter innsendt handlingsprogram for 2024 og disponeres i tråd med handlingsprogrammet. Midlene er overførbare for inntil to år.

De statlige midlene for 2023, 5 millioner kroner, er ikke tatt i bruk, Kommunen vil be om at disse overføres til 2024.

Miljø:

Områdesatsingen vil kunne gjøre Østre bydel og bysentrum mer attraktivt slik at flere bosetter seg i sentrum. Det vil bidra til mer arealeffektiv by- og samfunnsutvikling der flere kan velge miljøvennlige transportformer som å sykle, gå eller reise kollektivt.

Folkehelse:

Områdesatsing Østre bydel styrker sosial bærekraft og medborgerskap gjennom sitt arbeid med lokalsamfunnsutvikling og ressursmobilisering. Dette er en gjennomgående metode

som etterstrebes i planlegging, utforming og gjennomføring av samtlige prosjekter og tiltak i områdesatsingen. Ved at innbyggere involveres aktivt i arbeidet vil dette være med å styrke medborgerskapet og skape samfunnsborgere som former sitt eget samfunn og nærmiljø. Ressursmobiliseringen bidrar til innflytelse på eget liv og samfunn, og styrker tilhørighet til eget hjemsted. Etablering av bydelskontor og Bydelsmødre er eksempler på tiltak for å oppnå dette.

18/24 Sarpsborg tennisklubb - Søknad om investeringstilskudd til tennishall

Arkivsak-dok. 24/01316-1

Saksbehandler Robin Braaten

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Utvalg for kultur og oppvekst 2023 - 2027	06.02.2024	3/24
2 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	18/24
3 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Elisabeth D. Engebretsen

Kommunedirektørens innstilling:

1. Det bevilges 3 mill. kr til Sarpsborg tennisklubb for realisering av tennishall i Torsbekkdalen under følgende vilkår:
 - Tennisklubben må bekrefte at hallen ikke vil ha kommersiell virksomhet i et omfang som medfører at offentlig tilskudd til være i konflikt med regelverket for støtte.
 - Tilskuddet utbetales under de samme forutsetningene som Kulturdepartementet legger til grunn for tildeling av spillemidler og kommunens økonomireglement. Beløpet utbetales i to delbetalinger. 1 mill. kr i 2025 og 2 mill. kr i 2026.
2. Bevilgningen finansieres ved bruk av disposisjonsfond.
3. Det tilbys festekontrakt på vilkår som beskrevet i bystyrets sak 15/22 med frist til 01.05.2025. Kommunedirektøren gis fullmakt til å forlenge fristen.
4. Kommunedirektøren fremmer sak om lånegaranti og forskuttering av spillemidler når fylkeskommunen har godkjent søknad om spillemidler.
5. Kommunedirektøren fremforhandler en samarbeidsavtale med Sarpsborg tennisklubb om bruk av hallen, og legger denne frem til politisk behandling i utvalg for kultur og oppvekst.

Vedlegg:

1. Politisk sak 15-22
2. Politisk sak 22-23
3. Søknad
4. Driftsbudsjett
5. Byggebudsjett
6. Finansiering
7. Årsregnskap 2022
8. Tegninger

Sammendrag:

Sarpsborg tennisklubb har i flere år arbeidet for å få realisert en tennishall for helårs bruk i Sarpsborg kommune, og har nå sendt inn søknad om bistand til å realisere en to baners tennishall i Torsbekkdalen. Det søkes om investeringstilskudd på 3 mill. kr, kommunal garanti for låneopptak, forskuttering av spillemidler og festekontrakt for aktuell tomt.

Kommunedirektøren anbefaler å gi Sarpsborg tennisklubb tilsagn om et investeringstilskudd på 3 mill. kr. Festekontrakt tilbys etter vilkårene gitt i tidligere politisk sak, søknad om kommunal lånegaranti og forskuttering av spillemidler behandles etter at Tennisklubben har fått en godkjent søknad om spillemidler.

Utredning:

Bakgrunn:

Sarpsborg tennisklubb har i flere år arbeidet for å få realisert en tennishall for helårs bruk i Sarpsborg kommune. Bystyret vedtok 03/03-22 (sak PS 15/22) å stille en tomt i Torsbekkdalen til disposisjon. Se vedlegg 1.

Tennisklubben søkte deretter om økonomisk støtte fra Sarpsborg kommune i forsøk på et interkommunalt samarbeid med Fredrikstad tennisklubb og Fredrikstad kommune, men dette sa Fredrikstad kommune nei til. Se vedlegg 2 (Sak PS 15/23).

Sarpsborg tennisklubb har siden vedtaket i Fredrikstad jobbet frem et nytt konsept for en tennishall i Torsbekkdalen, og søker derfor på nytt om støtte fra Sarpsborg kommune.

Søknaden inneholder fire punkter:

- Et engangs investeringstilskudd på kr 3.000.000,-
- Kommunal garanti for et låneopptak på kr 7.000.000,-.
- Forskuttering av spillemidler på kr 9.315.000,-.
- Festekontrakt for tomt på samme vilkår som gitt i vedtak i sak 15/22 datert 3. mars 2022.

Det nye konseptet som det nå søkes om tilskudd til skal inneholde to baner, garderober, aktivitetssal for mindre idretter på 250 m², lager og sosialt rom. Anlegget har et prisestimat på ca. 33 590 000 inkl. mva. Forventede driftsutgifter de neste 10 årene er på ca. kr. 650 000,- årlig. Tennisklubben har fått muntlig tilbakemelding fra DNB Sparebankstiftelsen og Sparebank 1 Halden om at de sannsynligvis vil gi 3,2 mill. kr i investeringstilskudd hvis tennisklubben får et positivt vedtak fra Sarpsborg kommune. Fylkestinget har tidligere bevilget 1 mill. kr til en interkommunal hall, men det er usikkert om det gis samme tilskudd til hallen som nå planlegges. Øvrig planlagt finansiering er egenkapital, spillemidler og lån. Lånebehovet er budsjettert til 7mill.kr, og det er dette tennisklubben ønsker at kommunen skal gi kommunal garanti for. Kommunal lånegaranti innebærer at kommunen er garantist for et banklån, for å sikre bedre lånebetingelser.

Vurdering

Kommunedirektøren ser det som ønskelig å få flere idrettsanlegg i Sarpsborg generelt, og ser positivt på at det etableres et innendørs anlegg for en idrett som ikke har dette fra tidligere.

En fordel for kommunen ved realisering av tennishallprosjektet er at kommunen skal sikres rettighet til bruk av anlegget på minimum fem timer pr. uke. Dette er satt som betingelse i det politiske vedtaket fra bystyrets møte 3. mars 2022. En slik tilgang vil forbedre hallkapasiteten og tilbudet for blant annet skoler og øvrig frivillighet i Sarpsborg. En etablering av en tennishall vil også gi Sarpsborg kommune bedre anleggsdekning, ikke bare for tennis, men også andre idretter som tennisklubben evt. ville tatt tid fra i andre idrettshaller. Dette vektlegges også i innspill fra Sarpsborg idrettsråd. Idrettsrådet har også tidligere gitt innspill om at den planlagte hallen kan gi rom for idretter som ikke har spesielle krav til gulvtype.

Sarpsborg kommune har økonomiske utfordringer, med behov for betydelige innsparinger i kommende år. Kommunedirektøren mener likevel at det i et lengre tidsperspektiv vil være økonomisk gunstig for Sarpsborg kommune å stimulere idrettslag til å bygge egne anlegg, da

dette vil gi bedre anleggsdekning og minske behovet for etablering av nye kommunale idrettsanlegg.

I tillegg til økonomiske utfordringer er det et spørsmål om søknaden omfattes av støtteregulverket (lov om offentlig støtte). I utgangspunktet er amatør- og breddeidrett ikke ansett for å være økonomisk aktivitet, og omfattes dermed som hovedregel ikke av støtteregulverket. Slik saken er opplyst om i dag, så har Sarpsborg tennisklubb ingen planer om å bedrive kommersiell virksomhet. Kommunedirektøren mener imidlertid det bør settes som vilkår for tilskudd at Tennisklubben bekrefter at hallen ikke vil ha kommersiell virksomhet i et omfang som medfører at offentlig tilskudd til være i konflikt med regelverket for støtte.

Det er også søkt om kommunal garanti til låneopptak og forskuttering av spillemidler. Kommuner og fylkeskommuner kan ikke stille kausjon eller annen økonomisk garanti for virksomhet som drives av andre enn kommunen eller fylkeskommunen selv, hvis garantien innebærer en vesentlig økonomisk risiko eller er stilt for næringsvirksomhet. Et tilsagn om kausjon eller annen økonomisk garanti som en kommune eller fylkeskommune stiller for virksomhet som drives av andre, må godkjennes av departementet. Garantier for små beløp er unntatt fra kravet om godkjenning. For kommuner over 30.000 innbyggere kreves en godkjenning fra departementet på beløp over 7 mill. kr. Det ville av den grunn vært enklere for Sarpsborg kommune å si ja til en søknad om kommunal garanti for et lånebeløp inntil 7 mill. kr. Ut fra kommunens økonomireglement kan det gis en kommunal garanti fra Sarpsborg kommune på lån som lag og foreninger tar opp i etablerte kredittinstitusjoner for å delfinansiere investeringer, dersom det foreligger en godkjent spillemiddelsøknad fra fylkeskommunen.

Kommunedirektøren ser at det vil være en fordel for idrettslaget å få redusert rentekostnader gjennom kommunal lånegaranti, og forskuttet eventuelle spillemidler. Kommunedirektøren har imidlertid ikke anledning til å behandle disse to punktene i søknaden nå, da rammene for disse ordningene betinger en godkjent søknad om spillemidler. Godkjent søknad om spillemidler kan tennisklubben tidligst få i månedsskiftet mai/juni, og overnevnte punkter i søknaden vil vurderes på nytt etter dette.

Kommunedirektøren anbefaler å støtte Sarpsborg tennisklubb med et investeringstilskudd på 3 mill. kr. Feste kontrakt behandles etter vilkårene gitt i politisk sak 15/22. Spørsmål knyttet til kommunal lånegaranti og forskuttering av spillemidler anbefales behandlet i en egen politisk sak etter at tennisklubben har fått tilbakemelding på sin søknad om spillemidler.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Investeringstilskudd til andre kan ikke føres i investeringsregnskapet, men klassifiseres i driftsregnskapet. Kommunens udisponerte disposisjonsfond per 22. januar er på 303 mill. kr. Regnskapet for 2023 er ikke avsluttet og størrelsen på disposisjonsfondet kan endre seg etter disponeringer i årsavslutningen.

Beløpet utbetales etter sak om spillemidler har vært til behandling i fylkeskommunen.

Forskuttering av spillemidler ble tatt inn i kommunens økonomireglement i sak 32/23. Det er avsatt 10 mill. kr til forskuttering av spillemidler. Ved forskuttering av 9,315 mill. kr til Sarpsborg tennisklubb kan det bli behov for ytterligere midler dersom det kommer flere søknader. Når kommunen mottar spillemidler fra fylkeskommunen tilføres disse midlene samme fond. Ordningen innebærer en risiko for at kommunen kan tape penger som følge av at idrettslag ikke ferdigstiller anlegg, og at forskuttete spillemidler eventuelt misligholdes.

Det er en generell risiko for at et idrettslag ikke klarer å drifte et anlegg som forutsatt. Dersom kommunen innvilger lånegaranti, kan en slik situasjon medføre at kommunen påføres et økonomisk tap.

Miljø:

Ingen påvirkning.

Folkehelse:

En tennishall vil bidra til at Sarpsborg kommunes innbyggere får en større mulighet for variert fysisk aktivitet og flere sosiale møteplasser. Dette vil igjen bidra til bedre folkehelse på lengre sikt.

Behandlingen fra utvalg vil bli tilgjengelig på våre nettsider så snart de er klare.

19/24 Tiltak for næringsattraktivitet og byutvikling, og samspill og samskaping med næringsliv, frivillighet og andre aktører

Arkivsak-dok. 24/02897-1

Saksbehandler Hege Hornnæs

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	19/24

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Laila Vestby

Kommunedirektørens innstilling:

Sarpsborg kommune jobber videre med å tilrettelegge for næringsutvikling, byutvikling og samhandling med næringsliv, frivilligheten og andre aktører med grunnlag i:

- 1) Handlingsprogram for næringsutvikling, vedtatt november 2023
- 2) Styrking av næringsarbeidet med ett årsverk fra høsten 2024, jf Hp 2024-2027
- 3) Forsterket fokus på samhandlingen mellom de ulike delene av kommunens organisasjon

Sammendrag:

Under bystyrets behandling av Handlingsprogram 2023 – 2026 med årsbudsjett 2023, ble følgende vedtak fattet: «Utforme tiltak med sikte på å gjøre kommunens organisasjon i bedre stand til å skape næringsattraktivitet og fremme byutvikling, og få til samspill og samskaping med næringsliv, frivilligheten og andre aktører i Sarpsborg. Det må ses på løsninger på tvers av kommuneområdene, særlig samfunn og teknisk. Det fremmes politisk sak om tiltakene».

Kommunen jobber daglig med tiltak innenfor by- og næringsutvikling gjennom sin rolle som samfunnsutvikler og myndighet. I tillegg er kommunens ansvarsområder innenfor teknisk infrastruktur og kulturarrangement viktige bidrag til by- og næringsutvikling. Kommunen deltar på mange dialog- og samhandlingsarenaer - både eksternt og internt. Disse arenaene har til hensikt å øke kunnskapsnivået på tvers og sikre at ressurser kanaliseres riktig og samles om styrket by- og næringsutvikling.

I november 2023 vedtok bystyret et handlingsprogram for næringsutvikling, som beskriver tiltak det skal jobbes med for å få til ønsket næringsutvikling. Gjennom budsjettbehandlingen i desember 2023 ble det besluttet å styrke næringsarbeidet med ett årsverk fra høsten 2024. Dette er i seg selv to omfattende tiltak som er kommet på plass etter at bystyret bestilte denne saken.

Kommunedirektøren vurderer at ytterligere styrking av området best kan oppnås med et forsterket fokus på forankring og samhandlingen på tvers av team, virksomheter og kommuneområder.

Utredning:

Under bystyrets behandling av Handlingsprogram 2023 – 2026 med årsbudsjett 2023, ble følgende vedtak fattet: «Utforme tiltak med sikte på å gjøre kommunens organisasjon i bedre stand til å skape næringsattraktivitet og fremme byutvikling, og få til samspill og samskaping med næringsliv, frivilligheten og andre aktører i Sarpsborg. Det må ses på løsninger på tvers av kommuneområdene, særlig samfunn og teknisk. Det fremmes politisk sak om tiltakene».

I samme møte vedtok bystyret også å utarbeide et handlingsprogram for næringsutvikling (heretter kalt HPN), da handlingsplan 2023 – 2026 ble behandlet. Det er i 2023 utarbeidet et handlingsprogram med bred medvirkning, og i tett samarbeid med næringslivet i Sarpsborg. Programmet ble vedtatt av bystyret 14. november 2023.

HPN er tuftet på samfunnsplanens visjon «Sammen skaper vi» og de tre innsatsområdene bo, jobbe og besøke med tilhørende målsettinger og strategiske grep.

- Det gode hjemstedet. → mål og strategiske grep
- Jobbene for fremtiden. → mål og strategiske grep → Handlingsprogram for næringsutvikling
- Opplevelser for livet. → mål og strategiske grep

HPN peker også på at kommunens samfunnsplan har en ambisjon om vekst i Sarpsborgsamfunnet. Bystyret har gjennom HPN vedtatt hvilke tiltak det skal jobbes med for å få til ønsket næringsutvikling.

Hvordan jobber Sarpsborg kommune med by- og næringsutvikling i dag?

Kommuneområdene teknisk og samfunn jobber med by- og næringsutvikling på ulike måter. Teknisk har blant annet ansvaret for kommunens eiendommer og fellesarealer.

Kommuneområde samfunn omfatter virksomhet plan og samfunnsutvikling, som både behandler reguleringsplaner fra private og utformer kommunale planer som kommuneplanens arealdel og sentrumsplanen. Virksomheten jobber også systematisk med næringsutvikling. Virksomhet kultur er også en del av kommuneområde samfunn. Denne virksomheten har en viktig rolle både i å skape aktivitet i byen på kommunens vegne og å støtte opp om frivillige aktørers aktivitet.

Sarpsborg kommune har gjennom HPN vedtatt målsetningene og tiltakene som legger premissene for arbeidet med ønsket næringsutvikling. Sarpsborg kommune har i dag én 100 prosent stilling som rådgiver næring. I denne stillingen ligger ansvaret for samhandling og oppfølging av næringslivet, næringsforeningen og i Sarpsborg. Det inngår også å være kommunens representant inn i relevante næringsutviklingsprosjekter. Næringsrådgiveren er organisatorisk plassert i virksomhet plan og samfunnsutvikling. Det er planlagt å tilsette ytterligere en næringsrådgiver i samsvar med bystyrets vedtak av HP og budsjett 2024 – 2027. Dessuten er en teamleder i virksomheten også tillagt en rolle som programleder for byutvikling. Dette gir et samlet fagmiljø for nærings- og byutvikling som skal samhandle med tilgrensende fagområder i andre kommuneområder. Det samarbeides også på ulike ledernivåer i organisasjonen for å oppnå kommunens målsettinger på området.

Samfunnsplanen har formulert et delmål om at «Sarpsborg og Søndre Østfold næringsregion er et attraktivt område å etablere ny virksomhet, og eksisterende virksomheter har gode muligheter for vekst og lønnsomhet». Flere tiltak i HPN bygger på dette delmålet, og har stor betydning i kommunens utviklingsarbeid.

Kommunedirektøren har blant annet igangsatt et arbeid som skal avklare teknisk infrastruktur i sentrum. Hensikten er å gjøre bygge- og reguleringsprosessene vesentlig mer effektive og forutsigbare for næringslivet.

Det er under arbeid flere styringsdokumenter som vil bygge opp under kommunens arbeid med by- og næringsutvikling. Ny plattform for eiendomsforvaltning vil gi føringer for hvordan kommunen skal engasjere seg i eiendomsutvikling og hvordan kommunens eiendommer skal brukes for å nå politiske mål. Pågående arbeid med plattform for frivillighet vil gi rammer for hvilke tiltak som er viktig for å styrke samhandling med frivilligheten. Årlig handlingsprogram med tiltak for arbeidet med Østre bydel vil fremme at kommunen tar en aktiv rolle i by- og næringsutvikling i Østre bydel i samarbeid med frivilligheten, næringslivet og andre aktører.

Intern involvering og samarbeid

Det er ulike rutiner og systemer for å sikre intern samhandling på tvers av kommuneområder og virksomheter. Dette skal ivareta at sakene blir tilstrekkelig utredet. Dette gjelder også for arbeidet med by- og næringsutvikling.

Politisk involvering sikres gjennom saksordførers-modellen og underveismeldinger på saker av stor politisk betydning. Videre avholdes det næringsseminarer for formannskapet. På disse seminarene får de folkevalgte kunnskap om og innsikt i ulike temaer knyttet til næringsutvikling.

Ekstern involvering og samarbeid

Plan- og bygningsloven har krav om medvirkning i større by- og utviklingsprosjekter. Dette involverer både innbyggere, lag, foreninger og organisasjoner samt øvrig offentlig forvaltning. HPN peker på viktigheten av å videreføre kommunens allerede etablerte engasjement gjennom delmål 3 fra samfunnsplanen: «Søndre Østfold oppfattes som en helhetlig og attraktiv næringsregion». Sarpsborg kommune deltar i Osloregionens Interkommunale politiske råd, Partnerskap for næringsutvikling i Viken, Søndre Viken Interkommunale Politiske Råd (SVIPR) og Innovasjonshuset SPIN i Sarpsborg

Gjennom samarbeidsavtalen Bykraft samarbeider Sarpsborg kommune med iSarpsborg og Sarpsborg næringsforening om å skape et levende og attraktivt bysentrum. Sarpsborg kommune er generelt opptatt av å ha god dialog og samhandling med Sarpsborg Næringsforening og deltar på frokostmøter og konferanser i regi av næringsforeningen. «Olavsdagene» og byselskapet iSarpsborg samarbeider om «Arrangørfrokoster» der målsettingen er å heve arrangørkompetansen og styrke hverandres arrangementer gjennom nettverksbygging.

Sarpsborg kommune samarbeider også med andre for å skape et trygt og trivelig uteliv. Gjennom MAKS uteliv Nedre Glomma, samhandler kommunene, politiet, utelivet samt kompetansesenter for rus, KoRus Øst, for en ansvarlig alkoholhåndtering i regionen. Gjennom SLT-modellen (Samordningsmodell for lokale forebyggende tiltak for rus og kriminalitet) samarbeider politisk og administrativ ledelse i kommunen, politiet, Kirkens bymisjon, Dialogforum Østfold, Fellesverket 2016, Røde Kors, Idrettsrådet, NAV og Fylkeskommunen for forebygging av hatkriminalitet og ekstremisme, samt bekjempelse av kriminelle MC gjenger. I samhandlingsarenaen «Sammen for et tryggere Sarpsborg» samarbeider driftsledere av kjøpesentrene, iSarpsborg, politiet og Sarpsborg kommune. Sarpsborg kommune er også medlem av Nordic safe cities, som skal forebygge ekstremisme og hat, samt Trygg By Norge nettverket.

Sarpsborg kommune har tatt initiativ til å starte et samarbeidsprogram med Staten der målet er å bedre levekårene i Østre Bydel gjennom innsatsområdene bo, jobbe og oppleve. Ambisjonen er å mobilisere lokalt slik at innbyggere, frivillighet og næringsliv i bydelen blir med og tar ansvar for utviklingen gjennom sine ressurser og styrker. Dette arbeidet har særlig fokus på samhandling med andre, utvikle Østre bydel til et område med positiv byutvikling og redusere utenforskap.

Sarpsborg kommune jobber også sammen med NAV for å redusere og forebygge utenforskap. I 2024 er Sarpsborg-skolene med i programmet KOKO - Kompetanse og Kommunikasjon som er INSPIRIAS satsing på å styrke elevens tro på egne personlige ferdigheter og framtidsmuligheter. Gjennom kommunens deltagelse i Ungt Entreprenørskap styrkes barnas kompetanse på demokrati og viktigheten av gode bosteder og jobb.

Involvering og medvirkning

Under arbeidet med denne saken har kommunedirektøren gjennomført:

- Medvirkningsseminar med kommuneområdene teknisk og samfunn med følgende agenda:
 - Telemarksforskning sin rapport om næringsattraktivitet i Sarpsborg og regionen
 - Hvordan møter vi initiativ fra næringsliv og andre slik at vi oppnår ønsket by- og næringsutvikling, ved Føreland Rådgivning AS
- Kartleggingssamtaler med berørte ledere og medarbeidere i kommuneområdene teknisk og samfunn
- Evaluering av en næringscase

I medvirkningsseminaret og kartleggingssamtalene ble det løftet frem viktigheten av at aktørene kan henvende seg ett sted i kommunen. Det ble også understreket at kommunen må ha godt samarbeid internt slik at det gis koordinerte og omforente svar. Videre ble det reist spørsmål om hvorvidt organiseringen bør endres for at saker om by- og næringsutvikling skal bli prioritert i organisasjonen.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren mener at kommunens samfunnsplan er et godt utgangspunkt for arbeidet med by- og næringsutvikling.

Kommunedirektøren vil framheve at det i etterkant av at bystyret ba kommunedirektøren utarbeide den saken som nå legges fram, er to viktige grep kommet på plass. Det ene er at handlingsprogram for næringsutvikling er vedtatt. Det andre er at næringsarbeidet styrkes med ett årsverk fra høsten 2024. Etter kommunedirektørens oppfatning bør disse to grepene gis tid til å virke før det gjøres ytterligere omfattende endringer.

Som beskrevet ovenfor er arbeidet med by- og næringsutvikling i dag integrert i etablerte fagmiljøer. Hovedansvaret for næring ligger i dag til kommuneområde samfunn, tett innlemmet med blant annet arealplanlegging, samfunnsplanlegging, samferdsel, områdesatsning og byggesaksbehandling.

Uansett organisering, vil det være påkrevd med omfattende samhandling på tvers av fagområder og organisasjonsgrenser. Det er gjennom arbeidet med denne saken lagt vekt på å sikre tidlig og god samhandling om saker, særlig mellom fagområdene næring og eiendom. Kommunedirektøren mener derfor at forsterket samhandling på tvers av team, virksomheter og kommuneområder er den beste måten å lykkes med by- og næringsutviklingsarbeidet. Kommunedirektøren vurderer pr i dag at det sannsynligvis er lite å vinne på en organisasjonsendring sett opp mot ressursbruken det nødvendigvis vil medføre. Dette utelukker ikke at det kan være riktig å endre senere, da organisasjonen alltid må tilpasses nye behov.

Kommunedirektøren mener et vedtak i denne saken bør omhandle grepene som allerede er gjennomført med handlingsprogram for næringsutvikling og styrking av næringsarbeidet, i tillegg til å poengtere at samhandlingen på tvers av fagområder og organisasjonsgrenser skal forsterkes.

Kommunedirektøren mener videre det bør prioriteres å tydeliggjøre ansvar for oppfølging av by- og næringsutviklingssaker. Videre må disse sakene gis en prioritet slik at unødvendige forsinkelser unngås. I den forbindelse kan det vises til tiltaket om et «Hurtigspor» i HPN. God politisk forankring og involvering må også sikres siden mange av sakene har betydning utover kommunens grenser. De allerede etablerte dialogarenaene med politikere som Bykraft, saksordførermodellen, kvartalsvis næringsseminar før formannskapsmøte og jevnlig møter med ordfører, bør videreføres. Den planlagte styrkingen av nærings samarbeidet med ett årsverk vil gi mulighet for å jobbe mer med samhandling både

internt og eksternt. Kommunedirektøren vurderer også at det er viktig at kommunen fortsatt deltar på, og engasjerer seg i de ulike samhandlingsarenaene som er omtalt tidligere i saken under avsnittet *Ekstern involvering og samarbeid*.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Sarpsborg kommune har styrket sin bemanning på næringsarbeidet med kr. 900 000,- pr år. En styrking av tiltak rettet mot by- og næringsutvikling vil kunne gi positive økonomiske ringvirkninger for Sarpsborg. Bedre tilrettelegging vil kunne gi økt bredde og aktivitet i næringsvirksomheter og byliv, som igjen gir flere interessante arbeidsplasser og flere tilflyttere til Sarpsborg. Videre vil samarbeidet med næringslivet, frivillige og andre aktører frigjøre verdier og arbeidsinnsats. Summen av disse tiltakene vil kunne gi økt verdiskaping og økte inntekter til kommunen gjennom skatter og færre sosiale utgifter.

Miljø:

Ikke relevant i denne saken.

Folkehelse:

Et større engasjement i frivilligheten og tilgang til meningsfylt arbeid vil kunne være med å styrke folkehelsen. Det er også positivt for folkehelsen med styrket byutvikling – dette kan bety flere møteplasser, flere arrangement/aktiviteter og delta på, samt bedre boforhold gjennom oppgraderte bygninger og teknisk infrastruktur.

20/24 Forhandlinger om byvekstavtale

Arkivsak-dok. 24/01137-1

Saksbehandler Laila Irene Vestby

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	20/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Østfold fylkeskommune, Fredrikstad kommune og Sarpsborg kommune starter forhandlinger med staten om en byvekstavtale så snart regionen mottar invitasjon til forhandlinger.
2. Forhandlingsutvalget består av fylkesordfører samt ordførere fra Fredrikstad og Sarpsborg kommuner. Varaordførerne er stedfortredere til forhandlingsutvalget.
3. Forhandlingsutvalget konstituerer seg selv og velger leder og nestleder.
4. Forhandlingsutvalgets mandat er å forhandle fram virkemiddelpakker som innfrir nullvekstmålet, og understøtter målene som er satt i samarbeidsavtalen for areal- og transportutvikling i Nedre Glomma 2021-2026.
5. Fylkeskommunens og kommunenes øvrige representanter i styringsgruppen for Bypakke Nedre Glomma skal konsulteres løpende under forhandlingene.
6. Det rapporteres fra forhandlingene til folkevalgte organer i Østfold fylkeskommune samt Fredrikstad og Sarpsborg kommuner ved behov.
7. Utkast til framforhandlet byvekstavtale med staten legges fram for lokalpolitisk behandling i Østfold fylkeskommune samt Fredrikstad og Sarpsborg kommuner.

Vedlegg:

1. Brev fra Samferdselsdepartementet: Oppstart av arbeid med byvekstavtale for Nedre Glomma og Kristiansandsregionen, datert 02.10.2023
2. Samarbeidsavtale om areal- og transportutvikling i Nedre Glomma 2021–2026
3. Brev fra Samferdselsdepartementet: Oppstart av forhandlinger om en byvekstavtale i Tromsø, datert 17.03.2022

Sammendrag:

Nedre Glomma kan forvente at staten inviterer byområdet til å forhandle om en byvekstavtale i 2024. En byvekstavtale er et forpliktende samarbeid for å oppnå mål om nullvekst for byområdet. I statsbudsjettet for 2024 er det prioritert 86,7 millioner kroner til en byvekstavtale for Nedre Glomma, i tillegg til 87,1 millioner kroner i belønningsmidler og midler øremerket lavere kollektivpriser.

Denne saken handler om lokalt forhandlingsutvalg og lokalt mandat for å forhandle om en byvekstavtale. Likelydende sak fremmes for Fredrikstad og Sarpsborg bystyre samt Østfold fylkesting.

Kommunedirektøren anbefaler at Nedre Glomma starter forhandlinger om en byvekstavtale så snart staten inviterer til forhandlinger. Forhandlingsutvalget anbefales å bestå av fylkesordfører og ordfører fra de to kommunene. Fylkesvaraordfører og varaordførere bør være stedfortredere til forhandlingsutvalget. Forhandlingsutvalget konstituerer seg selv og velger leder og nestleder.

Forhandlingsutvalgets mandat vil være å forhandle fram virkemiddelpakker som innfrir nullvekstmålet, og understøtter målene som er satt i samarbeidsavtalen for areal- og transportutvikling i Nedre Glomma 2021-2026.

Videre anbefaler kommunedirektøren at fylkeskommunens og kommunenes øvrige representanter i styringsgruppen for Bypakke Nedre Glomma konsulteres løpende under forhandlingene. Ved behov rapporteres det fra forhandlingene til folkevalgte organ i Østfold fylkeskommune Fredrikstad og Sarpsborg kommuner.

Kommunedirektøren vil legge fram utkast til byvekstavtale for bystyret for behandling så snart det foreligger et utkast.

Utredning:

Nedre Glomma er ett av ni byområder som staten har pekt ut som aktuelle for forhandlinger om en byvekstavtale med staten. En byvekstavtale er et forpliktende samarbeid for å oppnå mål om nullvekst i personbiltrafikken for byområdet. Det innebærer at klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy skal reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas ved at flere reiser kollektivt, sykler eller går. Samtidig skal lokale myndigheter føre en målrettet arealpolitikk som bygger opp under investeringene i transportsystemet. En byvekstavtale har en varighet på 10 år.

Byvekstavtale er en avtaletype som skal erstatte andre statlige avtaletyper som skal bidra til samordning av areal- og transportpolitikk og oppnåelse av nullvekstmålet i større byområder. For Nedre Glomma vil belønningsordningen fases ut som separat avtaletype, men midlene vil bli videreført i en eventuell byvekstavtale. I tillegg vil en byvekstavtale tilby nye statlige midler. I statsbudsjettet for 2024 er det prioritert 86,7 millioner kroner til en byvekstavtale for Nedre Glomma, jf. Prop. 1 S (2023-2024) (Samferdselsdepartementet). I tillegg er det lagt til grunn 63,9 millioner kroner i belønningsmidler til Nedre Glomma og 23,2 millioner kroner til reduserte billettpriser på kollektivtransport.

En byvekstavtale skal forhandles fram mellom staten og byområdet, representert ved kommuner og fylkeskommunen. Staten har ikke fastsatt sitt forhandlingsmandat for Nedre Glomma ennå, eller formelt invitert Nedre Glomma til forhandlinger. Det er forventet at det kan skje tidlig i 2024. Samferdselsdepartementet har sendt et brev til Statens vegvesen den 2. oktober 2023 der de ber Statens vegvesen forberede oppstart av arbeidet med byvekstavgifter for Nedre Glomma og Kristiansandsregionen, jf. vedlegg 1. I brevet kommer det fram at den nylig vedtatte Bypakke Nedre Glomma fase 2 vil være et utgangspunkt for forhandlingene. Styringen av Bypakke fase 2 og byvekstavgiften skal være samordnet og basere seg på porteføljestyring. Det skal utarbeides fireårige handlingsprogrammer og årlige budsjetter.

For at Nedre Glomma skal være klar og forberedt til forhandlinger om en byvekstavtale, er det viktig at det gjøres nødvendige forberedelser lokalt. Denne saken omhandler forhandlingsutvalg og lokalt mandat, og fremmes nå for å kunne starte forhandlinger når statens forhandlingsmandat og formell invitasjon til forhandlinger er mottatt. Likelydende sak fremmes for Fredrikstad og Sarpsborg bystyrene samt Østfold fylkesting.

I samarbeidsavtalen om areal- og transportutvikling i Nedre Glomma 2021-2026 er hensikten med avtalen beskrevet som følger under punkt 2:

«Samarbeidet skal bidra til:

- at det utarbeides og forankres felles mål for areal- og transportutviklingen i regionen
- koordinert og effektiv virkemiddelbruk
- å styrke partenes gjennomføringsevne i arbeidet med areal- og transportutviklingen i regionen
- at partene medvirker i og påvirker utformingen av statlige og regionale areal- og transportplaner
- at lokale, regionale og nasjonale mål følges opp
- at partene gis tilgang på midler fra statlige belønnings- og tilskuddsordninger som bidrar til måloppnåelse for samarbeidet.»

Forhandlingsutvalg

Staten etablerer en egen forhandlingsgruppe ved oppstart av forhandlingene. Statens forhandlingsgruppe består av representanter fra Statens vegvesen Vegdirektoratet, Jernbanedirektoratet og Statsforvalteren. Statens vegvesen vil lede forhandlingene og ha ansvaret for å følge opp byvekstavtalen i avtaleperioden. Statsforvalteren vil ha et særlig ansvar fra statens side for å følge opp arealtiltakene i avtalen.

I samarbeidsavtalen om areal- og transportutvikling i Nedre Glomma er det nedfelt at de lokale partene skal oppnevne representanter til møte eller forhandlinger med staten, jf. punkt 6.2.

Statens forhandlingsmandat

Samferdselsdepartementet utarbeider et offentlig mandat som forhandlingene skal basere seg på. Kommunedirektøren legger til grunn at statens forhandlingsmandat for Nedre Glomma i stor grad vil være tilsvarende forhandlingsmandatet for Tromsø, datert 17.03.2022, jf. vedlegg 3.

Godkjenning av framforhandlet byvekstavtale

En framforhandlet byvekstavtale skal legges fram for behandling i fylkestinget og bystyrene og deretter for endelig godkjenning i regjeringen.

Kommunedirektørens vurderinger:

Kommunedirektøren anbefaler at Nedre Glomma starter forhandlinger om en byvekstavtale så snart staten inviterer til forhandlinger. En byvekstavtale vil være et viktig bidrag for å nå nullvekstmålet og nullvisjonen.

Kommunedirektøren mener det er viktig å være i posisjon til raskt å komme i gang med forhandlinger om en byvekstavtale for Nedre Glomma. Det innebærer blant annet at Nedre Glomma må etablere et forhandlingsutvalg som får mandat til å forhandle fram et forslag til en byvekstavtale. I styringsgruppen for Bypakken er Østfold fylkeskommune samt kommunene Fredrikstad og Sarpsborg representert med ordfører og ytterligere to politisk valgte representanter hver. Medlemmene av styringsgruppen vil gjennom arbeidet i styringsgruppen få kjennskap til areal- og samferdselsprosjekter samt andre problemstillinger som vil være aktuelle i forhandlinger med staten om en byvekstavtale. Kommunedirektøren foreslår at forhandlingsutvalget fra Nedre Glomma består av fylkesordfører og ordfører fra de to kommunene. Videre foreslås det at fylkesvaraordfører og varaordførere er stedfortredere til forhandlingsutvalget.

Kommunedirektøren foreslår at forhandlingsutvalget konstituerer seg selv og velger leder og nestleder.

Forhandlingsutvalgets mandat vil være å forhandle fram pakker av virkemidler som innfrir nullvekstmålet, og understøtter målene som er satt i samarbeidsavtalen for areal- og transportutvikling i Nedre Glomma 2021-2026. Det innebærer å finne fram til de tiltakene og prosjektene som reduserer klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas ved at flere reiser kollektivt, sykler eller går.

Videre anbefaler kommunedirektøren at fylkeskommunens og kommunenes øvrige representanter i styringsgruppen for Bypakke Nedre Glomma konsulteres løpende under forhandlingene. Dette for å sikre en best mulig forankring underveis i forhandlingene.

Det vil også være viktig å sikre god informasjon og forankring hos de lokale partene. Kommunedirektøren anbefaler derfor at det rapporteres til folkevalgte organer i Østfold fylkeskommune samt Fredrikstad og Sarpsborg kommuner ved behov.

Det er lagt til grunn fra staten at utkast til framforhandlet byvekstavtale skal vedtas av partene lokalt og deretter godkjennes av regjeringen. Kommunedirektøren vil legge fram utkast til framforhandlet byvekstavtale for bystyret for behandling så snart det foreligger et framforhandlet forslag.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

En byvekstavtale vil kunne gi 86,7 millioner kroner årlig i nye statlige midler til Nedre Glomma til tiltak for å innfri nullvekstmålet for personbiltrafikken. Dette kommer i tillegg til belønningsmidler og midler til reduserte billettpriser på kollektivtransporten. Samtidig vil lokal oppfølging av en byvekstavtale ha en driftskostnad i form av personellressurser i fylkeskommunen og hos de to kommunene.

Miljø:

En byvekstavtale vil bidra til å redusere klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykling og gange.

Folkehelse:

En byvekstavtale vil kunne bidra til bedre folkehelse. Målet er at blant annet at flere skal velge å sykle eller å gå. Midler i en byvekstavtale vil blant annet kunne brukes til bedre tilrettelegging for gående og syklende.

21/24 Høringsuttalelse - Områderegulering for Viken Park, Fredrikstad kommune

Arkivsak-dok. 23/46811-2

Saksbehandler Emilie Agnes Marie Cosson-Eide

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	21/24

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Thomas Engh, Sten Erik Haraldsen Knive, Maylinn Cecilie Dramstad, Lars Holmen

Kommunedirektørens innstilling:

Saksframlegget oversendes Fredrikstad kommune som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse til områdereguleringsplan for Viken Park.

Vedlegg:

1. Kunngjøring på Fredrikstad kommunes nettside:
<https://www.fredrikstad.kommune.no/tjenester/politikk-og-demokrati/planer/reguleringsplaner/reguleringsplaner/forslag-til-omraderegulering-for-viken-park.-horing-og-offentlig-ettersyn/>

Sammendrag:

Fredrikstad kommune har sendt på høring forslag til områdereguleringsplan for Viken Park. Frist for høringsuttalelse er 26.02.2024.

Området for Viken Park ligger på Tofteberg i Fredrikstad kommune, sør for rv. 22. Planområdet er på totalt ca. 1800 daa, hvorav utbyggingsfeltene utgjør 728 daa. I tillegg kommer områder for masseuttak og -bearbeiding på 285 daa, som etter avslutning av masseuttak skal bearbeides som vegetasjonsskjermer. Øvrige arealer innenfor planområdet avsettes til grønstruktur, jordbruk og samferdselsanlegg.

Viken Park er definert som regionalt næringsområde for plasskrevende virksomheter i fylkesplanen. Sarpsborg kommune har deltatt i en prosjektgruppe i arbeidet med områdereguleringsplanen.

Kommunedirektøren mener utviklingen av et stort, nytt næringsområde mellom Sarpsborg og Fredrikstad, langs riksvei 22, vil kunne gi flere arbeidsplasser til regionen. Dette vil være positivt for Sarpsborg.

Området ligger i nærheten av E6, Borg havn (eksisterende havn på Øra og ny dypvannskai på Moum) og jernbaneterminal på Valle når ny Glommakryssing mellom Torp og Valle står klar. Kommunedirektøren mener forholdene ligger godt til rette for at godstransporten løses på en klimavennlig måte på vann og bane, noe som er positivt for regionen.

Kommunedirektøren mener Fredrikstad kommune bør vurdere følgende justeringer:

- Sette krav om detaljregulering for forskningscenter/-park, dersom det er aktuelt innenfor området.

- Redusere totalt omfang tjenesteyting fra 5000 til 3000 m². Det bør tydeliggjøres at bevertning inngår i dette. Dette for å ivareta mål om at arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter skal lokaliseres i sentrale områder.
- Beskrive betydningen av næringsområdet for rv. 22 gjennom Sarpsborg.
- Innlemme energibruk i driftsfasen som et tema i miljøoppfølgingsplanen (ikke bare energibruk i anleggsfasen).
- Ta inn et krav om at miljøoppfølgingsplanen skal sendes til Sarpsborg kommune for uttalelse.

I tillegg forventer kommunedirektøren at Fredrikstad kommune sikrer at det utarbeides gode innsatsplaner for bygningsmassen i Viken Park, som skal være tilgjengelige både på området og inne i felles operasjonshåndteringsverktøy for brannvesen.

Utredning:

Fredrikstad kommune har sendt på høring forslag til områdereguleringsplan for Viken Park. Frist for høringsuttalelse er 26.02.2024.

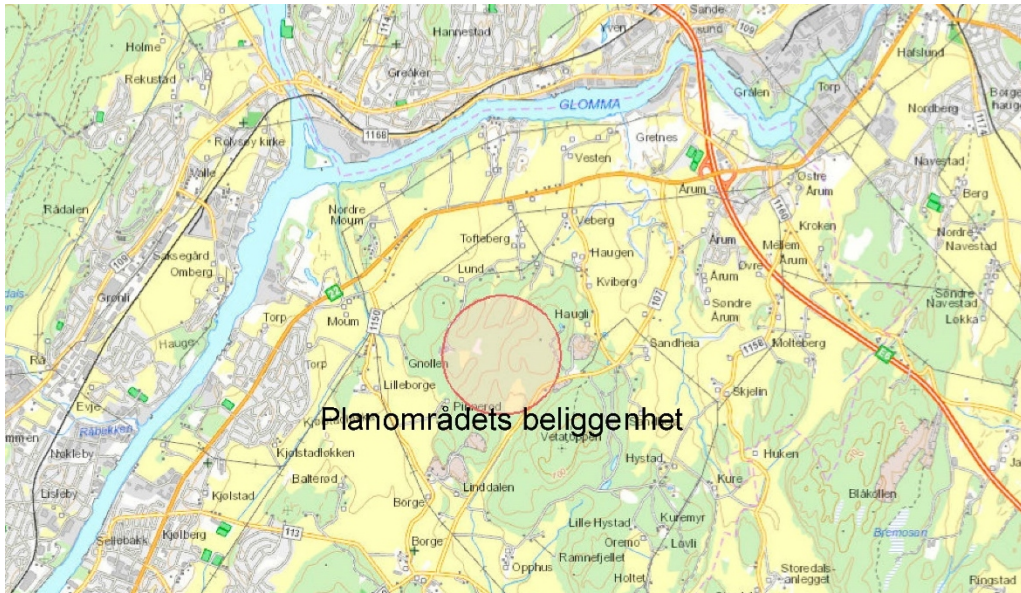
Hensikt med planen og planprosess

Oppstart av planarbeidet ble varslet i 2020. Formannskapet i Sarpsborg kommune vedtok en høringsuttalelse 18.02.2021 (nærmere omtalt under).

Hensikten med planforslaget er å tilrettelegge for etablering av et regionalt næringsområde som kan ivareta regionens behov for arealer til større næringsvirksomheter (industri, lager og logistikk), og samtidig sikre verneverdiene i området i størst mulig grad. Viken Park/Tofteberg er definert som framtidig regionalt næringsområde for plasskrevende virksomheter i fylkesplanen Østfold mot 2050. Området er avsatt til kombinert formål næringsbebyggelse, masseuttak og deponi i kommuneplanens arealdel for Fredrikstad kommune.

Planområdet er på ca. 1800 daa, hvorav arealer for utbygging omfatter ca. 728 daa. I tillegg kommer områder for masseuttak og -bearbeiding på 285 daa, som etter avslutning av masseuttak skal bearbeides som vegetasjonsskjermer, samt arealer til grønnstruktur, jordbruk og samferdselsanlegg.

Området ligger øst for Glomma, sør for rv. 22, ca. 5 km i luftlinje fra Sarpsborg sentrum og ca. 8 km fra Fredrikstad sentrum. Området består i dag i hovedsak av skog, men også noen jordbruksarealer.

Sarpsborg kommune har fått områdereguleringsplanen for Viken park på høring slik at kommunen skal kunne uttale seg som nabokommune. Sarpsborg kommune har også myndighet til å fremme innsigelse til en plan i en nabokommune. Innsigelser kan brukes «i spørsmål som er av vesentlig betydning for kommunens innbyggere, for næringslivet eller natur- eller kulturmiljøet i kommunen, eller for kommunens egen virksomhet eller planlegging» jf. plan- og bygningsloven § 5-4.

Som regionalt næringsområde skal Viken Park dekke behovet for arealer til plasskrevende næringer i Sarpsborg og Fredrikstad kommuner, og dette i lang tid framover. Utviklingen av området berører næringslivet og planlegging i Sarpsborg kommune direkte. Fylkesplanen har lagt til grunn at næringsfunksjonene som skal tillates innenfor regionale næringsområder, avklares gjennom felles regional næringsstrategi. En slik næringsstrategi har ikke Sarpsborg og Fredrikstad. Ved oppstart av planarbeidet ba formannskapet i Sarpsborg kommune om å bli direkte involvert i planarbeidet, herunder å definere funksjonsinndeling for området⁶.

Kommunedirektøren mener henstillingen om direkte involvering i drøftinger underveis i planarbeidet er ivarettatt på en god måte av Fredrikstad kommune. Sarpsborg kommune har vært med i en kommunal prosjektgruppe og deltatt i drøftinger på enkelte temaer. Det er imidlertid først nå Sarpsborg kommune har fått dokumentene til gjennomgang og har mulighet til å komme med en samlet uttalelse.

Planen er en områderegulering, men det legges ikke opp til videre detaljregulering. Planen gir utbyggingshjemmel. Det er ventet at det kan ta opptil 25 år å bygge ut hele området. Kommunedirektøren mener det er utfordrende at utviklingen av et så stort område ikke detaljreguleres. Nasjonale og regionale føringer kan endre seg mye i løpet av 25 år, og regulering er et virkemiddel for å sikre bred involvering når et område skal planlegges utbygd. Samtidig ser kommunedirektøren at det er hensiktsmessig med fleksibilitet i utviklingen av et så stort område, da man ikke vet på forhånd hvilke konkrete virksomheter som kommer til å lokalisere seg innenfor næringsområdet.

Næringsfunksjoner

Kommunedirektøren mener utviklingen av et stort, nytt næringsområde mellom Sarpsborg og Fredrikstad, i nær avstand til rv. 22, vil kunne gi flere arbeidsplasser i regionen. Dette vil være positivt for både Sarpsborg og Fredrikstad.

⁶ Formannskapet i Sarpsborg kommune, møte 18.02.2021, sak 16/21. [Saksframlegg](#) og [saksprotokoll](#).

Innenfor utbyggingsfeltene i planen tillates det en kombinasjon av råstoffutvinning, næringsbebyggelse, energianlegg, fjernvarmeanlegg, renovasjonsanlegg, telekommunikasjonsanlegg og offentlig eller privat tjenesteyting.

Rene kontorvirksomheter, hotell/overnatting, messehall og konferansesenter tillates ikke⁷. I veileder til kartforskriften er forskningssenter/-park nevnt som er underformål til næringsbebyggelse. Forskningssenter/-park er arbeidsplass- og besøksintensivt. Dersom en slik funksjon er tett knyttet til miljøene i næringsområdet, og ikke er aktuell noen andre steder i regionen enn akkurat i dette området, mener kommunedirektøren at det er hensiktsmessig at planen åpner for det. Samtidig mener kommunedirektøren at Fredrikstad kommune bør vurdere om forskningssenter/-park bør utløse krav om detaljregulering.

Tjenesteyting er tillatt innenfor området, men med en begrensning på maks. 5000 m² BRA. Hensikten er å kun tillate virksomheter som vil betjene andre virksomheter i planområdet. Dette fordi tjenesteyting er arbeidsplass- og besøksintensivt, og bør plasseres i sentrum eller i sentrale områder. I praksis er det ikke mulig å sikre at det kun er virksomheter som skal betjene andre i planområdet, som får lokalisere seg i området. Så lenge virksomheten driver med tjenesteyting, har ikke kommunen hjemmel til å stoppe lokalisering der. Det er opp til grunneier å velge hvilke virksomheter som får kjøpe eller leie arealer og bygg. Kommunedirektøren mener derfor det er viktig at planen har en begrensning på omfang tjenesteyting som tillates i området. Kommunedirektøren mener 5000 m² BRA er for mye, og mener Fredrikstad kommune bør vurdere å kun åpne for maks. 3000 m² BRA tjenesteyting innenfor området. Bevertning er et underformål til både tjenesteyting og næringsbebyggelse. Kommunedirektøren mener det bør vurderes å tydeliggjøre at det totale omfanget tjenesteyting omfatter bevertning.

Ved oppstart ble det varslet at områdereguleringen omfattet blant annet datasenter. Datasenter er en type virksomhet som inngår i formålet «Næringsbebyggelse». Det betyr at planforslaget åpner for etablering av datasenter.

Planbeskrivelsen opplyser at Østfold Avfallssortering IKS og Battericelleprodusenten HREINN er to virksomheter som ønsker å etablere seg innenfor planområdet. En reguleringsplan regulerer arealbruken, ikke konkrete virksomheter. Reguleringsplanen er utformet på en slik måte at disse virksomhetene vil kunne tillates i dette området. Sirkulær økonomi er beskrevet i konsekvensutredningen som et satsingsområde for Viken Park. Dette er ikke gjengitt i planbeskrivelsen. Kommunedirektøren mener det vil være positivt for hele regionen at Viken Park utvikles med en tydelig profil innen sirkulær økonomi eller i en industriell symbiose med virksomheter innen sirkulær økonomi. Det er viktig at arealene ikke brukes av aktører som ikke passer inn i denne satsingen, eller som er mindre arealkrevende og kan innpasses i andre næringsområder. Planforslaget åpner for noen få, større utbyggingsfelt. Det er ikke regulert mindre delfelt eller tomter. Kommunedirektøren mener dette er positivt da dette gir fleksibilitet for videre utvikling. Samtidig sikrer ikke dette at arealene brukes opp av mindre arealkrevende virksomheter som ikke driver innen sirkulær økonomi eller er i industriell symbiose med disse. Plan- og bygningsloven gir ikke hjemmel til å fastsette i reguleringsplan hvilke bransjer som tillates innenfor et område. Det er arealformålene i reguleringsplanen som er førende for arealbruken. Grunneier står fritt til å velge hvem de selger eller leier bort arealer eller bygg til. Kommunedirektøren oppfordrer til at utviklingen av området følger ambisjonene om en tydelig profil innen sirkulær økonomi og industriell symbiose.

Høyder, utnyttelse, landskap

⁷ Jf. bestemmelse §4.1.3.1 bokstav b.

Området sør og vest for planområdet inngår i et kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA-område Oldtidsveien-Skjebergsetta). Landskapsområdet strekker seg fra Begby i vest til Sandbakken i øst, og helt til Skjebergkilen i sør.

Det er tillatt bygg på opptil 48 m på deler av området. Dette er høyden opp til toppen av bebyggelsen utenom eventuelle piper, som vil komme i tillegg. Det er lagt opp til at byggene skal senkes i terrenget for å unngå for store fjernvirkninger. Det er også tatt inn vegetasjonsskjermer som er med på å begrense fjernvirkninger. Illustrasjoner i planforslaget viser at byggene vil være synlige. Utnyttelsesgraden for utbyggingsområdene er mellom 66 og 80 %-BYA. Kommunedirektøren anser at høyder og utnyttelsesgrad i planforslaget legger opp til en høy utnyttelse av arealene. Dette mener kommunedirektøren er riktig for å begrense framtidige behov for ytterligere arealinngrep i regionen.

Øst og vest i planområdet er det åpnet for områder for masseinntak på totalt ca. 285 daa. I disse områdene tillates det mottak, mellomlagring og bearbeiding av masser. Etter avslutning av masseinntak skal områdene opparbeides som vegetasjonsskjerm.

Trafikk

Området ligger i nærheten av E6, Borg havn (eksisterende havn på Øra og ny dypvannskai på Moum) og jernbaneterminal på Valle når ny Glommakryssing mellom Torp og Valle står klar. Kommunedirektøren mener forholdene ligger godt til rette for at godstransporten løses på en klimavennlig måte på vann og bane, noe som er positivt. Kommunedirektøren kan ikke se at plandokumentene viser hvor mye økt nyttetransport som er forventet på rv. 22 gjennom Sarpsborg mot Indre Østfold. Kommunedirektøren savner en beskrivelse av betydningen av næringsområdet for rv. 22 gjennom Sarpsborg.

Viken Park vil ha to adkomster: mot rv. 22 fra nordvest og mot Vardeveien fra øst. Planforslaget innebærer at det skal anlegges et T-kryss på rv. 22 med venstresvingefelt mot Viken Park og med kulvert for gående og syklende. Fra T-krysset etableres en ny samlevei med langsgående gang- og sykkelvei til Viken Park, og areal til framtidige bussholdeplasser. Det er krav om sykkelparkeringsplasser, og at gang- og sykkelveier internt på området skal være adskilt fra kjøre- og manøvreringsareal. Det er tatt inn rekkefølgekrav som sikrer blant annet at T-kryss, kollektivholdeplasser, og gang- og sykkelvei opparbeides. Kommunedirektøren mener at reguleringsplanen er utformet slik at det vil være mulig å sykle eller ta bussen til området.

Samfunnssikkerhet

Viken Park ligger i luftlinje 5 km fra Sarpsborg sentrum. Brannvesenet i Sarpsborg kommune er lokalisert nærmere området enn brannvesenet i Fredrikstad kommune. Ved brann eller andre alvorlige hendelser i planområdet vil brannvesenet i Sarpsborg i de fleste tilfellene rykke ut. Ivaretagelse av samfunnssikkerhet i planen og videre i anleggsfasen og etter utbygging, vil derfor berøre Sarpsborg kommunes virksomhet direkte.

Kommunedirektøren forutsetter at hele området tilrettelegges med hensyn på å ivareta brannvesenets innsatsmuligheter. Dette gjelder både fremkommelighet og adkomst for utrykningskjøretøy, samt slokkevannforsyning. Videre prosjektering må ivareta krav til vannmengde/ trykk, samt antall og plassering av brannkummer/ hydranter. Kommunedirektøren forutsetter at det ikke vil bli gitt noen dispensasjoner angående slokkevann/ sprinkler i området.

Kommunedirektøren forventer også at det utarbeides gode innsatsplaner for bygningsmassen i Viken Park. Det forventes at Fredrikstad kommune ved brannvesenet følger opp dette. Disse innsatsplanene skal være tilgjengelig både på området, og legges inn i felles operasjonshåndteringsverktøy for brannvesen (LOCUS). Kommunedirektøren mener

dette området vil være naturlig å inkludere i Felles ROS-analyse, brann og ulykker, Nedre Glomma-regionen.

Det er gjennomført grunnundersøkelser og en geoteknisk vurdering av områdestabilitet. Det er ikke funnet kvikkleire eller masser med sprøbruddmateriale. Det konkluderes med at det ikke er fare for områdeskred i området.

Naturmangfold, friluftsliv, naturressurser, klima og kulturminner

Det er gjort en kartlegging av naturtyper og naturverdier som del av planarbeidet. Det er også gjort en vurdering av soppfloraen og vilt i området. Flere av områdene som er av verdi for naturmangfold vil berøres i vesentlig grad. Utbyggingen vil også påvirke nærliggende områder. Det står i planbeskrivelsen at planforslaget vil ha stor negativ konsekvens for naturmangfold.

Når det gjelder friluftsliv viser planbeskrivelsen til at planen samlet sett vil ha middels negativ konsekvens. Planen sikrer to grønnkorridorer i en nordøst-sørvest-retning. Utbyggingen av området vil imidlertid redusere opplevelseskvaliteten i og nær området.

Planen åpner for nedbygging av 110 daa fulldyrka jord og 148 daa dyrkbar jord. Det er vurdert at planen vil ha stor negativ konsekvens når det gjelder naturressurser.

Nedbygging av et stort område med skog og jordbruksarealer bidrar til betydelige utslipp av klimagasser samt redusert fremtidig karbonopptak. Kommunedirektøren kan ikke se at det er gjort beregninger av klimagassutslipp, og mener dette bør gjøres og synliggjøres.

Når det gjelder kulturminner er det vurdert i konsekvensutredningen at utbyggingen vil ha stor negativ konsekvens.

Formålsparagrafen viser til at planen har store miljøambisjoner. Det står blant annet at «området skal utvikles med klima- og miljøvennlige og fremtidsrettede bygg, transportløsninger, uteområder og energiløsninger». Kommunedirektøren mener det er positivt at Fredrikstad kommune har store miljøambisjoner. Kommunedirektøren kan ikke se at reguleringsplanen sikrer at utviklingen faktisk vil skje i tråd med disse ambisjonene. Planen åpner eksempelvis for at tak og fasader kan benyttes til energiproduksjon/-lagring, men dette er ikke satt som et krav. Det skal utarbeides en miljøoppfølgingsplan for planområdet før det kan bebygges. Miljøoppfølgingsplanen skal bl.a. redegjøre for støy, rystelser, utslipp til luft, vann og grunn, naturmiljø, massehåndtering, avfallshåndtering og energibruk i anleggsfase. Energibruk i driftsfasen er ikke omtalt som et tema i miljøoppfølgingsplanen. Kommunedirektøren mener Fredrikstad kommune bør vurdere å innlemme energibruk i driftsfasen som et tema i miljøoppfølgingsplanen, samt ta inn et krav om at miljøoppfølgingsplanen skal sendes til Sarpsborg kommune for uttalelse.

Oppsummering

Kommunedirektøren mener Fredrikstad kommune bør vurdere følgende:

- Sette krav om detaljregulering for forskningssenter/-park, dersom det er aktuelt innenfor området.
- Redusere totalt omfang tjenesteyting fra 5000 til 3000 m². Det bør tydeliggjøres at bevertning inngår i dette. Dette for å ivareta mål om at arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter skal lokaliseres i sentrale områder.
- Beskrive betydningen av næringsområdet for rv. 22 gjennom Sarpsborg.
- Innlemme energibruk i driftsfasen som et tema i miljøoppfølgingsplanen (ikke bare energibruk i anleggsfasen).
- Ta inn et krav om at miljøoppfølgingsplanen skal sendes til Sarpsborg kommune for uttalelse.

I tillegg forventer kommunedirektøren at Fredrikstad kommune sikrer at det utarbeides gode innsatsplaner for bygningsmassen i Viken Park, som skal være tilgjengelige både på området og inne i felles operasjonshåndteringsverktøy for brannvesen (LOCUS).

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Saken får ingen direkte konsekvenser for Sarpsborg kommunes økonomi.

Et regionalt næringsområde slik det legges til rette for i Viken Park vil imidlertid kunne være positivt for næringsutviklingen i regionen og gi flere arbeidsplasser i regionen.

Ringvirkningene vil kunne være positive for Sarpsborgsamfunnet og Sarpsborg kommune.

Miljø:

Planbeskrivelsen viser at det er forventet at utbygging vil gi negative konsekvenser lokalt for naturmangfold og forurensning (støy, luft, forurensning til vann og grunn).

Det skal anlegges en gang- og sykkelvei som kobler hovedsykkelruta langs rv. 22 med det nye næringsområdet. Det skal opparbeides bussholdeplasser. Det er krav om sykkelparkeringsplasser, og at gang- og sykkelveier internt på området skal være adskilt fra kjøre- og manøvreringsareal. Planen sikrer at rene kontorvirksomheter ikke tillates innenfor området, og det er et maksimumstak for totalt omfang tjenesteyting. Samlet sett mener kommunedirektøren at planen ivaretar mål om at flere i regionen skal gå, sykle eller ta bussen.

Folkehelse:

Kommunedirektøren mener flere arbeidsplasser i regionen kan bidra til bedre folkehelse.

Planen sikrer at det er lagt til rette for å ta buss eller sykle til området, noe som gir mulighet til å velge en aktiv transportform til og fra jobben.

Økt trafikk vil gi mer støy og luftforurensning. Dersom godstransporten benytter seg av ny dypvannskai på Moum og jernbaneterminal på Valle via ny bro over Glomma i Fredrikstad, vil dette begrense negative konsekvenser i Sarpsborg.

22/24 Revidert gebyrregulativ for reguleringsaker - Høringsutkast

Arkivsak-dok. 24/03297-1

Saksbehandler Petter Strøm Sandtangen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	22/24

Innstillingssak.

Medsaksbehandler: Maria Skåren

Kommunedirektørens innstilling:

Forslag til revidert gebyrregulativ for reguleringsaker sendes på høring.

Vedlegg:

1. Gebyrregulativ 2023
2. Gebyrregulativ 2024 revidert
3. Gebyrregulativ 2024

Sammendrag:

Det er behov for en oppdatering av forskrift om gebyrer for reguleringsaker, slik at gebyrsatsene gjenspeiler ressursbruken i enkeltsaker og sakstyper på virksomheten. Dette innebærer i hovedsak forslag om å innføre gebyr for områdereguleringsplaner til vind- og solkraftanlegg. Gebyret er foreslått som en standardsats på 700 000 kr, med et tillegg på 350 000 kr for eventuell konsekvensutredning.

Videre foreslår kommunedirektøren å innføre et minimumsgebyr for alle planforslag. Dette for å sikre at planer som beslaglegger lite areal og får et lavt gebyr etter dagens gebyrregulativ, kan kreves for et minimumsgebyr som sikrer større grad av selvkost pr. sak. Minimumsgebyret foreslås satt til 335 000 kr.

For sakstypen forenklete planendringer foreslås det å differensiere mellom kurante og mer komplekse endringer gjennom to ulike gebyrsatser. Der saken skal behandles som forenklet planendring etter plan- og bygningsloven §12-14 andre ledd, men er av prinsipiell betydning og må fremmes for politisk behandling, foreslås det å heve satsen til 150 000 kr. For forenklete planendringer som ikke er av prinsipiell betydning og kan vedtas administrativt i tråd med delegeringsreglementet, foreslås det å redusere satsen til 100 000 kr.

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages, da den kun er oppfølging av regulativet. Det er likevel mulig å søke om redusert gebyr. Det foreslås å innføre en frist på 1 år fra forfallsdato på faktura, for søknad om redusert gebyr.

Utredning:

Gjeldende gebyrregulativ for reguleringsaker er siden det ble vedtatt første gang i hovedsak kun blitt indeksjustert slik at prisene følger den generelle prisstigningen i samfunnet. Nå er det behov for en oppdatering av regulativet som speiler rettsutviklingen på området, spesielt innenfor vind- og solkraftanlegg. Det er også behov for å endre gebyrregulativet for å få et

bedre grunnlag for selvkostfinansiering, det vil si at de ulike tjenestene finansieres gjennom gebyrinntektene.

Plan- og bygningsloven (pbl) gir kommunene anledning til å kreve gebyr for plan- og byggesaksbehandling etter selvkostprinsippet. Selvkostprinsippet innebærer ikke bare at noe skal finansieres med gebyrer, men også at inntekter fra gebyret for en tjeneste eller et produkt ikke skal overstige kostnadene ved å produsere tjenesten eller produktet. Regelverket åpner for at kommunen til en viss grad kan standardisere satsene, men de standardiserte satsene må ikke avvike vesentlig fra hva det koster kommunen å saksbehandle en enkelt sak.

Kommunestyret har fått hjemmel for å kreve gebyr for områderegulering av vindkraft på land i Pbl § 12-2 annet ledd, andre punktum. Det samme er foreslått å gjelde for solkraftanlegg. Høringsforslaget følger opp Stortingets anmodningsvedtak av juni 2023, og hadde høringsfrist 31.01.2024.

Kommunedirektøren foreslår derfor følgende fire endringer:

1. Nytt gebyr for områdereguleringsplaner for vind- og solkraftanlegg
2. Nytt minimumsgebyr
3. Splitte gebyr for forenklede planendringer i to satser
4. Innføre frist for søknad om redusert gebyr

Gebyr for områdereguleringsplaner for vind- og solkraftanlegg skal speile forventede kostnader en slik planbehandling vil medføre for kommunen. Det er ikke hensiktsmessig å beregne gebyr etter areal, slik det gjøres for planforslag til bolig- og næringsutvikling. Det finnes heller ingen sammenlignbare saker for å vurdere gebyrnivået på områdereguleringsplaner for vind- og solkraftanlegg, og kommunedirektøren har derfor tatt utgangspunkt i nivået for detaljreguleringsplaner generelt. I 2023 var det laveste gebyret som ble fakturert for en reguleringsplan på 238 000 kr. Maksimumsgebyret var på kr. 1 026 844,- uten konsekvensutredning, og 1 362 140 kr med konsekvensutredning. Kommunedirektøren foreslår en standardsats på 700 000 kr for områdereguleringsplaner for vind- og solkraftanlegg, i tillegg til ordinært gebyr for behandling av planinitiativ (21 160 kr), og gjennomføring av oppstartsmøte (31 740 kr). Dersom det skal utarbeides konsekvensutredning medfører det et tilleggsgebyr på 350 000 kr. Det er vanskelig å fastsette gebyr basert på antatt tidsbruk for en type sak kommunen ikke har erfaring med. Kommunedirektøren vil i etterkant av høringen vurdere om foreslått størrelse på gebyret skal justeres.

Formålet med øvrige endringer i forskrift om gebyrer for reguleringssaker er å sikre at gebyrfastsettingen skjer i samsvar med prinsippet om selvkost og de retningslinjer, uttalelser og avgjørelser som avklarer og presiserer prinsippet. Nytt regulativ skal med andre ord mer presist gjenspeile ressursinnsatsen som legges i hver enkelt sakstype slik at gebyrsatsene tilpasses dette. Det foreslås derfor å innføre et grunngebyr for den ressursbruken som er felles for alle reguleringsforslag som kommunen behandler. Dette sikrer at kommunen får et minimumsgebyr for plansaker som etter arealberegning vil få et relativt lavt gebyr, men samtidig påfører kommunen høye kostnader ved saksbehandling. Minimumsgebyret er foreslått satt til 335 000 kr med tillegg av gebyr for behandling av planinitiativ og gjennomføring av oppstartsmøte. Maksimumsgebyret foreslås ikke endret.

Kommunedirektøren foreslår videre å differensiere gebyret for forenklede planendringer. Dette er en sakstype som varierer mye i omfang, fra enkle tekniske justeringer til større endringer av arealformål osv. Ved å differensiere gebyret vil det være enklere å treffe på riktig gebyrnivå til den enkelte sak. Det foreslås dermed å senke satsen fra 132 250 kr til 100 000 kr for kurante saker som behandles administrativt. For saker med prinsipiell betydning som må behandles politisk, foreslås satsen hevet fra 132 250 kr til 150 000 kr.

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages, da den kun er oppfølging av regulativet. Det er likevel mulig å søke om redusert gebyr. Det foreslås å innføre en frist for når søknad om redusert gebyr må fremsettes. Fristen foreslås satt til senest et år fra forfallsdato på faktura. Dette er for å sikre at kommunen får en forutsigbar gebyrsituasjon som gir bedre grunnlag for kommunen til å beregne gebyrnivået for å oppnå selvkost. Det er samtidig gitt en lang frist fra fakturaforfall slik at forslagstiller har tilstrekkelig mulighet til å vurdere gebyrets størrelse og om de skal søke nedsettelse i tråd med gebyrforskriften § A.4.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Forslaget har som intensjon å få bedre samsvar mellom den ressursinnsatsen en sak krever og det utbyggeren betaler i gebyr. I 2023 hadde kommunen tre planer som hadde lavere gebyrsatser enn foreslått minimumsgebyr. Hvilken virkning dette vil ha for fremtidige reguleringsplaner er vanskelig å forutsi. Områdereguleringer til vind- og solkraftanlegg er en ny oppgave kommunen er pålagt etter endringer i Plan- og bygningsloven, og kommunen skal kun ta gebyrer for å dekke de faktiske kostnadene dette arbeidet medfører.

Miljø:

Ingen kjente konsekvenser.

Folkehelse:

Ingen kjente konsekvenser.

23/24 Samarbeidsavtale interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA) - revidering

Arkivsak-dok. 24/01293-1

Saksbehandler Anne Helen Woodruff

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Utvalg for plan, miljø og teknikk 2023 - 2027	13.02.2024	2/24
2 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	23/24
3 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Anne Woodruff

Kommunedirektørens innstilling:

Revidert samarbeidsavtale for IUA Østfold, med ikrafttredelse 01.01.2024, vedtas.

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Revidert samarbeidsavtale IUA Østfold

Vedlegg 2 - Underskrevet møteprotokoll representantskapsmøte IUA Østfold 23.05.23

Henvising til aktuelt lovverk m/tilhørende forskrifter:

Kommuneloven;

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83>

Forurensningsloven:

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-03-13-6>

Sammendrag:

Alle kommuner er pålagt å delta i interkommunalt samarbeid om beredskap mot akutt forurensning. Den kommunale beredskapen er samlet i totalt 32 beredskapsregioner benevnt IUA. IUA er forkortelse for interkommunalt utvalg mot akutt forurensning.

IUA Østfold ble etablert i 2000. Fredrikstad kommune er vertskommune for samarbeidet, som koordinerer beredskapsarbeidet i nært samarbeid med øvrige kommuner og brannvesen i regionen.

I 2022 var det en internrevisjon i Fredrikstad kommune, hvor blant annet IUA samarbeidsavtalen ble gjennomgått. Av revisjonen framgikk det at samarbeidsavtalen hadde noen formelle feil sett opp mot den nye kommuneloven. Som følge av dette var det nødvendig med en revidering av gjeldende avtale for å sikre at avtalen er i tråd med kommuneloven. I all hovedsak er det en videreføring av gjeldende samarbeidsavtale.

Kommunedirektøren anbefaler at revidert samarbeidsavtale for IUA Østfold vedtas.

Utredning:

Kystverket har det overordnede beredskapsansvaret ved hendelser knyttet til akutt forurensning, både på land og i sjøen. Det er imidlertid et kommunalt ansvar å sørge for nødvendig beredskap mot akutt forurensning som kan inntreffe eller medføre skadevirkninger innad i kommunen. Dette følger av §43 i forurensningsloven.

Alle kommunene er pålagt å delta i interkommunalt samarbeid om beredskap mot akutt forurensning. Den kommunale beredskapen er samlet i totalt 32 beredskapsregioner benevnt IUA. IUA er forkortelse for interkommunalt utvalg mot akutt forurensning.

Det interkommunale samarbeidet har egen beredskapsplan som beskriver den etablerte beredskapen, samt innehar en oversikt over sentralt personell og ressurser i forbindelse med en eventuell akutt forurensningshendelse.

IUA Østfold ble etablert i 2000. Fredrikstad kommune er vertskommune for samarbeidet, som koordinerer beredskapsarbeidet i nært samarbeid med øvrige kommuner og brannvesen i regionen. Det velges et representantskap som øverste myndighet på vegne av Deltakerkommunene. Det nedsettes et arbeidsutvalg heretter kalt AU, som skal bestå av fagpersoner fra regionen, normalt brannsjefene, og som skal sørge for at virksomheten drives i henhold til samarbeidsavtalen og representantskapets vedtak.

I 2022 var det en internrevisjon i Fredrikstad kommune, hvor blant annet samarbeidsavtalen ble gjennomgått. Av revisjonen framgikk det at samarbeidsavtalen hadde noen formelle feil sett opp ny kommunelov av 2018. Som følge av dette var det nødvendig med en revidering av gjeldende samarbeidsavtale for å påse at avtalen er i tråd med kommuneloven. I all hovedsak er det en videreføring av gjeldende samarbeidsavtale.

Endringene som foretas er som følger:

I samarbeidsavtalen henvises det til kommuneloven §19-1 om kommunalt oppgavefelleskap. IUA er omtalt som et kommunalt oppgavefelleskap og dette begrepet må derfor inngå i navnet, noe det ikke gjør per i dag.

Det er videre i samarbeidsavtalen benyttet ordet vertskommune om Fredrikstad kommunes rolle inn i IUA. I den nye kommuneloven har begrepet «vertskommune» en egen formell betydning, som ikke er tilsvarende forrige kommunelov. I henhold til den nye kommuneloven skal begrepet «kontorkommune» benyttes framfor vertskommune.

I ny kommunelov har det blitt krav om konsolidert regnskap for kommunene, og per i dag ligger IUA fortsatt i vertskommunens driftsregnskap. Budsjettet godkjennes av representantskapet og det skal føres eget regnskap. Dette gjør at IUA kvalifiseres for kategorien interkommunalt samarbeid som ikke er eget rettssubjekt, men har eget årsregnskap og dermed ikke lenger skal være en del av kommunekassens regnskap i Fredrikstad. Dette medfører at det i avtalen må framkomme at IUA ikke er et eget rettssubjekt, ref. kommunelovens §19-4 fjerde ledd punkt b.

Den nye avtalen ble gjennomgått i representantskapets møte 25. mai 2023, og er nå til formell godkjenning i alle deltakerkommunene i IUA Østfold.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Revidert avtale endrer ikke de økonomiske forpliktelsene som ligger til grunn i gjeldende avtale.

Miljø:

Beredskapssamarbeidet IUA Østfold har vært velfungerende og ivaretatt deltakerkommunenes lovfestede plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning. IUA bidrar til å forebygge, begrense og fjerne skader på natur og for mennesker som følge av forurensning.

Folkehelse:

IUA har en viktig rolle i å beskytte innbyggernes helse, miljø og eiendom mot skader fra akutt forurensning.

Behandlingen fra utvalg vil bli tilgjengelig på våre nettsider så snart de er klare.

24/24 Justeringsavtale - Vetaberget Utvikling AS - Nedre Vetaberget

Arkivsak-dok. 24/02068-1

Saksbehandler Jens-Otto Løkkevik

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	24/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Justeringsavtalen mellom Vetaberget Utvikling AS og Sarpsborg kommune godkjennes. Kommunedirektøren gis fullmakt til å signere avtalen.
2. Anskaffelseskostnad for infrastrukturen på 14 247 576 kr budsjetteres og utgiftsføres i kommunens investeringsregnskap, finansiert av overføringer fra andre.
3. Det utbetales 2 172 342 kr til Vetaberget Utvikling AS. 284 952 kr finansieres av refundert merverdiavgift, og resterende 1 887 390 kr av låneopptak i 2024. Refundert merverdiavgift fra 2025 innarbeides i kommende handlingsplan med budsjett.
4. Administrasjonsgebyret fastsettes til maksimalt 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Ved gebyr lavere enn 2G, skal gebyret utgjøre 25 % av kommunens totale refunderte merverdiavgiftsbeløp fra avtalen.

Vedlegg:

- Vedlegg 1 - Avtale om overtakelse av justeringsrett for merverdiavgift
- Vedlegg 2 - Revisorbekreftelse justeringsrett VVA-anlegg Nedre Vetaberget
- Vedlegg 3 - Protokoll overtakelse VA-anlegg Nedre Vetaberget
- Vedlegg 4 - Protokoll overtakelse veianlegg Nedre Vetaberget

Sammendrag:

Justeringsavtale mellom kommunen og en privat utbygger er et virkemiddel for å redusere merverdiavgiften i private byggeprosjekter, og dermed legge til rette for bygging av næringsbygg og boliger. Avtalen innebærer at kommunen utbetaler et pengebeløp til utbygger, og at kommunen over en periode på 10 år får refundert merverdiavgift på et tilsvarende beløp pluss renter.

Kommunedirektøren foreslår at det inngås justeringsavtale mellom Vetaberget Utvikling AS og Sarpsborg kommune om infrastrukturen til vei, vann og avløp på Nedre Vetaberget. Kommunen utbetaler 2 172 342 som et engangsbetøp til Vetaberget Utvikling AS. Kommunen får i løpet av en periode på 10 år refundert merverdiavgift på 2 849 515 kr.

Størrelsen på administrasjonsgebyret er fastsatt i kommunens økonomireglement som 25% av kommunens totalt refunderte merverdiavgift. Det er ikke satt noe øvre tak på gebyret.

Kommunens økonomireglement skal revideres i løpet av 2024 og størrelsen på administrasjonsgebyret vil bli vurdert på nytt. Frem til revidert økonomireglement foreligger foreslår kommunedirektøren at det settes et øvre tak på administrasjonsgebyret til 2G. Gebyret i denne saken blir da 237 240 kr.

Utredning:

Anleggsbidrag og justeringsavtaler er to modeller for avtale som private utbyggere kan inngå med en kommune for å redusere merverdikostnaden i utbyggingsprosjekter. Sarpsborg kommune ønsker å legge til rette for nærings- og boligutvikling og er positiv til å inngå slike kontrakter.

Vetaberget Utvikling AS har med bakgrunn i dette søkt om å inngå justeringsavtale for infrastrukturen til vei, vann og avløp på Nedre Vetaberget boligområde med Sarpsborg kommune. Beløpet skal utbetales etter punkt 3, som et engangsbeløp.

Kommunen hadde tidligere et fast beløp på administrasjonsgebyr. I bystyre 16.09.2021 ble det vedtatt at utbygger ikke lenger skal betale en fast kompensasjon for inngåelse av justeringsavtaler, men at kompensasjonen skal fastsettes til 25 % av kommunens totale refunderte merverdiavgiftsbeløp fra avtalen. Gebyret vil derfor være forholdsmessig likt for alle som vil inngå en slik avtale. Det skal ikke bare gjenspeile kommunens merarbeid med avtalen, men også gjenspeile kommunens risiko ved inngåelse av justeringsavtalen. Gebyrsatsene blir fastsatt årlig ved behandling av budsjett og handlingsplan. Gebyret er i kommunedirektørens budsjettforslag foreslått videreført på 25 % også fra 2023.

Størrelsen på administrasjonsgebyret er fastsatt i kommunens økonomireglement som 25% av kommunens totalt refunderte merverdiavgift. Det er ikke satt noe øvre tak på gebyret. Den avtalen som nå skal til behandling, har en samlet refusjon på 2,85 mill. kr. i merverdiavgift og administrasjonsgebyret er beregnet til 0,71 mill. kr. Det ligger langt over de sakene som tidligere har vært til behandling. I de 3 sakene som var til behandling i bystyret i desember 2023 var det samlede administrasjonsgebyret under 0,3 mill. kr. for alle tre avtalene. Arbeidet med avtalene er i stor grad det samme uavhengig av størrelsen på avtalen som inngås. Kommunens økonomireglement skal revideres i løpet av 2024 og størrelsen på administrasjonsgebyret vil bli vurdert på nytt. Kommunedirektøren mener det er rimelig å sette et øvre tak på administrasjonsgebyret til 2G, som for tiden tilsvarer 237 240 kr. Dette foreslås benyttet i denne saken, med intensjon om at det tas inn i økonomireglementet ved forestående revidering.

Kompensasjonen Vetaberget Utvikling AS skal betale for inngåelse av justeringsavtalen fastsettes da til 237 240 kr (2G).

Justeringsmodellen

Justeringsmodellen innebærer at en privat utbygger er byggherre for et anlegg innenfor infrastruktur som vei eller VA-anlegg. Kommunen vil vederlagsfritt overta infrastrukturen ved ferdigstillelse. En privat utbygger vil ikke ha rett på merverdiavgiftskompensasjon eller fradragrett for inngående merverdiavgift ved utbygging av infrastruktur.

I forbindelse med at infrastrukturen overføres til kommunen, finner det sted en juridisk endring i bruken av infrastrukturen. Når en slik endring finner sted, utløses samtidig en rett til å foreta en justering av merverdiavgift etter lov om merverdiavgift. Kommunen vil kunne oppnå fradrag for justering av merverdiavgift eller momskompensasjon gjennom justeringsretten. Årlig justeringsbeløp vil være en tidel av inngående merverdiavgift eller

momskompensasjon knyttet til investeringen.

Kommunen kan ta opp et lån for å dekke utbetalingen til tiltakshaver. Lånet dekkes inn gjennom refundert merverdiavgift senere år.

Kommunen tok over veidelen av anlegget 10.01.2024 og vann- og avløpsnett på Nedre Vetaberget 25.11.2021. Kommunedirektøren er positiv til at det inngås en justeringsavtale med tiltakshaver.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Verdien av veien er beregnet til 9 126 965 kr, og vann- og avløpsnett til 5 120 611 kr inklusive merverdiavgift. Merverdiavgiften er i henhold til revidert oppsett 2 849 515 kr. Beløpet vil bli tilført kommunen i løpet av en periode på 10 år. Kommunen påtar seg fremtidig drift og vedlikeholdskostnader på infrastrukturanlegget, samt justeringsplikten.

Det utbetales til Vetaberget Utvikling AS et engangsbeløp på 2 172 342 kr jfr. vedtak i bystyret 12.06.14 punkt 3. Diskonteringsrenten er satt til 3,61 % (10-årig statsobligasjonsrente 23.01.2024) + 3% (påslag). Diskonteringsrente er den renten fremtidige kontantstrømmer knyttet til den refundert merverdiavgiften diskonteres med (nåverdi). Eksempelvis vil en lav diskonteringsrente medføre at kommunen tar større renterisiko og et større beløp blir utbetalt til utbygger.

Vedtaket iverksettes når Vetaberget Utvikling AS har innbetalt administrasjonsgebyret på 237 240 kr (2G). Administrasjonsgebyret inntektsføres kommunens driftsregnskap med 23 724 kr årlig i 10 år.

Miljø:

Ikke vurdert.

Folkehelse:

Ikke vurdert.

25/24 Strategi for tilsyn og ulovlighetsoppfølging 2024

Arkivsak-dok. 24/00073-1

Saksbehandler Per-Erik Johansen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Utvalg for plan, miljø og teknikk 2023 - 2027	13.02.2024	3/24
2 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	25/24

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Teamleder Erik Kylstad, Team tilsyn og ulovlighetsoppfølging

Kommunedirektørens innstilling:

Arbeidet med ulovlighetsoppfølging utenfor kystsonen skal prioriteres etter følgende kriterier:

1. å avverge akutt fare for liv og helse
2. å stanse / følge opp / bringe til opphør ulovligheter som kan få samfunnsmessig betydning
3. å påse at etablering av hybler og boenheter i eksisterende bygg er omsøkt og lovlige

Arbeidet med ulovlighetsoppfølging i kystsonen skal prioriteres etter følgende kriterier:

1. å avverge akutt fare for liv og helse
2. å stanse / følge opp / bringe til opphør ulovligheter som kan få samfunnsmessig betydning
3. å stanse / følge opp / bringe til opphør ulovligheter i kystsonen

Arbeidet med foretakstilsyn skal prioriteres etter følgende kriterier:

1. saker som bidrar til bedre kvalitet i tiltak, fortrinnsvis gjennom tilsyn i tidlig fase
2. tilsyn i forbindelse med midlertidig brukstillatelse / ferdigattest
3. å påse at det er utarbeidet dokumentasjon for oppfyllelse av krav til sikkerhet mot naturfarer

Vedlegg:

Strategi for tilsyn og ulovlighetsoppfølging i 2024

Sammendrag:

Plan- og bygningsloven stiller krav om at kommunen er organisert slik at tilsyn kan gjennomføres, og at avvik og ulovligheter kan følges opp. I strategien for 2024 beskrives målsettingene, rutinene, organiseringen, samt utvelgelse og prioriteringer i kommunens arbeid.

Kommunen har en større saksmengde enn det er mulig å avslutte på et år. I strategien er det derfor inntatt flere kriterier som team tilsyn og ulovlighetsoppfølging skal benytte ved utvelgelsen av saker som skal følges opp.

Det er utarbeidet kriterier for prioritering i henholdsvis ulovlighetsoppfølging utenfor kystsonen, ulovlighetsoppfølging i kystsonen og foretakstilsyn.

Utredning:

Tilsyn med byggetiltak og oppfølging av ulovligheter er oppgaver som kommunen er pålagt å løse. Dette følger av plan- og bygningsloven §§ 25-1 og 32-1. Kommunen skal ha et system som er egnet til å påse at plan- og bygningsloven følges. Videre skal kommunen organisere ressursene slik at det er mulig å avdekke feil/avvik og følge opp ulovligheter. Arbeidet skal gjennomføres med utgangspunkt i en strategi, der kommunen har tatt stilling til målsettinger og rutiner, organisering, samt utvelgelse og prioriteringer.

Organisering og finansiering

I 2007 opprettet kommunen en stilling som var øremerket til oppfølging av ulovligheter i kystsonen. I 2011 opprettet kommunen en stilling for oppfølging av andre ulovligheter, utenfor kystsonen.

Kommunen har ført sporadiske tilsyn med byggetiltak siden ca. 2010, men i 2016 fikk arbeidet en mer organisert form der tilsynet fulgte fastere rutiner.

I 2022 ble arbeidet med tilsyn og ulovlighetsoppfølging organisert som et eget team bestående av 5,5 årsverk.

Arbeidet finansieres gjennom en andel av det generelle saksbehandlingsgebyret for byggesaker, som for 2024 utgjør om lag 25 %.

Målsettinger:

Hovedmål med arbeidet er å bidra til bedre kvalitet i byggetiltak, samt å styrke etterlevelsen av regelverket. Teamet skal dessuten være synlig i samfunnet, ha dialog med ansvarlige foretak og publikum samt bidra til å forbedre kvaliteten på byggesøknadene. En stor mengde av de registrerte ulovlighets sakene gjelder forhold utenfor kystsonen. Teamet skal redusere dette antallet i 2024.

Teamet avsluttet 39 saker om tilsyn og 190 saker om ulovligheter i 2023. I 2024 er det en målsetting for teamet å avslutte til sammen 90 saker om tilsyn og 235 saker om ulovligheter.

Prioriteringer:

Kommunen har flere åpne tilsyns- og ulovlighets saker og mottar flere tips enn det er mulig å behandle på et år. Derfor er det nødvendig at strategien oppstiller kriterier som saksbehandlerne skal vektlegge ved utvelgelsen av hvilke saker som skal behandles.

Arbeidet med ulovlighetsoppfølging utenfor kystsonen skal prioriteres etter følgende kriterier:

1. å avverge akutt fare for liv og helse
2. å stanse / følge opp / bringe til opphør ulovligheter som kan få samfunnsmessig betydning
3. å påse at etablering av hybler og boenheter i eksisterende bygg er omsøkt og lovlig

Arbeidet med ulovlighetsoppfølging i kystsonen skal prioriteres etter følgende kriterier:

1. å avverge akutt fare for liv og helse
2. å stanse / følge opp / bringe til opphør ulovligheter som kan få samfunnsmessig betydning
3. å stanse / følge opp / bringe til opphør ulovligheter i kystsonen

Arbeidet med foretakstilsyn skal prioriteres etter følgende kriterier:

1. saker som bidrar til bedre kvalitet i tiltak, fortrinnsvis gjennom tilsyn i tidlig fase
2. tilsyn i forbindelse med midlertidig brukstillatelse / ferdigattest
3. å påse at det er utarbeidet dokumentasjon for oppfyllelse av krav til sikkerhet mot naturfarer

Enkelte av prioriteringene er bestemt i forskrift, og fra januar 2024 er det bestemt at kommunen skal prioritere tilsyn med at det er utarbeidet dokumentasjon for oppfyllelse av krav til sikkerhet mot naturfarer, samt føre tilsyn med at etablering av hybler eller boenheter i eksisterende bygg er omsøkt og lovlige.

En konsekvens av disse kriteriene er at eventuelle private interesser normalt ikke vil bli vektlagt i prioriteringen.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Arbeidet med tilsyn og ulovlighetsoppfølging finansieres med en andel av det generelle saksbehandlingsgebyret, og har få eller ingen konsekvenser for kommuneøkonomien.

Miljø:

Tilsyn og ulovlighetsoppfølging bidrar til å forebygge samfunnsfarlige utbygginger, tryggere byggverk, godt bomiljø og bedre tilganger til friluftsområder som skal være tilgjengelig for allmennheten.

Folkehelse:

Tilsyn og ulovlighetsoppfølging bidrar til å forebygge samfunnsfarlige utbygginger, tryggere byggverk, godt bomiljø og bedre tilganger til friluftsområder som skal være tilgjengelig for allmennheten.

Behandlingen fra utvalg vil bli tilgjengelig på våre nettsider så snart de er klare.

26/24 Gnr 1133 bnr 5 - Bukkenes - videre bruk av eiendommen

Arkivsak-dok. 23/25353-1

Saksbehandler Ellen Terese Bråtekas

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	26/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Bjørn Kristian Bjercke, Marit Pedersen, Jens Otto Løkkevik, Bård Andersen, Julie Elkjær Stentsøe

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunedirektør gis fullmakt til å inngå avtale med Oslofjordens Friluftsråd for etablering av kystledshytte på Bukkenes basert på de føringer som fremgår av saksframlegget.
2. Sarpsborg kommune skal ikke opparbeide og selge hyttetomtene benevnt T1, T2 og T11 i reguleringsplanen så lenge Bukkenes er kystledshytte.
3. Salgsinntekter for jordarealene på Bukkenes (ca. 80.000 kr) skal øremerkes vedlikehold av den delen av eiendommen som benyttes til kystledshytte.

Vedlegg:

- Bukkenes - presentasjon Sarpsborg kommune
- Saksutskrift - Bukkenes - realisering av vedtatt reguleringsplan

Sammendrag:

Stiftelsestilsynet har etter søknad fra Sarpsborg kommune endret testamentarisk binding for eiendommen Bukkenes. Sarpsborg kommune tillates etter dette å inngå avtale med Oslofjordens Friluftsråd eller tilsvarende om etablering av kystledshytte/turisthytte.

Kommunedirektøren anbefaler at det inngås en langvarig leiekontrakt med Oslofjordens Friluftsråd. Avtalen skal ha 40 års leietid, vederlagsfri leie og vilkår om at leier tar ansvar for påkostning/rehabilitering og all drift og vedlikehold. Leie- og kystledskonseptet skal omfatte alle bygninger som var en del av fiskertorpet Bukkenes - hovedhus, låvebygning, anneks og del av garasjebygg med naturlig tilhørende tun, to båtplasser på brygga samt del av bua på brygga. Opparbeidelse og salg av tre hyttetomter er således ikke aktuelt så lenge Bukkenes består som kystledshytte.

Utredning:

Detaljreguleringsplan for området Bukkenes ble vedtatt i 2017 og åpnet opp for å realisere 11 hyttetomter for salg.

Gjennom bystyrevedtak 16. september 2021 (57/21) ble det imidlertid besluttet at

- kommunen skulle innlede forhandlinger med Oslofjordens Friluftsråd for etablering av kystledshytte
- kommunedirektør skulle søke Stiftelsestilsynet om å få endret testamentsklausul som hviler på eiendommen slik at kystledshytte kan tillates
- parkeringsplass og lekeplass på dyrket mark ikke skulle etableres og
- kun tre av hyttetomtene skulle eventuelt realiseres for salg

I etterkant av bystyrebehandlingen i september 2021 ble det fremmet en lovlighetsklage. Lovlighetsklagen ble oversendt Statsforvalter for behandling. Statsforvalterens vedtak etter lovlighetskontroll ble lagt fram for bystyret som referatsak 21. april 2022 (RS 10/22). Statsforvalteren avdekket ikke feil ved bystyrets vedtak av 16. desember 2021 i sak 57/21.

Stiftelsestilsynets vedtak om endring i testamentsklausul ble lagt fram for formannskapet som referatsak 31. august 2023 (RS 19/23).

Stiftelsestilsynets endelige vedtak lyder:

Testamentarisk binding inntatt av Leif Ingolf Nilsen i hans testament av 23. november 1967 knyttet til overføringen av eiendommen Bukkenes, gnr. 1133 bnr. 5 i Sarpsborg kommune, til Skjeberg (nå Sarpsborg) kommune endres fra:

Eiendommen skal benyttes til feriekoloni for barn, og at eiendommen bevares mest mulig i den stand den måtte være i ved overdragelsen.

til:

Eiendommen bevares mest mulig i den stand den måtte være i ved overdragelsen, men likevel slik at:

1) Sarpsborg kommune kan inngå avtale med Oslofjordens Friluftsråd eller tilsvarende om etablering av kystledshytte/turisthytte eller tilsvarende på det gamle hovedhuset og tilhørende tomteareal. Som tilhørende tomteareal regnes område benevnt FF12 i detaljreguleringsplanen Bukkenes, med unntak av at eksisterende parkeringsareal syd for gårdstunet vil bestå som tidligere, jf. vedlagte flyfoto/skråfoto med påtegnede illustrasjoner.

2) Arealer som i henhold til ny kystsoneplan er avsatt til landbruksareal kan selges. Videre kan hyttetomtene benevnt T1, T2 og T11 i detaljreguleringsplanen Bukkenes skilles ut og selges. Øvrige deler av eiendommen skal ikke skilles ut eller selges.

3) Netto inntekter fra salg av areal nevnt i punkt 2 skal øremerkes oppgradering og vedlikehold av den delen av eiendommen som benyttes til kystledshytte.

Oslofjordens Friluftsråd sine modeller/konsepter for kystledhytter

I etterkant av Stiftelsestilsynets vedtak er dialogen med Oslofjordens Friluftsråd gjenopptatt med tanke på å få realisert kystledshytte på Bukkenes.

Etter dialogen med Oslofjordens Friluftsråd er det en utleiemodell med langvarig kontrakt som fremstår som det beste alternativet. Oslofjordens Friluftsråd har en slik avtale med Oslo kommune på Heidehaugen ved Ingierstrand bad. Hovedvilkårene vil være 40 års leietid, og vederlagsfri leie der leier tar ansvar for påkostning/rehabilitering og all drift og vedlikehold.

Bukkenes vil bli brukt til henholdsvis kystledshytte, destinasjon for dagsbesøk og/eller overnatting for kajakkpadlere og/eller andre som bruker sjøveien. Oslofjordens Friluftsråd er videre opptatt av at stedet Bukkenes og Karlsøyene har en historisk betydning og at kystledskonseptet meget vel kan kombineres med formidling av kystkulturen og andre historiske personer/begivenheter.

Et sentralt tema er istandsetting/rehabilitering av byggene og midler til dette. Oslofjordens Friluftsråd er innforstått med at Sarpsborg kommune ikke har midler å bidra med til kystledshytte utover evt salgssum for dyrka mark på Bukkenes som er tenkt solgt til jordleier og evt ved etablering og salg av hyttetomter. For å kunne oppgradere eiendommen til å kunne ta imot familier og aktivitetsutøvere på en trygg måte og med tidsmessige fasiliteter, vil Oslofjordens Friluftsråd søke om spillemidler og tilskudd fra andre finansieringskilder. Oslofjordens Friluftsråd har god erfaring med å søke spillemidler og midler fra Sparebankstiftelsen. Med bakgrunn i stedets historikk og evt. en intensjon om å «bevare/gjenskape» fiskertorpet Bukkenes, kan det også være mulig å søke om midler fra Kulturminnefondet, Riksantikvarene og UNI-stiftelsen.

Utgangspunktet for hytter langt fra Oslo er at Oslofjordens Friluftsråd forvalter selve kystledshytten, men at det er nødvendig med driverorganisasjon(er) på stedet. Bukkenes velforening er dermed en svært aktuell samarbeidspartner. Bukkenes velforening har 52 medlemmer og det er stabile eierforhold på hyttene i området. De ønsker kystledskonseptet velkommen og har i enstemmig årsmøtevedtak fra juli 2022 sagt at de stiller seg positiv til å være driverorganisasjon for kystledshytte på Bukkenes. Bukkenes velforening har dessuten mange ressurspersoner som ønsker å bidra både i en rehabiliteringsfase og i en driftsfase.

Rundt Oslofjorden er det i dag etablert 71 kystledshytter som er meget populære. I Østfold er Hvaler vertskap for åtte kystledshytter, Fredrikstad har to og Halden en. Vedlagt denne saken følger en presentasjon fra Oslofjordens Friluftsråd om mulig kystledshytte på Bukkenes.

Om opparbeidelse og salg av tre hyttetomter

Stiftelsestilsynets vedtak åpner for fradeling og salg av tre hyttetomter og at salgsinntekter i så fall skal øremerkes oppgradering og vedlikehold av den delen av eiendommen som tenkes benyttet til kystledshytte.

Med det faktum at 11 hyttetomter er redusert til 3 er det nå få tomter å dele opparbeidelseskostnadene på. Med dagens marked fremstår det også svært usikkert om det er lønnsomt å opparbeide disse for salg. Avhengig av blant annet tomtens beliggenhet, areal, topografi og dagens marked for øvrig, antas det at salgssum for en tomt med ferdig opparbeidet infrastruktur vil ligge på om lag 1,5 mill kr. Det er grovestimert at det vil koste 100-200 000 kr per hyttetomt for det fysiske arbeidet og materialer ved etablering av adkomst, tilkobling til det private vann- og avløpsnett, og tilkobling til Elvias strømnnett i området. Dette er ikke medregnet grunnarbeid inne på tomtene, og heller ikke kostnader ved erverv av rettigheter for adkomst og tilkobling vann og avløp nevnt over.

Oslofjordens Friluftsråd uttalte allerede i 2021 at det for deres del ikke er aktuelt å drive kystledshytte med hyttebebyggelse tett på. Etter at Stiftelsestilsynets vedtak forelå, har kommunen fått en ytterligere klarlegging/tilbakemelding om tre hyttetomter kan la seg forene med deres kystledskonsept. Oslofjordens Friluftsråd mener verdien ligger i å bevare hele eiendommen slik den er i dag, og de ønsker å etablere et samarbeidsprosjekt for å sikre fullfinansiering for rehabilitering av all bygningsmasse. I dette ligger også bygninger som står på arealene benevnt T1 og T2, og som er en del av fiskertorpet Bukkenes.

Kommunedirektøren vurderer på bakgrunn av dette at det ikke er aktuelt å opparbeide og selge hyttetomter så lenge Bukkenes er kystledshytte.

Salg av areal avsatt til landbruksareal i kystsoneplanen

Jordarealene under Bukkenes har siden kommunen overtok eiendommen på 80-tallet vært drevet og utleid til Karlsøen gård. Ved bystyrevedtak 16. september 2021 (57/21) ble det vedtatt salg av jordbruksarealene som tilleggsjord til Karlsøen gård.

Forutsatt at jordleier Marianne Karlsøen Berger fortsatt er interessert i å kjøpe arealene, vil kommunedirektøren nå iverksette dette.

Salgsinntekter for dette (ca. 80.000 kr) skal øremerkes vedlikehold av den delen av eiendommen som benyttes til kystledshytte.

Status på planarbeid i etterkant av bystyrevedtak 16. september 2021

Ved rullering av kystsoneplanen ble hyttetomtene T9 og T10, deler av T7 og T8, parkeringsplass og lekeplass tilbakeført til formål landbruksareal. Det er påbegynt forberedende arbeider til forenklet planendring av detaljreguleringsplanen for Bukkenes i tråd med bystyrets vedtak 16.09.21.

Kommunedirektørens vurdering

Kommunedirektøren vurderer at Oslofjordens Friluftsråd konsept for kystledshytte på Bukkenes og plan for rehabilitering, forvaltning og drift fremstår som et godt tilskudd til Sarpsborgsamfunnet. Det vil tilbys enkle og rimelige overnattingsmuligheter langs kysten, for alle. Bukkenes vil kunne tilby både kystkultur, friluftsliv og utendørs opplevelser og vil kunne trekke gjester fra andre kanter i landet til Sarpsborg.

Sarpsborg kommunes anstrengte økonomi tilsier at det ikke er midler å bidra med til kystledshytte utover evt. salgssum for dyrka mark på Bukkenes. Gjennom samarbeid og inngåelse av en langvarig leiekontrakt med Oslofjordens Friluftsråd vil Bukkenes kunne få en nødvendig og etterlengtet rehabilitering samt Sarpsborgs første kystledshyttetilbud. Erfaringer fra andre steder med kystledshytte har vist at Oslofjordens Friluftsråd er en pålitelig leietaker som ivaretar sine leieobjekter på en svært god måte. Bukkenes velforening som samarbeidspartner og driverorganisasjon tilsier også at man vil kunne lykkes godt med dette.

At det også legges opp til formidling av stedets historie og kystkultur for øvrig er også meget positivt. Istandsetting av kulturminner som bidrar til økonomisk verdiskaping ansees som viktig av Riksantikvaren. Det fins en egen statlig tilskuddsordning for nettopp dette.

En leiekontrakt vil omfatte alle bygninger som var en del av fiskertorpet Bukkenes - hovedhus, låvebygning, anneks og del av garasjebygg med naturlig tilhørende tun, to båtplasser på brygga samt del av bua på brygga (også benevnt som prammen) for oppbevaring av redskap, årer, flytevester osv. Det er nødvendig med en langsiktig kontrakt for å kunne søke spillemidler og/eller andre tilskuddsordninger. De som bevilger slike tilskudd, krever at det foreligger langsiktige leieavtaler som sikkerhet for sine investeringer.

Alternative skolearenaer er i dag sikret egne lokaler på Ullerøy leirskole. På Ullerøy leirskole er det ikke avsatt egen bryggeplass til alternativ skolearena. De skal fortsatt benytte brygga og båtplasser på Bukkenes.

Deler av areal ved sjøen og bygg som skal inngå i kystledskonsept og leiekontrakt med Oslofjordens Friluftsråd - skissert med turkis på flyfoto

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ved at Bukkenes benyttes som kystledhytte kan ikke lenger byggene på eiendommen bli benyttet til kommunale formål. Kommunen vil på sin side heller ikke ha kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold av eiendommen i utleieperioden på 40 år.

Etableringen av en kystledhytte vil medføre at avsatte hyttetomter i reguleringsplan ikke kan realiseres. Eventuelle nettosalgsinntekter fra salg av tilhørende jordbrukseiendom må avsettes til bundet fond, for vedlikehold/oppgradering av den delen av eiendommen som er tiltenkt som kystledhytte.

Miljø:

Bukkenes var opprinnelig et gammelt et fiskertorp og er det kulturminnet som best beskriver den delen av kystkulturen. Eiendommen i seg selv utgjør et viktig kulturmiljø. Ivaretagelse av kulturminner og kulturmiljøer ved gjenbruk av bygninger og materiale bidrar til å redusere klima- og miljøbelastningen og er således en viktig del av "det grønne skiftet". Ved å gi bygningene nytt innhold i form av en kystledhytte, bidrar det til å ta vare på kulturminnene samt å formidle disse til besøkende.

Folkehelse:

Det er godt dokumentert at tilgang til rekreasjons- og aktivitetsområder i naturen har positiv effekt på folkehelsen. Etablering av en kystledhytte på Bukkenes slik det er beskrevet i saken, vil fremme fysisk aktivitet og gode opplevelser for befolkningen.

27/24 Sarpsborg fengsel- Videre bruk

Arkivsak-dok. 23/37709-1

Saksbehandler Bård Andersen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2023 - 2027	15.02.2024	27/24
2 Bystyret 2023 - 2027	28.02.2024	

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere: Lars Erik Lysø, Jens-Otto Løkkevik, Emilie Agnes Marie Cosson-Eide, Elise Moen Tveitdal

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg fengsel gnr. 1 bnr. 1817 selges.
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å selge eiendommen til høystbydende over 4 millioner kroner.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å skille ut mindre deler av tomten, eller sikre arealer gjennom grunnavtaler, i forkant av et salg. Arealet kan benyttes til makebytte for eiendommer som blir påvirket av ny kjøretrase for tømmertransport til Borregaard. Kommunedirektøren gis fullmakt til å gjennomføre et evt. makebytte.

Vedlegg:

Verditakst - Bryggeriveien 7 - Tidligere Sarpsborg Fengsel
Forhåndsverdivurdering Boligformål - Bryggeriveien 7- Sarpsborg

Sammendrag:

Sarpsborg fengsel ble overtatt av Sarpsborg kommune 22.08.2023.

Kommunedirektøren mener det hovedsakelig er tre alternative hovedstrategier videre:

1. Eiendommen benyttes i egenregi
2. Eiendommen legges ut i markedet for salg
3. Det igangsettes regulering av eiendommen til annen bruk

For å kunne ta i bruk bygget vil det være nødvendig å investere i størrelsesorden 25 -35 mill. kr som et minimum. Det er da forutsatt at det gis dispensasjon fra bygningsmyndigheten fra tekniske krav.

Kommunedirektørens vurdering er at forventet salgpris slik eiendommen nå foreligger vil være i størrelsesorden 4-14 mill. kr. Skal kommunen regulere eiendommen til annen bruk må det forventes en kostnad på om lag 2 mill. kr.

Kommunedirektøren anbefaler at eiendommen selges, og at kommunedirektøren får fullmakt til å selge til høystbydende over 4 mill. kr.

Utredning:

Bakgrunn

Sarpsborg fengsel på gnr. 1 bnr. 1817 i Sarpsborg kommune, ble i 2002 overskjøttet

vederlagsfritt til Staten v/Justis – og politidepartementet. I henhold til tinglyst avtale hadde staten plikt til å overskjøte eiendommen tilbake til Sarpsborg kommune vederlagsfritt dersom fengselsdriften skulle opphøre, og kommunen ønsket dette. Bystyret besluttet i møte 11.05.2023:

- 1. Sarpsborg kommune gjør bruk av sin rettighet til å overta eiendommen gårdsnummer 1 bruksnummer 1817- Bryggeriveien 7. Dette er med intensjon om at eiendommen på et tidspunkt videreselges, eller brukes til et kommunalt formål der alternativet hadde vært å benytte andre lokaler.*
- 2. Det bevilges 23 109 165 kr til å erverve eiendommen. Bevilgningen finansieres i sin helhet som gave. Offentlige avgifter forbundet med kjøpet belastes eksisterende bevilgning for strategiske kjøp og utvikling av eiendom.*
- 3. Utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold på inntil 2 mill. kr innarbeides i kommende budsjett og handlingsplan. Beløpet reduseres hvis deler av eller hele bygget blir stående tomt.*

Eiendommen ble overtatt av Sarpsborg kommune 22.08.2023. I påvente av avklaringer om videre bruk har teatergruppen Sarp Tropez fått tillatelse til å benytte fengselet til teaterforestillinger frem til 31.01.2024. Etter dette vil Øst Politidistrikt benytte lokalene enkelte dager i februar/mars i forbindelse med samvirketrening for nødeter.

Kommunedirektøren mener det hovedsakelig er tre hovedstrategier videre:

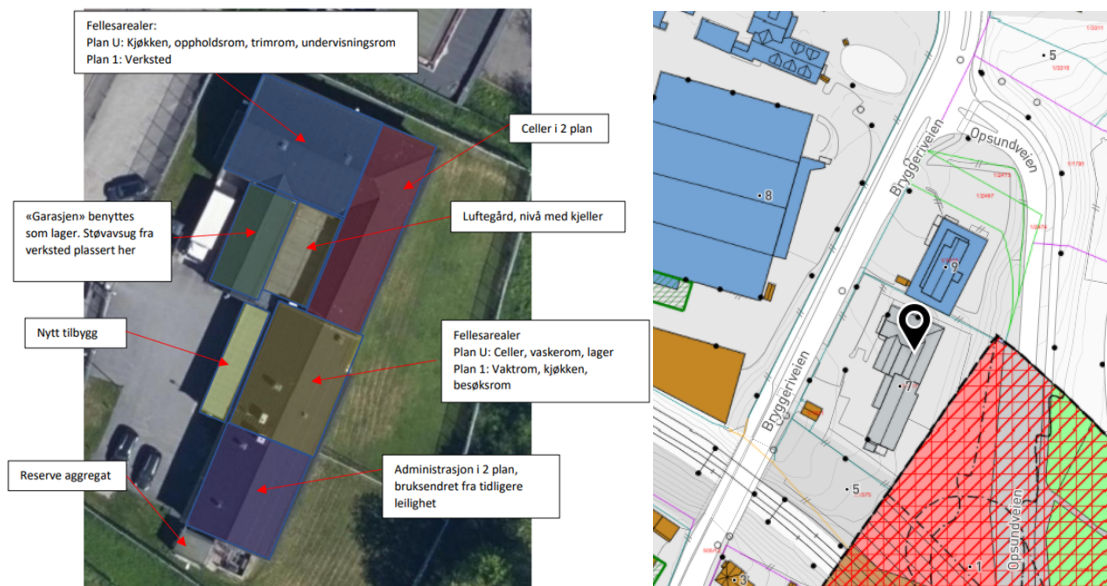
1. Eiendommen benyttes i egenregi
2. Eiendommen legges ut i markedet for salg
3. Det igangsettes regulering av eiendommen til annen bruk

Om eiendommen, bygningsmassen og planstatus

Eiendommen har et tomteareal på 4 341 m². Bygningsmassen består av to etasjer med fengselceller og diverse fellesrom, samt garasje. Bruttoarealet er på 1270 m².

Bygget ble opprinnelig tatt i bruk som fengsel i 1968 og har blitt endret og tilbygget opp gjennom årene. Virksomheten i Sarpsborg Fengsel ble nedlagt i 2022 og bygget står nå tomt uten møblering og innredning.

Det fremkommer av vedlagt takstrappport at bygget har nådd sin normale levetid for flere konstruksjoner og innvendige forhold. Bygget har i tillegg behov for oppgraderinger for universell utforming, samt ombygginger som sikrer at branntekniske krav oppfylles.

Eiendommen er delvis innenfor kommunedelplan sentrum og delvis innenfor kommunedelplan InterCity og Fv. 118 Ny Sarpsbru⁸. Tomten var tidligere båndlagt gjennom sentrumsplanen og kommunedelplan for InterCity Borg bryggerier-Klavestad gjennom hensynssone H710, men varigheten på båndleggingssonen er utgått på det arealet hvor tomten ligger.

Tomten er i sentrumsplanen og kommunedelplan InterCity og Fv. 118 Ny Sarpsbru avsatt til offentlig eller privat tjenesteyting. Dette omfatter virksomheter som driver med salg av tjenester som hovedvirksomhet, som f.eks.:

- Barnehage, skole, eller annen undervisning
- Helse-/omsorgsinstitusjon, legesenter, o.l.
- Treningscenter, fysioterapi/kiropraktor, frisør, hudpleie, o.l.
- Kulturinstitusjon, bibliotek, konsertlokale, kino, teater, museum, galleri, o.l.
- Kirke eller annen religionsutøvelse
- Forsamlingslokale
- Administrasjon
- Konsulentvirksomhet eller virksomhet med allmennyttig formål
- Servering/bevertning/kafe/restaurant/pub, o.l.

Tomten er regulert til offentlig bebyggelse gjennom reguleringsplan for Glengshølen, vedtatt i 1979. Offentlig bebyggelse betraktes som en detaljering av formålet "Offentlig eller privat tjenesteyting" i overordnet plan.

Gjennom delutredning for regulering av Rosenkrantz gate og nytt reisetorg er det vurdert alternative traseer for tømmertransport til/fra Målebua. Alternativet som blir anbefalt av konsulent går via Bryggeriveien og Opsundveien, forbi tomten. Det ser ikke ut som at dette vil få direkte konsekvenser for kommunens eiendom, men kan eventuelt medføre økt årsdøgntrafikk og tungtrafikk langs veien, som også medfører økte støynivåer. Det er snakk om ca. 160 kjøretøy tur/retur i døgnet (totalt 320) med en antatt økning på 10% mot 2030. Det kan være aktuelt for kommunen å tilby erstatningsarealer til eierne av eiendommene som påvirkes av ny trase for tømmertransport. Det vil derfor kunne være aktuelt at en mindre del av fengselseiendommen skilles ut og tilbys som makebytte før et eventuelt salg.

⁸ Fullt navn er Kommunedelplan for InterCity dobbeltspor Fredrikstad-Sarpsborg (delstrekning Borg bryggerier-Klavestad) og Fv. 118 Ny Sarpsbru

Hovedledninger for vann og avløp ligger i nærhet til eiendommen, og det er også planlagt separering i området. VA kapasiteten er vurdert til å være tilfredsstillende, mens tilstand til hovedledningene er antatt å være dårlig. Det foreligger i tillegg et generelt krav fra Statsforvalter om at det ikke kan foretas noen nye påkoblinger til avløpsnettet før nytt renseanlegg står klart. Det nye renseanlegget er planlagt ferdigstilt i 2027.

Eiendommen benyttes i egenregi

Eiendommen kan benyttes til offentlig tjenesteyting i tråd med reguleringsplanen. Dette inkluderer også offentlige kontorlokaler/administrasjon, eller andre virksomheter som vist i eksemplene ovenfor. Ved ny bruk må det imidlertid søkes om bruksendring. I utgangspunktet skal da alle dagens tekniske krav ivaretas. Det kan gis dispensasjon fra tekniske krav helt eller delvis, dersom det vurderes at det er forsvarlig ut fra sikkerhet, helse og miljø.

Det er vurdert at store omgjøringer eller tilpasninger av bygningsmassen ikke vil være regningssvarende, da bygget hovedsakelig består av bærende betongkonstruksjoner. Store omgjøringer vil medføre kostnader tilsvarende som for nybygg. Ut fra dagens rominndeling i bygget, vil bruk som administrasjonslokaler eller annen form der cellekontorer er hovedelementet være gjennomførbart.

For å kunne ta i bruk bygget vil det være nødvendig å investere i størrelsesorden 25-35 mill. kr som et minimum. Det er da forutsatt at dispensasjon fra bygningsmyndigheten fra tekniske krav på bygget innfris. Minimumsinvesteringene som må foretas er blant annet:

- Ventilasjon
- Brannkrav
- Universell utforming (inkl. heiseanordning)
- Utbedringer av elektrisk anlegg
- Drenering
- Enkelte bygningsmessige utbedringer
- IKT
- Sanitetsinstallasjoner
- Energireduserende tiltak

Tiltakene er kun basert på en visuell befaring. Det er ikke utarbeidet en detaljert tilstandsrapport for bygningsmassen, og det vil derfor være stor usikkerhet ved de økonomiske anslagene. Ved en slik oppgradering vil bygget fortsatt ha en helt enkel standard, og kunne romme kontorer til anslagsvis 30-40 personer. Enkle brukertilpasninger og inventar/utstyr er da ikke medberegnet og vil komme i tillegg. Potensialet for senere oppgraderinger eller annen bruk vil etter oppgraderingen fortsatt være begrenset.

Det er kun foretatt en grov kartlegging av potensielle brukere av bygget. Kommunen har ikke gått aktivt ut ovenfor eksterne aktører eller brukergrupper. Sarpsborg ASVO, som er et heleid kommunalt aksjeselskap, har konkludert med at en omgjøring til tilfredsstillende standard vil bli for kostbar og tidkrevende. Kommunen har også vært i dialog med Sivilforsvaret om bygget. Sivilforsvaret ønsker å samlokalisere distriktslager på ca. 460m² og distriktskontoret i samme bygg eller i umiddelbar nærhet til hverandre. Sivilforsvarets krav til blant annet takhøyde på lagerseksjonen gjør at bygget ikke vil være en egnet lokasjon uten betydelige investeringer.

Kommunen har også mottatt henvendelser fra privatpersoner med ønske om at bygget gjøres om til et «flerbruksbygg», der blant annet kunstnere og andre grupper kan leie sin del av bygget for en lengre periode for sin aktivitet.

Kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold til eiendommen vil avhenge av bruk. Nøkkeltall for forvaltning, drift og vedlikehold av eiendomsmassen tilsier en årlig kostnad på om lag 2 mill. kr ved bruk av lokalene. Blir lokalene stående tomme i påvente av bruk på et senere tidspunkt vil kostnadene kunne reduseres.

Eiendommen legges i markedet for salg

Eiendommen er taksert til 4 mill. kr, under forutsetning at fremtidig bruk samstemmer med gjeldende reguleringsplan med formål offentlig eller privat tjenesteyting.

Ved omregulering til boligutnyttelse vil eiendommen kunne være en attraktiv tomt, noe som kan medføre at det kan oppnås en høyere salgspris. Dette forutsetter imidlertid at kjøper avklarer båndleggingen for Inter City, foretar grunnundersøkelser som gir muligheter for fornuftig fundamentering, avklarer at bygningsmassen ikke er gjenstand for fredning, og at det tillates for boligbygging i inntil 4 etasjer. Det foreligger en forhåndsverdivurdering for boligformål på om lag 10 mill. kr dersom hensikten til kjøper er omregulering til bolig på et senere tidspunkt.

Dagens etterspørsel etter fremtidige eiendommer til boligutbygging eller næringslokaler er etter kommunedirektørens vurdering avventende. Den senere tids renteøkninger har ført til at det er stor usikkerhet i eiendomsmarkedet. Søsterboligen, som i likhet med fengselet er en sentralt beliggende eiendom, har i lengre tid ligget ute til salgs for 18 mill. kr. Der har interessen vært liten.

Hvorvidt en eller flere eiendomsaktører ønsker å kjøpe eiendommen nå, og senere påta seg reguleringsrisiko ved eiendommen, er uvisst. Kommunedirektørens vurdering er at forventet salgspris slik eiendommen nå foreligger vil være i størrelsesorden 4-14 mill. kr.

Kommunens Plattform for eiendomsforvaltning har som mål at kommunen som grunneier skal være en aktiv pådriver for å bidra til gjennomføring av politiske mål, herunder fortettingsprosesser. Ifølge kommunens retningslinjer for salg av fast eiendom skal det ved salg alltid vurderes en gjenkjøpsklausul. En slik klausul skal sikre kommunen en tilbakekjøpsrett til samme verdi dersom eiendommen ikke er bebygd til en fastsatt frist. For salg av eiendom til profesjonelle aktører skal denne fristen være på 3-5 år.

Det igangsettes regulering av eiendommen til annen bruk

Erfaringsmessig er omregulering en stor og utfordrende prosess. Ved at kommunen gjennomfører en omregulering kan dette bidra til å øke forventet salgspris, men kommunen tar også risikoen og kostnaden. Det må forventes en kostnad på om lag 2 mill. kr ved å gjennomføre en omregulering til eksempelvis boligutbygging eller næring. Dette kan være lønnsomt dersom det finnes kjøpere som ønsker å utvikle eiendommen i tråd med reguleringen, men ulønnsomt dersom man ikke får regulert som ønskelig og dersom de samlede kostnadene ved regulering ikke gir tilsvarende økning i salgssum.

Kommunedirektørens anbefaling

Kommunedirektøren anser at eiendommen bør legges ut for salg på det åpne markedet og selges til høystbydende. Det kan være til aktører som vil bygge om til boliger eller til aktører som ønsker å satse på nye konsepter innen tjenesteyting. Det anbefales derfor at kommunen ikke gjennomfører en omregulering av eiendommen før salg. Dette da det er lite sannsynlig at reguleringskostnaden, forvaltning, drift og vedlikeholdskostnader i reguleringsperioden, samt tapte renteinntekter av kapitalbindingen vil gjenspeiles i økt salgspris etter at reguleringen er gjennomført.

Det er i kommunens handlingsplan lagt opp til arealeffektivisering av arbeidsplasser ved administrasjonsbyggene i Skjeberg, Tune og sentrum. Gjennom denne prosessen forventes det at innleiekontrakter kan sies opp. Kommunedirektøren mener derfor at det ikke er hensiktsmessig at kommunen tilrettelegger for ytterligere administrasjonsplasser i Sarpsborg Fengsel. Kommunen har på kort sikt ikke bruk for arealene selv. Kostnadene ved å sitte på eiendommen, samt muligheten salgsinntektene gir som finansieringskilde for pågående investeringsprosjekter er også tungtveiende grunner for salg. Slik kommunens økonomiske situasjon er i dag kan et salg bidra til byutvikling i større grad enn ved fortsatt kommunalt eierskap.

Kommunedirektøren anser at det ikke er hensiktsmessig å selge eiendommen med gjenkjøpsklausul. Den form for salg kommunedirektøren anbefaler tilsier ikke at kommunen har en entydig forventning om hva eiendommen skal benyttes til, og gjenkjøpsklausul blir da mindre aktuelt. En gjenkjøpsklausul vil i praksis være et godt virkemiddel for å sikre ønsket fremgang i utviklingsprosjekter der arealformål er endelig bestemt. En omregulering til boliger vil kreve at for eksempel vann- og avløpsnett er tilstrekkelig utbygd i området. Dette kan gjøres gjennom blant annet utbyggingsavtaler der utbygger selv må dekke deler av kostnadene til dette. Det vil derfor være en urealistisk forventning å tidfeste når utbygging må iverksettes. Kommunedirektøren antar også at en gjenkjøpsklausul vil påvirke etterspørsel og pris negativt i dagens marked.

Kommunedirektøren ber om fullmakt til å selge eiendommen til høystbydende. Videre foreslår kommunedirektøren at det settes en minimumspris på 4 mill. kr, som er det laveste nivået i taksten. Det betyr ikke at et bud på 4 mill. kr nødvendigvis vil bli akseptert selv om det på tidspunktet for budet ikke er andre budgivere. Kommunedirektøren vil vurdere situasjonen i markedet og utsiktene for at det kan komme inn et høyere bud på et senere tidspunkt.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Det er i budsjett og handlingsplan innarbeidet salgsinntekter på 14 mill. kr i 2024 for salg av eiendommen i kommunens investeringsbudsjett for 2024.

Nøkkeltall for forvaltning, drift og vedlikehold av eiendomsmassen tilsier en årlig kostnad på om lag 2 mill. kr ved bruk av lokalene. Det er i gjeldende budsjett og handlingsplan kun avsatt 0,9 mill. kr i 2024 til dette.

For å kunne ta i bruk eiendommen til eget bruk må det påregnes utgifter til oppgradering i størrelsesorden 25- 35 mill. kr. I tillegg må budsjettet salgsinntekt på 14 mill. kr endres til låneopptak. Økte renter og avdrag vil totalt utgjøre om lag 2,9 mill. kr årlig i handlingsplanperioden.

Inklusive forvaltning drift og vedlikehold vil årlige kostnader forbundet med eiendommen beløpe seg til 4,9 mill. kr. Årlige kostnader per m² vil dermed beløpe seg til 3 850 kr per m². Det vil være mulig å foreta innleie av arealer til en rimeligere kvadratmeterpris for å dekke kommunens fremtidige behov for arealer.

Miljø:

Ikke vurdert

Folkehelse:

Ikke vurdert

Referatsaker

Saknr	Arkivsak	Tittel
5/24	23/24131-9	Protokoll Formannskapet 18.01.2024
6/24	24/01309-1	Frikjøp av folkevalgte - fordeling av stillingsressurs for bystyreperioden 2023 - 2027
7/24	23/46649-2	Høringsuttalelse - forslag til endringer i energiloven og plan- og bygningsloven knyttet til solkraftanlegg på land
8/24	23/46793-2	Høringsuttalelse - Forslag til endringer i forskrift om konsekvensutredning